

Fieldmanager

HET VAKBLAD VOOR SPORTVELDBEHEER

WHITE PAPER: SELECTIE EN BOUW VAN TENNISCONSTRUCTIES

Alles over tennisbanen: waarop te letten,
hoe te kiezen

**Kwaliteit van
padelbanen**
heeft vele facetten

**Tiebreak in strijd
KNLTB**
tegen NPB

**Brengt het gravel
op afschot**
gravel terug naar de top?

AAA-LUX adviesdagen, subsidie 2019

Nederland is op het gebied van LED verlichting op sportparken, de voorloper in de wereld, mede dankzij het feit dat AAA-LUX in 2009 dit als eerste ter wereld LED installeerde op enkele sportparken in Eindhoven. Inmiddels zijn er alleen al in Nederland en België honderden parken uitgerust met LED schijnwerpers.

Gemeenten kunnen met sportaccommodaties forse stappen zetten om hun CO2-emissiedoelen te bereiken. Het overgaan op LED van een tennispark, voetbal of hockeyveld staat qua carbon footprint gelijk aan circa 20 kilometer straatverlichting. Door het hergebruiken van gezonde masten is ook de investeringsdrempel aanzienlijk lager waardoor LED verlichting toegankelijk wordt voor meer clubs. Hierdoor kan het voor zowel gemeenten als verenigingen een interessante keuze zijn om sportvelden uit te rusten met LED.

Tijdens onze dagen adviseren wij u graag vrijblijvend over:

- Subsidieregeling
- Lichtadvies voor uw sportclub
- Nieuwe Gen6 armatuur

Ook geven wij u graag een fabrieksrondleiding, we zijn namelijk trots op onze assemblagefaciliteit en de bijbehorende kwaliteitsprocessen!

Save the date

Adviesdagen zullen, op afspraak, plaatsvinden op **21 en 28 November**.
Aanmelden kan via sales@aaa-lux-lighting.com dan krijgt u later een uitgebreidere agenda toegestuurd.

Graag tot op de Adviesdagen!!

AAA-LUX®
TRIPLE A LIGHTING

built by
anteasport

onderdeel van Antea Group®

TENNIS COURTS MADE TO WIN

Now Let's Play!

Sportmaster[®] Base

1.

Perfect voor gebruik aan het einde van de zomer of om de grasmat voor te bereiden op stress

2.

Hoog calcium-gehalte voor sterke plantcellen, hogere weerbaarheid tegen externe factoren

3.

Direct beschikbare zwavel, kalium, magnesium en calcium

4.

Optimalisatie van de bodemstructuur door calcium, zonder pH invloed

5.

Hoge magnesium-inhoud geeft vitalere en groenere grasmat met een verhoogde fotosynthese-activiteit

6.

Lage zoutindex, geschikt voor alle grondsoorten

De natuurlijke 4-in-1 meststof

Ook benieuwd wat Sportmaster Base Cal K Mag met uw gras doet?

Neem contact op met uw leverancier:

www.voscapelle.nl

www.icl-sf.nl

56 Gaat Tennisforce II nu ook de macht in Nederland grijpen?

Afgelopen 5 oktober hield Tennisclub Rulec een open dag, Belangrijkste reden was opening van de nieuwe Tennisforce II-banen. Wat heeft deze ondergrond te bieden?

COLOFON

Fieldmanager -een uitgave van NWST NeWSTories bv- wordt in een gemiddelde oplage van 1.900 exemplaren verspreid onder sportveldbeheerders in dienst van gemeentes, sportclubs en aannemers. Fieldmanager is het belangrijkste Nederlandse vakblad voor sportveld- onderhoud waarbij de praktisch ingestelde vakman centraal staat.

Redactie & commercie

NWST NeWSTories bv
Fransestraat 41
6524 HT Nijmegen
T 024-3602454
F 024-3602464
I www.fieldmanager.nl
M info@fieldmanager.nl

Hoofdredacteur: Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Operationeelmanager: Peter Jansen (peter@nwst.nl)
Redacteuren: Kelly Kuenen (kelly@nwst.nl)
Guus van Rijswijk (guus@nwst.nl)
Linde Kruese (linde@nwst.nl)
Guy Oldenkotte (go@nwst.nl)
Vormgeving: Marie Cecile Oosterhout
Advertenties: Alberto Palsgraaf (alberto@nwst.nl)
Rik Groenewegen (rik@nwst.nl)
Sales support: Lieke van der Weijde (lieke@nwst.nl)

Abonnementen

€77,- per jaar. De abonnementsperiode loopt van 1 januari tot en met 31 december van ieder jaar en uw abonnement zal jaarlijks automatisch worden verlengd, tenzij uw schriftelijke wederopzegging uiterlijk 31 oktober voorafgaand aan de nieuwe abonnementsperiode in ons bezit is.

ISSN: 2212-4314

Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze berusten bij Fieldmanager c.q. de betreffende auteur. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgever worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, scan, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook. Fieldmanager wordt tevens elektronisch opgeslagen en geëxploiteerd. Alle auteurs van tekstbijdragen in de vorm van artikelen of ingezonden brieven en/of makers van beeldmateriaal worden geacht daarvan op de hoogte te zijn en daarmee in te stemmen e.e.a. overeenkomstig de publicatie- en/of inkoopvoorwaarden. Deze zijn bij de redactie ter inzage of op te vragen.

Tiebreak in strijd KNLTB tegen NPB

Even leek het erop dat ze samen verder zouden gaan, maar de padelsport is weer terug bij af, nu de KNLTB en NPB elk besloten hebben om hun eigen gang te blijven gaan. Dames en heren: in de linker-rrrhoek, in het oranje, de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (KNLTB) en in de rechterrrrhoek de Nederlandse Padelbond (NPB). Gaan we een kooi-gevecht aanschouwen of zal men vooral de bal terug blijven kaatsen?

Brengt gravel op afschot het gravel terug naar de top?

Tennisverenigingen die competitief tennis willen bieden, zitten vaak in een lastige spagaat. Hoewel de bond een voorkeur heeft voor spelen op gravel of iets dat gelijkwaardig is, knappen veel verenigingen af op het idee dat de baan veel onderhoud vergt en gevoelig is voor natte weersomstandigheden. Gravel op afschot kan een uitkomst bieden.

White paper: selectie en bouw van tennisconstructies

De komende jaren zullen er meer tennisbanen gerenoveerd worden dan er nieuwe banen bij worden gebouwd. Nederland kent momenteel ruim 10.000 tennisbanen, waarvan naar schatting een derde wordt beschouwd als overtollig. Wat betekent dit wanneer een vereniging haar banen wil aanpakken?

LTC Naaldwijk laat park toekomstbestendig maken

Tennis is booming in het Westland, dus is het de clubs in de omgeving er veel aan gelegen om de leden zo goed mogelijke faciliteiten te bieden. LTC Naaldwijk pakt het radicaal aan. De komende maanden zal het tennispark een rigoureuze verbouwing ondergaan.

EN VERDER

- 10 Nieuws
- 13 Hightech gras kweken
- 14 Koken op kunstgras
- 18 'Geld is het laatste waar je je zorgen om moet maken'
- 62 Stiekem twee handen op twee buiken
- 66 Kwaliteit van padelbanen heeft vele facetten
- 76 Hebben tennisinnovaties hun matchpoint gezien?
- 92 Nationaal Tenniscentrum vanaf 2019 een feit
- 98 Laat wintertennissers niet in de kou staan
- 110 'Twintig procent van de leden is actief bij onze vereniging betrokken'
- 114 Rechter doet uitspraak in conflict over hybrideveld
- 116 Sportveldbeheerder Derks: 'We moeten de "verdwenen" TPE-infill weer boven water krijgen'
- 128 Hoofredactioneel

VOLG ONS

 twitter.com/fieldmanagement

 facebook.com/bladfieldmanager

Fieldmanager of the Year 2019: deze heren maken kans

Na grondig beraad heeft de jury laten weten wie de genomineerden voor de titel Fieldmanager of the Year 2019 zijn. De kanshebbers zijn Nick Verberk (Top Sport en Groen), Erwin Beltman (De Kuip/Feyenoord), Bertjan Emons (Aannemersbedrijf Van Wijlen), Jaap Verhagen (gemeente Zutphen) en Addy Snoeren (gemeente Oisterwijk). De jury gaat binnenkort op werkbezoek bij deze fieldmanagers. Wie de titel wint, wordt bekendgemaakt op de Vakbeurs Sportaccommodaties (tot voor kort Dag van de Sportaccommodaties genaamd) op 14 maart 2019. Interviews met de kandidaten verschijnen in Fieldmanager 7.

Schoenaker vertrekt bij De Ridder

Gerard Schoenaker vertrekt na acht jaar bij De Ridder en gaat naar De Groenmakers. Directeur Frank de Ridder: 'We gaan hem missen. Naast een heel prettige collega is Gerard een vakidoot met enorm veel kennis. We bedanken hem uiteraard voor de belangrijke rol die hij de afgelopen jaren bij De Ridder heeft gespeeld en wensen hem alle

goeds voor de toekomst.' Gerard: 'Na een aantal zeer mooie jaren bij De Ridder heb ik toch besloten om dichterbij huis te gaan werken. De afstand heeft het gewonnen.' Vincent de Vries neemt per 1 januari 2019 het stokje van hem over. Behalve dat hij hoofdgreenkeeper van De Hoge Kleij is, heeft hij al een paar andere golfbanen van De Ridder onder zijn hoede. Ook is hij als kwaliteitsfunctionaris de spil voor de monitoring van de speltechnische en cultuurtechnische aspecten van alle banen die De Ridder in onderhoud heeft. Vincent en Gerard werkten al jaren samen bij het ontwikkelen van methodes om golfbanen straks chemievrij te kunnen beheren. Vincent: 'Ontzettend jammer dat Gerard ons gaat verlaten. We verliezen iemand met heel veel verstand van zaken en een prettig mens. Ik heb veel zin om deze nieuwe rol te vervullen en mijn steentje bij te dragen om De Ridder nóg beter te maken op het gebied van golf.' Gerard neemt bij De Groenmakers de functie van Rinus Langwerden over. Rinus heeft bijna de pensioengerechtigde

leeftijd bereikt en de laatste anderhalf jaar zal Gerard zijn werkzaamheden langzaam overnemen. Daarna zal Rinus bij De Groenmakers de rol van praktijkopleider krijgen, om medewerkers te ondersteunen bij het optimaal gebruik van machines. Rinus is ruim 38 jaar betrokken geweest bij het onderhoud van sportvelden in de Achterhoek. Jan van Ulst van De Groenmakers laat weten: 'We hebben ons gerealiseerd dat het vertrouwen dat Rinus had in onze regio goed moest worden ingevuld. Wij zijn ervan overtuigd dat Gerard onze man is. Zoals Gerard het zelf verwoordde: "D'r an!"'

KNVB Campus is twee multifunctionele velden rijker

W&H Sports heeft onlangs twee sets multifunctionele palen geleverd bij de KNVB Campus in Zeist. De palen zijn aangebracht in schroeffundaties en staan in natuurgas. De multifunctionele palen zijn geschikt voor (voet) volleybal, tennis en badminton. Ze hebben een ingebouwd mechanisme voor hoogteverstelling en het aanspannen van het net. Op deze manier kunnen er verschillende sportdisciplines worden gespeeld. Naast de milieuvriendelijke werkwijze hebben schroeffundaties ook als voordeel dat ze eenvoudig kunnen worden verplaatst. Normaliter worden grondpotten in betonfundaties aangebracht, maar hier is dus gekozen voor een innovatieve oplossing. De voordelen van deze fundatiemethode zijn: lagere kosten, tijdbesparing, geen graafwerkzaamheden, geen beton nodig, lange levensduur en de mogelijkheid om de schroeffundatie te hergebruiken.

Perfectie in
berekening

VAN OOSTEN
BEREGENINGSSYSTEMEN

➤ Naaldwijkseweg 378 - 's-Gravenzande
☎ 0174 - 670 230
✉ info@vanoostenberekening.nl
➤ www.vanoostenberekening.nl

Voor sportaccommodaties,
siertuinen en parken.

FBK-stadion in Hengelo in gebruik

Onlangs is het Fanny Blankers-Koen (FBK) Atletiekstadion in Hengelo weer in gebruik genomen. De accommodatie is afgelopen zomer door Antea Sport gerenoveerd, waarbij de gehele baan inclusief aan- en uitloopstroken is voorzien van een nieuwe Polytan Rekortan-toplaag. Daarnaast zijn alle technische onderdelen van de baan geïnspecteerd en waar nodig gerenoveerd. De baan moest voldoen aan de hoge eisen van de International Association of Athletics Federations (IAAF), om geschikt te zijn voor de internationale Fanny Blankers-Koen Games die in 2019 weer plaatsvinden. Behalve voor topsport wordt de accommodatie ook twee keer per week gebruikt door kinderen tot twaalf jaar van Atletiekvereniging MPM.

Plots Grasgids ingezaaid

De officiële plots voor de Grasgids zijn ingezaaid. De plots liggen bij DSV zaden, Barenbrug en DLF, waar ze drie jaar blijven liggen en uitvoerig getest zullen worden. Elke plot vertegenwoordigt één grasras, dat de komende drie jaar nauwkeurig gescoord wordt op sporttechnische en gazontechnische eigenschappen. 'De komende jaren komen er weer nieuwe veelbelovende bespelingstolerante grassen met een hoog herstellend vermogen op de lijst, die het aantal speelvelden weer flink gaan verhogen', aldus Jan van den Boom, sales lead turf bij Barenbrug. 'Het is goed voor de branche dat graszaadbedrijven blijven innoveren, waardoor sportvelden steeds sterker worden, en dat dit onafhankelijk wordt getest door Plantum.' Ook Steven Wiersema, sales- en productmanager bij DSV, is enthousiast: 'Op dit moment wordt het gras gescoord op opkomstsnelheid. Wij kijken erg uit naar de resultaten en hopen ook hier weer als beste uit de bus te komen.' In de Grasgids zijn de grasrassen en -mengsels gerangschikt volgens de toepassingsgebieden sport, gazon, recreatie, berm en dijk, en golfgreen. De gids van 2018 is samengesteld door Plantum, met partners Vandinter Semo, Barenbrug, DSV, DLF en Limagrain/Advanta. Het nu gezaaide gras moet de inhoud van de gids voor 2021 bepalen.

Renovatie honk- en softbalvelden Schiedam

In opdracht van de gemeente Schiedam is Van Kessel Sport en Cultuurtechniek onlangs gestart met de renovatie van de honk- en softbalvelden bij SVHV te Schiedam. In verband met de nieuwe normen en de veldsituering worden de nieuwe velden ten opzichte van de oude situatie gedraaid en gewisseld. De werkzaamheden bestaan volgens Van Kessel uit de aanleg van nieuwe natuurgrasvelden. Deze zijn compleet voorzien van nieuwe hekwerken en veldverlichting. Een woordvoerder van Van Kessel laat weten: 'De cultuurtechnische werkzaamheden en het inzaaien van de binnenvelden zijn als eerste uitgevoerd. De tweede fase van het werk bestaat uit het aanleggen van de halfverharding, de bestrating, het hekwerk en de duurzame ledverlichtingsinstallatie.' Volgens de planning worden de velden in april 2019 in gebruik genomen.

GRAS GROEN
ADVIES RECREATIE
SPORT

RENOVATIE SPORTVELDEN?

WIJ REGISSEREN
UW SPORT
ACCOMMODATIE
IN TOP CONDITIE

GRAS ADVIES IS
ONDERDEEL VAN

dag.nl

074 2020 258
www.grasadvies.nl

smits
LEADING WATER SOLUTIONS
50 JAAR
www.smitsveldhoven.nl

Wijzer Fieldmanager

Intergrass b.v.
Wethouder Kuijersstraat 7
7951 SL Staphorst
T: +31 522 463250
M: +31 652171515
F: +31 522 461055
E: rolfkorterink@intergrass.nl

Lumosa LED
Ekkersrijt 7055
5692 HB Son en Breugel
T: +31499785063
info@lumosa.eu
www.lumosa.eu

OOK HIER ADVERTEREN?

Inclusief
**gratis online
bedrijfsprofiel
(‘Green Industry
Profile’)**

ATCO

**ATCO
ONDERDELEN
NODIG?**

MILATI GRASS MACHINES BV
Buitendijks 49 - 3356LX Papendrecht - Nederland
www.milati.nl

TON DE ROOIJ tennis
aanleg • onderhoud • accessoires van tennisbanen

Ton de Rooij Tennis
Think.Feel.Tennis.
Europaweg 1A
2381 GR Zoeterwoude-Dorp
(071) 58 02 491
www.tonderooij.nl
facebook: tonderooijtennis
twitter: thinkfeeltennis

Bouma
Sport & Groen

**Gravel-plus*
Premium**

TENNISbouw
nederland b.v.

Traas en Ova Sport B.V.

Wijnbergen Sportbouw
Aanleg en onderhoud tennisbanen

Tegra Nederland BV
Rob Bolsius
Passestraat 35, 8081 VJ Elburg
T: 0650 - 203 250

Huisman

Sportveldinnovatie BV

**Huisman
Sportveldinnovatie BV**
Lisse
0252-418141

www.huismansportveldinnovatie.nl

HSS-ONLINE
Holland Sport Systems, Sportaccommodatie inrichting

Holland Sport Systems B.V.
Postbus 67 - NL-3958 ZV
AMERONGEN
Bezoekadres: Storkstraat 1c
NL-3905 KX VEENENDAAL
T: +31 343 461 199
www.hollandsportsystems.nl
www.hss-online.nl

HAPPY FEET
SPORTS SYSTEMS
Happy Feet Sportsystem
Burg. Martenssingel 29
2806CL Gouda
Nederland
T: 06 480 633 61
E: henk@happyfeetsports.nl

Nootenboom Sport bv
Aanleg en onderhoud van sportaccommodaties

Nootenboom Sport B.V.
Achterzeedijk 57 unit 7
2992 SB Barendrecht

Bezoekadres:
Achterzeedijk 57 unit 3b
T: 0180-820320

Kieskurk

Kieskurk
Lombardenstraat 22
4611 VZ Bergen op Zoom
06 - 53 150 351
www.kieskurk.nl

D.B.S. reparatie en verkoop
maai-techniek
tuin-, park en
golfbaanmachines

Cannenburgeweg 65
1244 RH 's Graveland
035 642 33 58
www.dbsmaatechniek.nl

KLAAS VAN OMME
beregeningstechniek

Klaas van Ommen
beregeningstechniek
Zuiderzeestraatweg 541
8091CP Wezep
06 - 20456702
www.klaasvanommen.com

AHA de Man
uw golfbaan op zijn best

Industrieweg 23
4762 AE Zevenbergen
T: 0168-336 030
www.ahademan.com

GRANET IMPORT
BENELUX B.V.

**Granet Import
Benelux B.V.**
Amerikahavenweg 2
1045 AC Amsterdam
The Netherlands
+31 (0)20 33 44 868
info@granet-import.nl

Zonna B.V.
Markt 12, 9411 KP Beilen
T: 0593-582 444
E: info@zonna.nl
www.zonna.nl

PADEL TOTAAL.nl
Specialist in Padel Courts
Op geprefereerde Krollen-drainbeton opbouw

TENNIS TOTAAL

Verlengde Hoogeveense vaart 58
7864 TC Zwinderen, Nederland
T: 0524 291 222
E: info@tennistotaal.nl
www.allfor.nl/tennis

LMBSPORTS
MINERALS & SPORTS FIELD EQUIPMENT

LMB Sports BV

T +31(0) 475 488 580
M +31(0) 621 603 970
arthur.bink@lmb-sports.com
www.lmb-sports.com

Hightech gras kweken

Gras: ouderwets, of toch een groen technisch wonderdje?

Als amateurvoetbalclub met gras word je door andere clubs al snel raar aangekeken: Waarom hebben jullie geen kunstgras? Ze vragen zich af of je wel van deze tijd bent omdat je niet met de massa meeloopt. We kennen allemaal de voors en tegens. Er wordt vaak gekozen uit emotie, maar dat is niet altijd de beste optie. Is gras echt zo ouderwets, of hebben we in de branche een groen technisch wonderdje?

Auteur: Jan van den Boom, Barenbrug Holland, namens Plantum

Elk jaar wordt er door de graszaadbedrijven een onafhankelijke lijst gemaakt van de prestaties van de verschillende grassoorten onder verschillende omstandigheden. Deze lijst wordt gepubliceerd in de Grasgids en geeft een duidelijk beeld van de kwaliteit en de verschillen in de grassoorten.

Wij stellen hoge kwaliteitseisen en hebben een lange ontwikkelingstijd van 18 à 22 jaar. In die periode gaan we voor het beste resultaat. Naast de Grasgids wordt aan andere innovatieve oplossingen gewerkt, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en ziekteresistentie, en aan grassen die meststoffen efficiënt benutten. Ook dit zorgt voor een sterkere grasmat. Daarnaast wordt gewerkt aan droogtetolerantie en herstel na hoge bespelingsdruk. Al deze oplossingen worden tegenwoordig in verschillende grassen verwerkt.

Het lukt de Nederlandse graszaadindustrie om de genetica keer op keer te verbeteren. Waar vroeger alle veldjes met het blote oog werden beoordeeld, vliegen er nu drones over die beelden maken die door zeer geavanceerde computers worden geanalyseerd. Ook worden er duizenden DNA-monsters van de grasplantjes genomen om in een vroeg

stadium de juiste rassen te kunnen selecteren, die dan voor specifieke nakomelingen kunnen zorgen. Door deze moderne technieken ontstaat er steeds beter en steeds sterker gras, ijzersterk en uitstekend geschikt voor een geweldig voetbalveld.

Gras van de 21e eeuw is gras dat na een harde trap teruggroeit, dat na de winter weer prachtig groen wordt en dat dankzij alle moderne technieken van vandaag nog beter kan worden.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27513/hightech-gras-kweken

Koken op kunstgras

Warm weer doet temperaturen stijgen

Door de lange, droge en hete zomer van 2018 bieden zelfs kunstgrasvelden geen uitkomst meer. Onder invloed van de hoge temperaturen is het kunstgras op veel plaatsen in een soort bakplaat veranderd. Kan dat niet anders?

Auteur: Guy Oldenkotte

Een hardnekkig hogedrukgebied op het noordelijk halfrond is de reden dat de zomer van 2018 zowel temperatuurrecords als neerslagrecords breekt. Nooit eerder was het zo lang zo warm en zo droog. Waterschappen voelen zich zelfs genooddaakt om her en der sproeiverboden in te stellen, nu de hoeveelheid water op veel plaatsen een nieuw dieptepunt bereikt. Zowel het weer als het sproeiverbod komt niemand ten goede. Grasvelden verpieteren, terwijl kunstgrasvelden onaangenaam warm zijn. Begin juni waarschuwde onderzoeker Natalie Theeuwes van Wageningen Universiteit voor het risico op hittestress bij het werken of spelen op een kunstgrasveld. Bij een meeting op kunstgras in Leeuwarden werden zelfs temperaturen van boven

de 60 graden gemeten. Zolang er geen forse regenbui valt, zal de temperatuur boven kunstgras onaangenaam hoog blijven. Met een beetje pech ervaren de spelers dat zodra de nieuwe seizoenen beginnen.

De sportveldenbranche zelf geeft inmiddels schoorvoetend toe dat ook kunstgras niet zonder water kan. Hoewel kunstgras geen water nodig heeft om in optimale conditie te blijven, is het dus blijkbaar wel essentieel om acceptabele speelomstandigheden te bieden. 'Wie anno 2018 wil investeren in een kunstgrasveld, moet daarbij ook een investering in beregening overwegen', zo adviseert Arjan Knottnerus van Tarkett Sports.

Knottnerus' uitspraak geldt als advies voor de zogenaamde rubberingestrooide kunstgrasvelden die momenteel gemeengoed zijn in de voetballerij. Maar als het gaat om de aanstormende generatie kunstgrassystemen die antwoord moeten geven op het hoofdpijndossier dat 'plastic granulaat' heet, dan wordt zijn mening zelfs dwingend. 'Voor een non-infillveld beschouwen wij beregening als noodzakelijk.' Waarom dat zo is en hoe daarop wordt ingespeeld, zal in de volgende editie van Fieldmanager worden uitgelegd.

(On)acceptabele (werk)omstandigheden?

Natuurlijk is het zo dat de meeste competities tijdens de zomer stilliggen, zodat de meest extreme

pieken weinig invloed zullen hebben. Maar als gezegd: zolang het niet ten minste één keer goed gaat regenen, zal die hittedeken voorlopig nog even blijven. Daarnaast neemt de kans alleen maar toe dat die warme en droge periodes ook de sportseizoenen gaan overlappen. En dan? 'Natuurlijk zijn natuurgrasvelden koeler dan kunstgrasvelden. Daar kunnen kunstgrasvelden nooit aan tippen', zo merkte Joop van Krimpen van Condor Grass onlangs op. 'We moeten dat accepteren', zo was zijn mening. Dat lijkt wat makkelijk gezegd. Wie in 2015 aanwezig was op het Nationaal Sportvelden Congres, krijgt waarschijnlijk nog de koude rillingen als hij terugdenkt aan het beeld dat Theeuwes destijds schetste. Op verzoek van tijdschrift Fieldmanager had ze zich verdiept in het urban heat island- effect van kunstgras. Toen al sprak zij van metingen die al om negen uur 's ochtends de 50 graden Celsius overschreden. Pas om vijf uur in de middag daalden die metingen. Wie in die periode actief op of passief in de buurt van een kunstgrasveld was geweest, liep een verhoogde kans op huidaandoeningen, hittekramp en hitte-uitputting. In het ergste geval was er kans op een hitteberoerte, wat tot de dood kan leiden. Die informatie is voldoende aanleiding voor mening sportveldbeheerder of clubbestuurder om stevig peentjes zweet te zweten. Het is dat de Arboret geen specifieke temperaturen noemt als ijkpunt om te bepalen of de omstandigheden buiten wel of niet geschikt zijn om in te werken. Anders zou er wel eens een interessante casus kunnen zijn van een fieldmanager of scheidsrechter die de gemeente of club daagt, omdat hij activiteiten moest uitvoeren op een veld bij uitzonderlijk hoge temperaturen. Hetzelfde geldt voor het welzijn van de sporters. Ook voor hen is er geen specifieke temperatuur vastgesteld waarbij het wel of niet veilig is om te spelen, maar de kans op hittestress is zeker aanwezig.

Nijpende situatie

Hoe nijpend de situatie is, blijkt wel uit het feit dat KNVB-arts Edwin Goedhart zich dit jaar genoodzaakt ziet om via de officiële bondskanalen een waarschuwing uit te vaardigen. 'Het is uiteraard belangrijk om goed te blijven drinken, ook vóór de training of wedstrijd al', zo schreef hij begin augustus op de website van de KNVB. 'Bij zulke temperaturen transpireer je tijdens het sporten veel en het is zaak dat je dit vochtverlies weer aanvult. Daarnaast zorgt extra drinken voor verkoeling van het lichaam.' Volgens de arts is het belangrijk dat voetballers die de komende dagen trainen of een wedstrijd spelen opletten dat ze niet oververhit raken. 'Bij warm weer is het risico

op verhitting extra hoog. Zeker als ook de luchtvochtigheid hoog is. Het is voor het lichaam dan veel moeilijker om de warmte af te voeren. Als dit niet goed gebeurt, loopt de lichaamstemperatuur op en dit kan leiden tot het uitvallen van bepaalde hersenfuncties. Je krijgt bijvoorbeeld coördinatieproblemen of hebt moeite om je te concentreren.' Goedhart geeft nog verschillende andere adviezen, zoals het beter plannen van trainingen en wedstrijden, het koel houden van de kleedkamers en het insplassen van extra drinkmomenten tijdens wedstrijden. Tussen alle goedbedoelde adviezen is er echter één die opvalt: bij temperaturen boven de 32 graden is het eigenlijk al niet meer verantwoord om te sporten. Dat geeft beheerders van kunstgrasvoetbalvelden te denken.

Roep om maatregelen

Ook het Haagse D66-raadslid Daniël Scheper zit in over de gevolgen van sporten bij hoge temperaturen. Hij pleit ervoor dat de gemeente de noodzakelijke maatregelen neemt. Scheper zou het liefste zien dat kunstgrasvelden door bomen zijn omgeven, die voor voldoende schaduw kunnen zorgen. Dat bladeren en takken het grootste deel van het jaar vooral een probleem vormen voor kunstgrasvelden, lijkt hij even te zijn vergeten. Bovendien, zo bleek eind juli, kunnen hitte en droogte ook leiden tot afstervende bomen en vallende takken. 'Het is aan de buitenkant niet te zien wanneer een tak het begeeft; daar kunnen we ons niet tegen wapenen', zei boomadviseur Frank van den Brink eind juli in het AD.

De roep van raadslid Scheper is ook opmerkelijk om een andere reden. Het was juist zijn eigen fieldmanager Roy Roijackers die in Fieldmanager 2 van 2017 uit de doeken deed dat Den Haag sinds 2016 alleen nog kiest voor kunstgrasvelden met kurk. 'Kurk heeft een koelende werking op het veld. De temperatuurverschillen tussen kurk en SBR zijn groot. Ook ten opzichte van TPE/EPDM scoort kurk significant beter', zo zei hij destijds. Toch kan niet iedereen zich in die redenering vinden. In de vorige editie van tijdschrift Fieldmanager sprak Rutger Schuijffel van CSC Sport zijn twijfel uit over de koelende werking van kurk. 'Het tegendeel is waar. Kurk heeft juist de eigenschap dat het warmte opneemt', zo sprak hij. Zelfs in combinatie met berekening lijkt niet iedereen over kurk te spreken te zijn. 'Het koelend effect is er maar heel even. Daarna krijg je te maken met een dikke en verzadigde lucht vanwege de toegenomen luchtvochtigheid. Dat maakt het nog lastiger om tijdens warm weer op kunstgras te spelen', zo werd onlangs geobserveerd door iemand uit de

kunstgrasindustrie. Arjan Knottnerus is het daar niet helemaal mee eens. 'Het materiaal waarvan iets is gemaakt en de kleur van dat materiaal kunnen ertoe leiden dat het warmer wordt. Dat hou je toch', zegt hij. Volgens hem zit de kracht meer in het systeem. 'Het FieldTurf Coolplay-systeem heeft aangetoond de temperatuur met 25 graden te kunnen drukken.' FieldTurf Coolplay is een hoogpolig kunstgrassysteem dat is ingestrooid met verschillende soorten granulaat. 'In dit systeem worden het zand en SBR of cryogeen SBR-granulaat niet per laag, maar juist als mix aangebracht. Boven op die laag wordt nog een dun laagje kurk aangebracht.' Het kurk heeft in dit systeem als taak om zowel de temperatuur als de typische rubbergeur te reduceren. Vanwege de afwijkende samenstelling van de laag instrooigranulaat zou een Coolplay-veld beter in staat moeten zijn om vocht in het veld vast te houden, zo is het idee. Uit de presentatie van Natalie Theeuwes bleek dat het

Onno Brenninkmeijer

Arjan Knottnerus

Blaast uw kunstgras nieuw leven in!

silica nova

onderhoud | revitalisatie | demontage

Onderhoud kunstgras

Wij zijn gespecialiseerd in het onderhouden van alle soorten kunstgrasvelden. Van tennisbaan tot hockeyveld en van korfbal- tot voetbalveld.

Revitalisatie kunstgras

Revitalisatie is een goede oplossing als de technische eigenschappen van uw kunstgrasveld zijn afgenomen. Door het veld te revitaliseren kan het weer 3 tot 5 jaar mee.

Demontage kunstgras

Wilt u uw kunstgrasveld verplaatsen of ontdoen van het vulmateriaal (infill)? Bijvoorbeeld voor verplaatsing of recycling. Dan nemen wij dit proces graag voor u uit handen.

T. 0525-621223 | www.silicanova.nl

FIELD DRAIN®

De innovatieve basis voor kunstgras hockey veldvelden en tennisbanen, ook voor padelbanen.

FIELD DRAIN LR

Recycling Lava-Rubber bij renovatie.

E-mail; info@fielddrain.com

Website; www.fielddrain.com

Roberine
The Mowing Company since 1951

MAAIEN OP HET HOOGSTE NIVEAU

VOTEX

THE POWER TO PERFORM

Goolkatenweg 65, 7521 BE Enschede, Nederland

T +31 (0)534 83 83 83 | F +31 (0)534 83 83 33

I www.roberine.com | I www.votex.com

KNVB LAAT BEHEERDERS IN DE KOU STAAN

De KNVB was de afgelopen jaren één van de drijvende krachten achter de acceptatie van kunstgras voor voetbal. Nu de KNVB-arts het advies geeft om niet te sporten wanneer het warmer dan 32 graden is, vroeg tijdschrift Fieldmanager aan de bond wat het advies is voor beheerders en planners. Het is bekend dat de temperaturen op kunstgras al snel oplopen tot boven de 50 graden, en bij veel verenigingen is het kunstgrasveld volledig volgepland. Daardoor is het lastig om het advies te volgen van KNVB-arts Edwin Goedhart om trainingen en wedstrijden op andere momenten te plannen. Na enig aandringen werd tijdschrift Fieldmanager naar de KNVB Beregeningswijzer verwezen. Dat document richt zich echter op het beregenen van natuurgrasvelden en heeft weinig waarde wanneer het op veel plaatsen voor verenigingen verboden is om überhaupt te beregenen. De KNVB heeft dus geen antwoord op het probleem van warme kunstgrasvelden. De bond hoopt letterlijk dat de donkere wolken zich snel boven uw kunstgras samentrekken, om zo enige verkoeling te brengen. Misschien zou het goed zijn als dergelijke donkere wolken – maar dan in figuurlijke zin – zich ook eens boven Zeist begeven. Als de KNVB clubs stimuleert om ten minste één kunstgrasveld te nemen om te kunnen voorzien in de grote behoefte om te voetballen, voelt het als een koude douche als de bond geen antwoord heeft op de vraag wat te doen als het veld van hun voorkeur voor nieuwe problemen zorgt.

beregenen van kunstgras de temperatuur met 50 graden kan drukken. Het effect is echter maximaal een half uur merkbaar. FieldTurf Coolplay is al een aantal jaren op de markt en heeft zich inmiddels bewezen, zo stelt Knottnerus. 'Het probleem is echter dat de discussie omtrent SBR-granulaat er ook toe heeft geleid dat er minder belangstelling is voor dit systeem.' En bij sproeiverbod is de vochtvasthoudende capaciteit van een kunstgrasmat minder relevant.

Betere mix

De bekende problemen met kunstgras ten spijt, we kunnen niet meer om de aanwezigheid van kunstgrassportvelden heen. Hoe we het ook wenden of keren, door de toenemende vraag naar sportvelden en de behoefte aan een voor spelbare mat blijft de aanwezigheid van kunstgras een feit. Voor CCGrass is dat een reden om in een andere richting te kijken in hun zoektocht naar een oplossing. Begin 2018 voegde dit bedrijf gras aan zijn portfolio toe. 'Het gaat daarbij om kunstgrasvezels waarbij een speciale component door de masterbatch polymeer is gemengd, waardoor de warmteabsorberende eigenschappen van het plastic wijzigen', zegt Onno Brenninkmeijer namens CCGrass. 'Wij kunnen dat doen omdat CCGrass een van de weinige kunstgrasfabrikanten is die hun eigen masterbatch maken. De meeste fabrikanten kopen dat kant-en-klaar in.' Volgens Brenninkmeijer kan CCGrass dat doen omdat het zeer veel kunstgras produceert voor toepassing in zowel de sport als in landscaping. GrassCool zou de temperatuur op een kunstgrasveld met zo'n 10 graden moeten laten dalen. 'Het werkt het beste in velden die ingestrooid zijn met kurk, omdat kurk de hitte uit het kunstgrassysteem haalt.' Ook Brenninkmeijer is er dus van overtuigd dat kurk over koelende eigenschappen beschikt. Het veld zou echter

ook ingestrooid kunnen worden met TPE. Natalie Theeuwes wijst erop dat de temperatuur van een kunstgrasveld dat is ingestrooid met TPE zo'n 15 graden lager kan zijn dan wanneer zwart SBR zou zijn gebruikt. De combinatie van GrassCool en TPE zou in theorie dus eveneens effectief kunnen zijn. Door de toevoeging aan de masterbatch is de koelende component een integraal onderdeel van de vezel. 'Het blijft dus altijd werken en zal niet langzaam verdunnen of wegspoelen wanneer een veld regelmatig nat is.' Brenninkmeijer wijst erop dat de toevoeging van extra stoffen aan het polymeer ook een ander gevolg heeft. 'De vezels worden wat dikker dan de standaard monofilamenten.' Om die reden zijn dunne vezels die veel weg hebben van natuurgras dus niet altijd de beste. Dat het een keer gaat regenen, is onvermijdelijk. Tot die tijd moet men slim zijn om de temperatuur boven kunstgrasvelden te kunnen drukken, met behulp van beregening, of met een investering in producten die dat uit eigen beweging doen.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/26642/koken-op-kunstgras

De gemeente Oss heeft de afgelopen jaren een stevige groei doorgemaakt, al is dat met name te danken aan de beëindiging van de zelfstandigheid van de omliggende gemeenten. Verschillende kernen zijn tegenwoordig aan Oss toebedeeld. Wat betekent dat voor het beheer van de sportvelden?

Auteur: Guy Oldenkotte

'Geld is het laatste waar je je zorgen om moet maken'

Voetballers in Oss komen niets tekort

De Brabantse stad Oss kent ruim 90.000 inwoners, verdeeld over verschillende kernen. Sinds 1994 zijn, onder invloed van gemeentelijke herindelingen, de gemeenten Berghem, Megen, Haren, Macharen, Ravenstein, Lith en de kern Geffen aan Oss toegevoegd. In totaal heeft Oss 22 officiële kernen en zeven buurtschappen. Tzamen hebben die de beschikking over meerdere sportparken met hockey-, korfbal-, honkbal-, atletiek- en tennisvoorzieningen. Sportliefhebbers in Oss hebben ook de beschikking over 61 voetbalvelden.

'In feite is dat veel te veel', erkent Marcel Geurts, die verantwoordelijk is voor het beheer van zowel de sportterreinen als de bos- en natuurterreinen in de gemeente. 'Op normatieve basis is bijna een derde van dat aantal teveel voor onze gemeente. Maar we zitten met verschillende zelfstandige kernen met elk hun eigen cultuur, die elk een eigen club nodig hebben, omdat deze ook een centrale plek is voor veel andere activiteiten in die kern.' De gemeente heeft daarom besloten om de velden te handhaven. Dankzij steun van de KNVB, die een apart potje heeft om zogenaamde vitale clubs bij te staan, kunnen de verschillende clubs en hun accommodaties in Oss nog altijd blijven bestaan.

Reductie aantal velden

Dat neemt niet weg dat Oss zeker heeft getracht de clubs te bewegen mee te denken over een

reductie van het aantal velden. 'We hebben een aantal jaren geleden geprobeerd een bezuiniging door te voeren, omdat er bijna 250.000 euro door de clubs inderdiend moest worden. Onze hoop was dat de clubs inzagen dat we een overcapaciteit aan velden hadden en dat ze met plannen zouden komen om het aantal velden terug te brengen. Maar dat heeft niet helemaal uitgespakt zoals we hadden gehoopt.' En dus heeft Oss 51 natuurgrasvelden en tien rubberingestrooide kunstgrasvelden voor alle voetballers.

Hybridesystemen zijn (nog) niet aan Oss besteed. 'Ik geloof niet zo in dat soort systemen', verklaart Geurts. Wel is de stad nu één non-infillveld rijker. 'Dat is ter vervanging van het rubberingestrooide kunstgrasveld dat in 2006 is aangelegd en dat nu wel toe was aan vervanging.' Met die keuze slaat de gemeente een nieuwe weg in. 'Alle rubberingestrooide kunstgrasvelden zijn ingestrooid met SBR-granulaat. Maar naar aanleiding van de reuring die is ontstaan over dit granulaat heeft de politiek besloten om de keuze voor alle producten voortaan nadrukkelijker te overwegen. Toen duidelijk werd dat dit jaar dit veld in aanmerking kwam voor renovatie, is besloten om te kiezen voor een duurzamer product. Het gebruik van SBR in het nieuwe veld zou zijn toegestaan, maar omdat we in Oss ook duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan, kwamen we uiteindelijk uit op het

non-infillsysteem.'

Geurts meent dat het ontbreken van infill-granulaat een groot verschil zal maken. 'Je hebt een component minder die je straks moet scheiden. Daarnaast hoeven we ons nu minder druk te maken over de vervuiling van microplastics in de directe omgeving van het veld.' Het non-infillveld in Oss wordt aangelegd door CSC Sport. Die maakt daarvoor gebruik van een Greenfields-mat met daarin garen van Tencate Grass. Omdat de visie van deze bedrijven is dat een non-infillveld geen water nodig heeft om te koelen dan wel goede sporttechnische eigenschappen te bieden, wordt voor deze velden geen investering in beregening gedaan. Geurts heeft hoge verwachtingen van de nieuwe velden. 'Ze zullen over een periode van dertien jaar worden afgeschreven, maar dat zal ook deels afhangen van de gebruiksintensiteit.'

Prestatieovereenkomst

Geurts heeft zelf nauwelijks omkijken naar de verschillende velden. Tot februari 2008 hield de gemeente altijd een vinger aan de pols. 'Wij deden toen alles en bepaalden wat de aannemer moest doen. Die kreeg betaald voor het werk dat was uitgevoerd', zo sprak hij ooit in tijdschrift Fieldmanager. 'Je wist precies wat er moest gebeuren en je was nauw betrokken bij het werk.' De noodzaak om te bezuinigen dwong de gemeente destijds om slimmer te werken bij het beheer van

5 min. leestijd

de sportparken. 'Sindsdien werken we met een prestatiecontract. De afgelopen jaren is het werk naar volle tevredenheid uitgevoerd door aannemer Engelen Groen. Die werkt al ruim 30 jaar voor de gemeente, dus we weten wat we aan elkaar hebben. Eind dit jaar loopt het contract af en binnenkort gaan we het aanbesteden. Het plan is dat de partij die het werk krijgt toebedeeld, vanaf 1 januari 2019 aan de slag gaat.'

De overeenkomst zal voor vier jaar zijn, waarna deze tweemaal met twee jaar kan worden verlengd als iedereen te spreken is over de geleverde kwaliteit. 'Een periode van acht jaar is wat mij betreft de beste periode. Als je verwacht dat een aannemer een prestatie levert, dan moet deze wel de kans krijgen om zijn visie op een veld uit te werken.'

'Op basis van het normtarief is bijna een derde van dat aantal teveel voor onze gemeente'

Cultuurtechnisch werk is echter een glijdende schaal. Wanneer je een overeenkomst voor een korte termijn hebt en er gaat wat mis, dan is er geen ruimte om dat alsnog op te lossen. Wanneer de overeenkomst voor acht jaar is, dan heeft de aannemer de tijd om zichzelf alsnog te bewijzen en eventuele tekortkomingen aan de velden te herstellen.'

Die overeenkomst heeft wel tot gevolg dat de gemeente zelf niets aan materiaal of werktuigen heeft. 'De aannemer moet daar zelf een plan voor maken, net als voor de aanschaf van bijvoorbeeld zand of kunstmest.' Vragen of opmerkingen vanuit de club dienen rechtstreeks bij de aannemer te worden neergelegd. 'Als er echt problemen zijn, komt men bij ons terug, maar in feite monitoren wij de velden alleen nog maar. Dat doen we nu ook minder frequent dan voorheen.' Geurts schat dat de velden eens in de zes maanden worden bezocht door medewerkers van de gemeente zelf. 'Wel hebben we maandelijks een werkoverleg en dan komen de meeste zaken vanzelf aan bod.' Bij de beoordeling van de kwaliteit van het geleverde werk leunt hij dus sterk op de meningen vanuit de vereniging. 'De vrijwilligers bij de verenigingen trekken snel aan de bel, mocht dat nodig zijn', zo blijkt uit de praktijk.

Het nieuwe non-infillveld zal een aangepast onderhoudsregime krijgen. 'Het concept van non-infill-kunstgrasvelden zit nog in de pilotfase. Vandaar dat met aannemer CSC Sport is afgesproken dat zij zelf het groot onderhoud doen. Het wekelijks onderhoud wordt door de club gedaan. Die krijgt daarvoor een speciale onderhoudsmanual, die onderdeel is van de overdracht zodra het veld klaar is.' De verenigingen zijn ook zelf verantwoordelijk voor ander klein onderhoud. Daarbij kan gedacht worden aan het herstellen van speelschade op natuurgrasvelden, het verwijderen van vuil of het vangen van mollen. Om er zeker van te zijn dat dit geen negatieve invloed heeft op de werkzaamheden van de aannemer, is een speciaal document opgesteld. 'Als ze de speelschade niet goed herstellen, geeft de aannemer dat aan mij door en neem ik dat op met de vereniging.'

Eigen verantwoordelijkheid

De kunstgrasvelden liggen met name in Oss zelf. De kernen daarbuiten hebben vooral de beschikking over natuurgrasvelden. De clubs in die kernen organiseren ook activiteiten die de kwaliteit van zo'n veld kunnen aantasten. 'In principe moeten de clubs dat afstemmen met de aannemer die het onderhoud doet. Die doet zijn best om de velden

ACHTERGROND

in de gewenste staat te houden. Wanneer de club een andere activiteit op zijn veld wil organiseren, zullen wij de clubs waarschuwen over de gevolgen daarvan. Gaan ze tegen ons advies of dat van de aannemer in, dan zijn de consequenties voor henzelf. De aannemer is helemaal vrij om zelf te bepalen welke werkzaamheden wanneer worden gedaan. 'Die sluit dat kort met de vereniging. Wij blijven daarbuiten.' Vanwege de prestatieovereenkomst wordt alleen beoordeeld of de velden erbij liggen zoals gewenst. Hoe de aannemer dat bereikt, is helemaal aan hem.

'In Oss werken we met een beheerplan. Wij hebben een meerjarig onderhoudsplan van 20 jaar als basis van de begroting', zo merkt Geurts op. Dit houdt in dat zijn financiële middelen begrenst zijn. 'Ons budget was afgestemd op het vervangen van de rubberingestrooide velden, maar uiteindelijk is gekozen voor een non-infillveld. Dit is duurder dan een ingestrooid veld, maar we hebben de wethouder erop gewezen dat dit soort velden duurzamer is. De gemeente heeft een potje voor duurzaamheid, waardoor het mogelijk was om toch in dit veld te investeren.' Duurzaam terreinbeheer is zelfs officieel beleid in de gemeente. Oss heeft een certificaat zilver voor dit beleid. 'Mensen zijn altijd bang als het gaat om geld. Dat is te begrijpen en ook wel terecht. Maar als je iets wilt en een goed plan hebt, dan komt dat geld toch wel. Geld is daarom het laatste waar je je zorgen om moet maken', aldus Marcel Geurts.

Marcel Geurts

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27511/geld-is-het-laatste-waar-je-je-zorgen-om-moet-maken

Iedere twee jaar een bodemanalyse geeft inzicht in de voedingstoestand van de grasmatten. Bij een tekort kan er dan aanvullend worden bemest. Zo voorkomt u dat er gebreksverschijnselen ontstaan in de grasmatten.

Pas op voor een tekort aan calcium en zwavel op sportvelden en greens

Waar zijn calcium en zwavel nu eigenlijk goed voor?

Als je regelmatig een bodemanalyse van een sportveld laat maken, zou je verwachten dat de bodem in de loop van de jaren een redelijk evenwicht van de belangrijkste voedingselementen laat zien. Het is dus opvallend dat 45 procent van de bodemanalyses van sportvelden de afgelopen jaren consequent een tekort aan calcium laat zien. Bij zwavel loopt dat tekort op tot maar liefst 85 procent van de velden! Het is niet geheel duidelijk wat de reden is van deze tekorten. Een mogelijke reden kan zijn dat calcium en zwavel nog onvoldoende als belangrijke voedingselementen worden aangemerkt. Dus: waar zijn calcium en zwavel nu eigenlijk goed voor?

Wet van het minimum

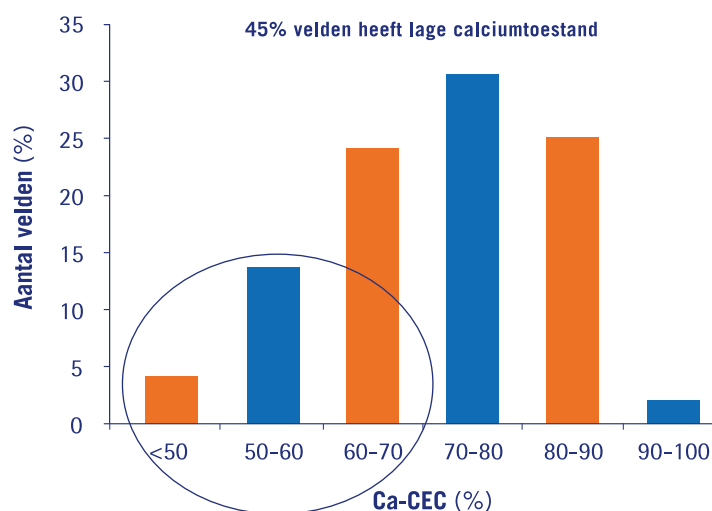
Voordat we dieper ingaan op deze voor de grasplant belangrijke hoofdelementen, moeten we kijken naar de rol van bemesting in de voedingsbehoefte van planten. Essentieel is het inzicht dat goede bemesting de tekorten aan belangrijke voedingselementen in de bodem aanvult. De groei en weerbaarheid van grasplanten worden namelijk beperkt door het voedingselement dat het minst aanwezig is. Een grasplant heeft de hoofdelementen in grotere hoeveelheden (kg/ha) nodig: stikstof, kalium, fosfaat, magnesium, calcium en zwavel. Een tekort aan calcium en zwavel heeft dus een negatieve invloed op de groei en weerbaarheid van de grasmatten.

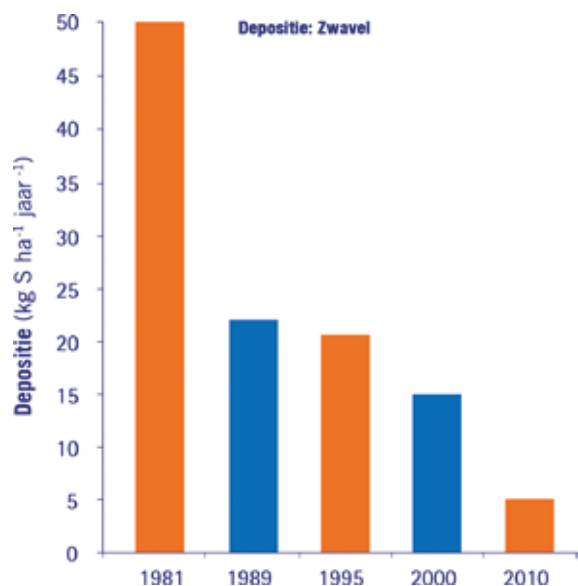
Calcium

Over de noodzaak van calcium voor de grasplant kunnen we kort zijn. Het is een onmisbaar voedingselement dat onder meer zorgt voor een stevige celwand, waardoor ziektekiemen minder kans krijgen om de plant binnen te dringen. Calcium is daarmee van belang voor de plantweerbaarheid. Calcium wordt snel in de plantencel vastgelegd. Bij tekorten elders in de plant kan de grasplant dit vastgelegde calcium niet meer verder transporteren. Een tekort heeft daardoor vooral consequenties voor het jonge blad van de grasplant; dit wordt vatbaar voor schimmels en ziektekiemen en de plantengroei stagneert.

Een oorzaak van het geconstateerde calciumtekort

op sportvelden zou kunnen zijn dat sportveldbeheerders calcium (Ca^{2+}) op één lijn stellen met het calciumcarbonaat (CaCO_3) van kalk. Het bekalken van sportvelden gebeurt vaak om de zuurtegraad te verhogen. De gedachte is dan dat bemesten met calcium niet nodig is als de zuurtegraad van het sportveld goed is. Dit is een denkfout. Ook bij een hoge pH kan een bodemanalyse een tekort aan calcium aantonen! Voor bemesting met calcium zijn er naast kalk dan ook alternatieve meststoffen beschikbaar. Deze stoffen verbeteren de calciumvoorraad in de bodem zonder dat de pH wordt beïnvloed. Vraag uw bemestingsadviseur hiernaar.

Zwavel

Zwavel vormt een essentieel onderdeel voor de eiwitvorming in de plantencel en is belangrijk voor diverse processen die zich afspelen bij de fotosynthese en de groei van de plant. Ook zwavel is dus een onmisbaar voedingselement voor de grasplant. Het is een hoofdelement en is daarom in grotere hoeveelheden nodig voor de plant. Een zwaveltekort zorgt voor een verminderde groei van de grasplant. Daarnaast leidt een zwaveltekort tot een verminderde aanmaak van bladgroenkorrels, met onder meer als resultaat het geler worden van de grasmat. Een zwaveltekort wordt dan ook vaak verward met een stikstoftekort! Een goede bodem-

analyse houdt rekening met het zwavel-leverend vermogen van sportvelden; op basis hiervan volgt een advies over de hoeveelheid zwavel die moet worden gecompenseerd door bemesting. Een belangrijke oorzaak van het tekort aan zwavel in de bodem is dat de uitstoot van zwavel door de industrie de afgelopen decennia enorm is teruggelopen. Zwavel werd in de jaren tachtig in ruime mate via de lucht en vooral het regenwater aangeleverd. Door de schonere industrie is deze situatie de afgelopen decennia drastisch gewijzigd en is de dispositie van zwavel enorm teruggelopen, zelfs zozeer dat dit inmiddels blijkt uit de geconstateerde zwaveltekorten op de meeste sportvelden. De meest voorkomende opneembare vorm van zwavel is sulfaat. Organische stof wordt gemineraliseerd in opneembaar sulfaat. Dit sulfaat lost goed op in water, maar spoelt daardoor ook snel uit. De omzetting van organische stof in zwavel is vaak onvoldoende om de gemeten tekorten te compenseren. Bemesting met aanvullende zwavel is dan noodzakelijk. Daarvoor zijn verschillende (minerale) meststoffen beschikbaar. Ook hiervoor geldt dat uw bemestingsadviseur u erover kan adviseren.

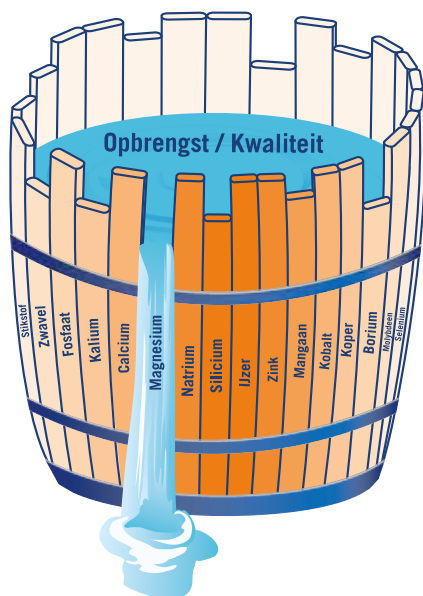
Bemesting

Een tekort aan voedingsstoffen is dus slecht voor de kwaliteit van de grasmat, maar een overschot hieraan is minstens net zo schadelijk. Om een optimale kwaliteit van de grasmat te waarborgen, is het noodzakelijk de bemestingsgift in overeenstemming te brengen met de actuele nutriëntenbehoefte van het sportveld. Alleen een goede bodemanalyse biedt inzicht in de jaarlijkse voedingsbehoefte van een veld. Deze voedingsbehoefte wordt bepaald door wat er op dit moment

in de bodem voor de plant beschikbaar is en wat er aan voedingselementen is vastgelegd en gedurende het jaar weer vrijkomt. Door ten minste iedere twee jaar een bodemanalyse van de sportvelden te laten maken, kan de sportveldbeheerder de bemesting aanpassen aan de actuele stand van zaken in de bodem en zorg dragen voor een optimale bemestingsgift.

OVER EUROFINS

Eurofins is een toonaangevend laboratorium met bijna honderd jaar ervaring en heeft voor sportvelden veel te bieden. Onze producten en diensten zijn het resultaat van praktische kennis, onderbouwd door wetenschappelijk onderzoek en gericht op een uitgekiende bemesting en weerbaar gras. Wij helpen u met de juiste gegevens en geven inzicht voor een optimale bemesting en voor bodem- en plantgezondheid. Kortom: wij doen alles voor groeiend inzicht! Inzicht waar u de vruchten van plukt.

Wet van het Minimum

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27498/pas-op-voor-een-tekort-aan-calcium-en-zwavel-op-sportvelden-en-greens

ExterisTM Stressgard[®]

////////// **Best-in-Class tegen Dollar Spot**

Geschikt voor *Golfbanen*

Geschikt voor *Sportvelden*

Geschikt voor *Graszoden teelt*

// Uniek

Dubbele werking door de combinatie van 2 actieve stoffen

// IPM en greenddeal

De beste keuze voor één van de knelpunten in de Greenddeal

// Stressgard formulering

Vitaler gras door de stressgard formulering

Voor meer informatie, neem contact op met uw distributeur of onze salesmanager **Marcel Nijssen**
Bayer Environmental Science
Business Development Manager
marcel.nijssen@bayer.com
+31 618 839 981

Schrijf je in op onze nieuwsbrief via onze website of via mail
info@environmentalscience.bayer.nl

Bayer

Bayer CropScience SA NV
Energieweg 1
NL-3641 RT Mijdrecht
+31 297 280358
www.environmentalscience.bayer.nl

Exteris en Stressgard zijn geregistreerde handelsmerken van Bayer. Exteris Stressgard bevat Fluopyram en Trifloxystrobin (toelatingsnummer 15561 N). Gebruik gewasbeschermingsmiddelen op een veilige manier. Lees steeds het etiket en de productinformatie voor gebruik. Let op de risico-indicaties en volg de veiligheidsinstructies op het etiket. Kijk voor meer informatie op www.environmentalscience.bayer.nl of neem contact op met onze expert info@environmentalscience.nl

Alle informatie in dit document werd correct geacht op het ogenblik dat het werd gedrukt. Gepubliceerd in maart 2018.

TENNIS WHITE PAPER

MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

VERENIGING VAN
TENNISBAANBOUWERS
NEDERLAND

**VERENIGING VAN
TENNISBAANBOUWERS
NEDERLAND**

Tennisbanen met VTN-keurmerk

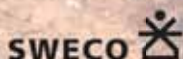
VTN is de branchevereniging van tennisbaanbouwers. Binnen de VTN zijn de beeldbepalende bedrijven op het gebied van aanleg, onderhoud en renovatie van tennisbanen vertegenwoordigd. De VTN behartigt hun belangen en treedt op als gesprekspartner voor o.a. de KNLTB en keuringsinstanties.

Samen met deze organisaties streeft de VTN naar een optimale beleving van de tennissport, op tennisbanen die met de grootst mogelijke zorg zijn aangelegd en onderhouden. Alle tennisbanen opgeleverd door VTN-leden krijgen het VTN-keurmerk.

VTN-aannemers aanbevolen door de KNLTB

Wijnbergen Sportbouw
Aanleg en onderhoud tennisbanen

TENNISbouw
nederland b.v.

www.vtn-tennisbanen.nl

Samen bouwen aan een mooie toekomst van tennis in Nederland!

De tennissport in Nederland is serieus in beweging. Er wordt veel getennist, maar het lidmaatschap van een tennisvereniging is vandaag de dag niet altijd vanzelfsprekend. Verenigingen en andere baaneigenaren staan voor strategische keuzes. Wat voor vereniging zijn we of willen we zijn? Hoe organiseren we ons aanbod op een aantrekkelijke en toekomstbestendige manier? Welke baansoort past hierbij? In deze special van Fieldmanager wordt nuttige informatie aangereikt voor het beantwoorden van deze en andere strategische vragen. De redactie van Fieldmanager heeft hiertoe, geheel naar eigen inzicht, informatie uit tal van bronnen gebundeld en deskundigen geraadpleegd. Tot deze deskundigen behoren ook de aannemers die verenigd zijn binnen de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland, kortweg VTN.

VTN is de branchevereniging van tennisbaanbouwers. In de VTN zijn de beeldbepalende bedrijven op het gebied van aanleg, onderhoud en renovatie van tennisbanen vertegenwoordigd. De VTN behartigt hun belangen en treedt op als gesprekspartner voor o.a. de KNLTB en keuringsinstanties. Samen met deze organisaties streeft de VTN naar een optimale beleving van de tennissport, op

tennisbanen die met de grootst mogelijke zorg zijn aangelegd en onderhouden.

Als vereniging of baaneigenaar mag u van een VTN-aannemer verwachten dat deze actief met u meedenkt en u professioneel terzijde staat gedurende het gehele proces van planvorming tot en met realisatie en nazorg. Door onze convenant-afspraken met de KNLTB hebben de VTN-aannemers relevante informatie uit de eerste hand. Bovenal zijn VTN-aannemers voortdurend aanspreekbaar op de kwaliteit van het geleverde werk.

Samen met verenigingen, baaneigenaren en KNLTB bouwen we als VTN aan een mooie toekomst voor tennis in Nederland! Namens het bestuur van de VTN wens ik u veel wijsheid bij de keuzes die u gaat maken.

Edward van der Meijden
Ambtelijk secretaris VTN

White paper: selectie en bouw van tennisconstructies

Alles over tennisbanen: waarop te letten, hoe te kiezen

Nederland kent momenteel ruim 10.000 tennisbanen, waarvan ongeveer een derde wordt beschouwd als overtollig. De verwachting is dat tennisbanen de komende jaren vooral worden omgebouwd of worden gerenoveerd. Wat betekent dit wanneer een vereniging haar banen wil aanpakken?

Auteur: Guy Oldenkotte

Volgens de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (KNLTB) kent Nederland 1,1 miljoen actieve tennissers maar het aantal geregistreerde leden is de afgelopen jaren fors afgenomen. Volgens cijfers van NOC*NSF had de KNLTB in 2017 zo'n 570.000 geregistreerde leden. Het is daarmee nog altijd de op één na grootste sportbond van ons land maar dat aantal is maar de helft van dat van de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB), die in 2017 zo'n 1.217.000 leden had. In de trend waarbij de georganiseerde sporten terrein verliezen ten opzichte van de ongeorganiseerde sporten is de KNLTB momenteel echter de grootste verliezer. Met 570.000 geregistreerde leden is het ledental van de KNLTB niet veel groter meer dan dat van Sportvisserij Nederland dat al jaren stabiel op 562.000 steekt. Website Consultancy.nl heeft eens op een rij gezet wat die afname voor het tennis betekent. Uit de afbeelding blijkt duidelijk hoe de terugloop van het aantal geregistreerde tennissers de afgelopen jaren is verlopen: van bijna 700.000 leden in 2009 naar 570.000 dit jaar. Die terugloop van actieve tennissers heeft ook zijn weerslag gehad op het aantal accommodaties. In het meest recente jaarverslag (dat van 2017) spreekt de KNLTB van 1.700 verenigingen, die gebruikmaken van 1.671 tennisaccommodaties. Dat zijn er 65 minder dan in 2005, toen tennissend Nederland terecht kon bij 1.765 verenigingen en toegang had tot meer accommodaties (*Sportaccommodaties in Nederland*, Mulier Instituut, 2015). Opgemerkt dient te worden dat de KNLTB alleen accommodaties noemt die bij de bond geregistreerd zijn. In de Database Sportaanbod (DSA) stonden in 2016 nog 2.067 tennisaccommodaties vermeld; op 1.998 van deze locaties waren buitenbanen aanwezig. In *Tennis in Nederland* (Mulier Instituut, 2015) worden fusies en opheffingen als belangrijkste reden genoemd voor de afname van het aantal clubs en accommodaties. Dat neemt niet weg dat Nederland nog altijd drie tennisaccommodaties op 25.000 inwoners telt (*Sportaccommodaties in Nederland*, Mulier Instituut, 2015). De accommodatiedichtheid in minder stedelijke gebieden is daarmee relatief hoog. Gemiddeld beschikken tennisverenigingen in Nederland over 6,1 banen. De richtlijn van de KNLTB gaat uit van 70 tot 90 leden per baan voor elke baan met verlichting. Voor onverlichte banen geldt een richtlijn van 50 tot 70 leden per baan. In 2016 hadden al die verenigingen tezamen de beschikking over 10.458 buitenbanen. Afgaande op een ledenaantal van 570.000 in 2017 zou dat betekenen dat het de verenigingen gemiddeld aan 0,2 baan ontbreekt. Wanneer deze informatie gekoppeld wordt aan de constatering van NOC*NSF dat de sportparticipatie

in 2017 met 3 procent is gegroeid ten opzichte van 2016 (van 61 procent naar 64 procent), dan kan zou dat in de nabije toekomst moeten leiden tot meer baaninvesteringen.

Nederland vergrijst

Eén belangrijke ontwikkeling die daarbij gaat meespelen is het feit dat Nederland vergrijst. In 2018 stijgt het aantal 65-plussers tot meer dan 3,2 miljoen. Dat is bijna 19 procent van de bevolking. Het CBS verwacht dat de vergrijzingstrend pas na 2040 wordt doorbroken; dan zal een kwart van de Nederlanders zich 65-plus mogen noemen. In *Tennis in Nederland* (Mulier Instituut 2015) wordt opgemerkt dat vooral kleine verenigingen, vooral die in de grensregio, moeite ondervinden bij het behouden en werven van leden. Volgens het nationaal demografisch instituut van Nederland (Nidi) worden Nederlanders steeds ouder. Uit hun meest recente cijfers blijkt dat mannen gemiddeld bijna 80 jaar en vrouwen 83 jaar oud worden. Alles wijst erop dat de gemiddelde levensverwachting zal blijven stijgen, alhoewel de meningen uiteenlopen over de vraag waar de grenzen aan deze groei liggen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gaat in zijn meest recente bevolkingsprognose uit van een levensverwachting van bijna 87 jaar voor mannen en 90 jaar voor vrouwen in 2060. De KNLTB speelt nu al in op de vergrijzing door het ontwikkelen van een reeks programma's voor oudere tennissers. Dankzij die programma's zou deze groep op een verantwoorde, gezonde manier in beweging kunnen blijven. Dat zal echter ook betekenen dat het wensenpakket van de leden in de toekomst nog diverser zal zijn. In *Vergrijzingsupdate 2018* (Diversions, 2018) stipt auteur William Burghout aan dat elke generatie zijn eigen wensen en verlangens heeft. Zo heeft de babyboomgeneratie (geboren tussen 1940 en 1955) een sterke drang naar vernieuwing en persoonlijke vrijheid, terwijl de generatie X (geboren

tussen 1955 en 1970) juist op zoek is naar een balans. De zogenaamde pragmatische generatie (geboren tussen 1970 en 1985) wordt beschouwd als flexibele bouwers die op zoek zijn naar hun 'ware zelf', terwijl de veelbesproken generatie Y (geboren tussen 1985 en 2000) 'zelfverzekerd, tolerant, zorgeloos en op zichzelf gericht' is. Hun wensen en behoeften lopen dus sterk uiteen, ook als het gaat om tennisondergronden. Het is aan de vereniging zelf om de balans te vinden tussen datgene wat de banenbouwers aanbieden en de ondergrondwensen van de leden.

Welke baansoort moet men kiezen?

In navolging van de afname in actieve tennissers is ook de aanleg van nieuwe tennisbanen en renovatie of ombouw van bestaande tennisbanen de laatste 10 jaar fors teruggelopen. Werden in 2009 nog 450 tennisbanen gerenoveerd of aangelegd: in 2017 was dat aantal gedaald tot tussen de 250 en 300. Nu de economie inmiddels weer aantrekt en de vraag naar woningen toeneemt, is er hoop dat dit ook zal resulteren in een vraag naar extra of nieuwe sportaccommodaties. Aangezien veel tennisverenigingen nog altijd binnen de bebouwde kom liggen, zou dat positief voor de tennissport kunnen uitpakken. Of dat daadwerkelijk ook zal zijn, zal nog moeten blijken. Zolang het aantal actieve spelers géén forse stijging zal noteren, zal het aantal van 10.458 buitenbanen voldoende zijn.

Beschikbaar budget

Allereerst is er de vraag welk budget de vereniging te besteden heeft. Tijdens de hoogconjunctuur konden tennisverenigingen fors sparen, maar de laatste jaren zijn bij veel verenigingen de financiële inkomsten hard teruggelopen. Sommige verenigingen moeten inmiddels hun financiële reserves aanspreken om de vereniging toch draaiende te houden. De te besteden bedragen voor een aanleg, renovatie of ombouw van een tennisbaan kun-

Aantal-tennisverenigingen-en-KNLTB-leden (Bron Consultancy.nl)

	GRONDWERK	DRAINAGE	ZANDONDERBOUW	BAANOPSLUITING	FUNDERING 1	FUNDERING 2	TOPLAAG	BAANINRICHTING	HEKWERK	BEREGENING	TOTAAL (AFGEROND OP 1.000 EURO)
BAANSOORT											
Gravel	€ 6,000	€ 2,750	€ 8,450	€ 1,250	€ 10,700		€ 9,000	€ 1,150	€ 6,800	€ 7,500	€ 54,000
Gravel onder afschot	€ 6,000	€ 4,700	€ 8,450	€ 1,250	€ 10,700		€ 12,500	€ 1,150	€ 6,800	€ 7,500	€ 59,000
Canada Tenn	€ 6,000	€ 4,700	€ 8,450	€ 1,250	€ 10,700		€ 27,000	€ 1,150	€ 6,800	€ 7,500	€ 74,000
ClayTech	€ 7,500	€ 2,750	€ 3,000	€ 1,250	€ 22,500		€ 31,250	€ 1,150	€ 6,800	€ 7,500	€ 80,000
Match Clay	€ 7,500	€ 2,750	€ 3,000	€ 1,250	€ 22,500		€ 31,250	€ 1,150	€ 6,800	€ 7,500	€ 80,000
Tennisforce	€ 7,500	€ 2,750	€ 11,150	€ 1,250	€ 10,700		€ 40,000	€ 1,150	€ 6,800	€ 7,500	€ 89,000
Beton	€ 7,500	€ 2,750	€ 11,450	€ 1,250	€ 7,500		€ 37,500	€ 1,150	€ 6,800		€ 75,000
Recaflex	€ 9,000	€ 2,750	€ 11,150	€ 1,250	€ 16,000	€ 25,000	€ 61,500	€ 1,150	€ 6,800		€ 135,000
Kushion Kourt	€ 9,000	€ 2,750	€ 11,450	€ 1,250	€ 16,000	€ 25,000	€ 26,800	€ 1,150	€ 6,800		€ 100,000
Tennisfloor Pro	€ 9,000	€ 2,750	€ 1,950	€ 14,200	€ 7,500	€ 37,500	€ 47,500	€ 1,150	€ 6,800		€ 128,000
Zandkunstgras	€ 7,500	€ 2,750	€ 11,450	€ 1,250	€ 10,700		€ 22,500	€ 1,150	€ 6,800		€ 64,000
Zandkunstgras (op gebonden ondergrond)	€ 9,000	€ 2,750	€ 11,150	€ 1,250	€ 16,000	€ 25,000	€ 22,000	€ 1,150	€ 6,800		€ 95,000
Roodzandkunstgras	€ 7,500	€ 2,750	€ 11,800	€ 1,250	€ 10,700		€ 32,000	€ 1,150	€ 6,800		€ 74,000
Roodzandkunstgras (op gebonden onderbouw)	€ 9,000	€ 2,750	€ 11,450	€ 1,250	€ 16,000	€ 25,000	€ 31,500	€ 1,150	€ 6,800		€ 105,000

Overzicht van de aanlegkosten van een tennisbaan

nen dus beperkt zijn. Met een beetje geluk kan een deel van de bouw- of onderhoudswerkzaamheden door de leden of vrijwilligers zelf worden gedaan. Voor de overige investeringen kan overwogen worden om:

- sponsors aan te spreken voor een extra bijdrage,
- leden op te roepen om deel te nemen aan een crowdfundingactie,
- de gemeente te bewegen om subsidie te verstrekken voor het bieden van invulling aan een sportbehoefte in de gemeente,
- te inventariseren wat de nieuwe overheidsmaatregelen te bieden hebben, nu sportverenigingen vanaf 1 januari 2019 niet langer mogen profiteren van het btw-voordeel. Om de sportverenigingen en gemeenten tegemoet te komen, heeft de overheid twee nieuwe subsidieregelingen geïntroduceerd. (*Regeling van de minister voor Medische Zorg van 12 juli 2018, kenmerk 1379613-177691-S en Regeling van de minister voor Medische Zorg van 12 juli 2018, kenmerk 1373516-177691-S*).

Naast de bovenstaande mogelijkheden kan een vereniging ook aanspraak maken op steun van

de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Zij kunnen een borgstelling tot 50 procent van het te financieren bedrag verstrekken. Daar is wel een maximum aan. Veel gemeenten zijn bereid om in dat geval een garantie voor de overige 50 procent te verstrekken.

Recreatief tegenover prestatief

Terwijl het aantal leden de afgelopen jaren is afgenomen, is het aantal competitie spelers juist vrij constant gebleven. Volgens het meest recente jaarverslag van de KNLTB (2017) nemen ruim 200.000 leden deel aan ten minste één van de competities. Dat is dus bijna een derde van het totaal aantal KNLTB-leden. Het aantal competitieteam dat deelneemt, is de afgelopen jaren zelfs gestegen. In 2017 namen 30.309 teams deel aan de voorjaarscompetitie (was 30.201 in 2016) en 15.083 aan de najaarscompetitie (was 13.871 in 2016). De wintercompetitie is een uitzondering: daar liep het aantal teams terug van 1.708 in 2016 naar 1.477 in 2017. Clubs waarvan de leden uitkomen op het allereerste niveau, zijn verplicht om die wedstrijden op gravel te spelen. Voor de rest geldt dat de KNLTB een uitgesproken voorkeur heeft voor

gravel of gravelachtige systemen als ondergrond voor officiële wedstrijden. De eisen waaraan een baan moet voldoen om te mogen worden gebruikt voor competities of toernooien, zijn allemaal vastgelegd in de verschillende regels. Sla het KNLTB Competitiereglement (CR) en Toernooireglement (TR) erop na om vast te stellen welke eisen daarvoor gelden. Het is dus belangrijk dat een club vooraf overweegt op het welk niveau het speelt, of wenst te spelen, voordat gewerkt kan worden aan shortlist van baansoorten die het voor de nieuwbouw, renovatie of ombouw wil overwegen.

Beschikbaarheid

Traditioneel werd tennis altijd beoefend tussen maart en oktober. Met de komst van de zogenaamde *all-weather*-banen hebben veel verenigingen van de gelegenheid gebruikgemaakt om het seizoen te rekken, zodat de leden ook 's winters buiten kunnen spelen. De keuze om ook in de winter tennis op de vereniging mogelijk te maken, heeft een aantal extra financiële consequenties. Zo zal die keuze leiden tot extra exploitatiekosten (zoals verwarming van de kantine en extra branduren voor de verlichting),

terwijl de (kantine)inkomsten gedurende die periode beperkt zijn. Ook zal het verlengen van het seizoen meer druk op de vrijwilligers leggen. Van hen wordt verwacht dat ze de vereniging vaker en langer helpen, bijvoorbeeld door het draaien van een bardienst of het onderhouden van de baan. In aanvulling op dat laatste: door veelvuldiger gebruik is er tevens meer onderhoud nodig en wordt de afschrijvingstermijn op de investering in een baan korter.

Het zijn met name de zogenaamde *all-weather*-banen die verlenging van het seizoen mogelijk hebben gemaakt. Nieuwe ontwikkelingen en inzichten op het gebied van aanleg en onderhoud hebben dit echter ook voor gravelbanen mogelijk gemaakt. Veel hangt daarbij af van de wijze en de frequentie van het onderhoud en van het klimaat. Zolang de winters droog en mild zijn, kan er ook in de winter op gravel gespeeld worden.

Bekendheid

De tennisverenigingen in Nederland hebben gemiddeld 366 leden (*Tennis in Nederland*, Mulier Instituut 2015). Veel van die leden zijn al van oudsher lid en zijn daardoor gewend aan een bepaald type baan op de vereniging. Leden die op latere leeftijd beginnen met spelen of die overstappen naar de andere vereniging, kiezen vaak voor een vereniging vanwege de aanwezige baansoort. Wanneer besloten wordt om een baan te vervangen, moet men niet lichtzinnig omgaan met de wensen van de leden. Dat neemt niet weg dat het raadzaam is om ook onbekende of gerelateerde baansoorten te proberen. Het aantal beschikbare tennissystemen heeft de afgelopen jaren een ware vlucht genomen. Bij de laatste telling (2018) stonden er 255 systemen op de NOC*NSF Sportvloerenlijst maar veel daarvan zijn hetzelfde die echter aangeboden worden door verschillende leveranciers.

De Sportvloerenlijst onderscheidt de volgende baansoorten voor buitentennis: kunststof, (on) gebonden mineralen, roodzandkunstgras en zandkunstgras. Voordat een definitieve keuze wordt gemaakt, is het raadzaam om eerst meerdere baanvarianten uit dezelfde categorie te proberen. Dat is de beste manier om vast te stellen welk type baan de voorkeur geniet. Omdat veel van de op de Sportvloerenlijst voorkomende systemen nauwelijks van elkaar verschillen, moet men bij het maken van die selectie goed op de details letten.

Clubdemografie

Tennis onderscheidt zich van alle andere sporten doordat het een zogenaamde *lifetime*-sport is. De sport kan beoefend worden door zowel de jongste

jeugd als mensen op zeer hoge leeftijd. Er is een positief verband tussen het spelen van tennis en gezondheid: 'fitheid, botdichtheid, vetpercentage, kans op hart- en vaatziekten, ontwikkeling van het anaeroob systeem, beenspieren, (oog-hand)coördinatie en wendbaarheid' (*Tennis in Nederland*, Mulier Instituut 2015). Het valt daarom te begrijpen waarom de KNLTB een opmerkelijk hoog aantal spelers op leeftijd heeft.

Hoewel die voorkeuren zeker overwogen moeten

worden, zal het bestuur ook moeten kijken hoe de demografie zich de komende jaren zal ontwikkelen, zowel binnen de vereniging als in de directe omgeving. Een investering in een tennisbaan moet vele jaren meegaan. Voor gravel geldt dat dat 20 jaar kan zijn. Banen op basis van kunstgras zouden het tien tot veertien jaar moeten uithouden. Daarom is het belangrijk dat die investering de goedkeuring van de leden kan wegdragen, ook op termijn.

Beperkingen

Men moet zich zeker niet laten leiden door de beperkingen, maar het is wel belangrijk om ze te inventariseren. Zaken zoals de draagkracht van de bodem, bestemmingsplannen en de vereiste vergunningen, alsmede de wijze waarop de banen onderhouden zullen worden, spelen mee.

De milieu-, bouw-, sloop- en gebruiksvergunning en de afvalbeschikking zijn tegenwoordig gebundeld in één vergunning: de omgevingsvergunning. Deze kunt u aanvragen via de website van uw gemeente of via www.omgevingsloket.nl. Dit loket kan u ook adviseren over de andere vergunningen die u nodig heeft en de stukken die u moet meesturen bij de vergunningsaanvraag.

Tennisverenigingen liggen vaak binnen de bebouwde omgeving. Om het park te kunnen uitbreiden of verbouwen, zijn daarom meerdere vergunningen nodig. Ook is het mogelijk dat de grond waarop het tennispark is gelegen, op termijn waardevol wordt voor de gemeente. Daarom is het raadzaam om eerst vast te stellen of het überhaupt loont om in nieuwe banen te investeren, of dat er beter kan worden overwogen om te verhuizen naar een nieuwe locatie. In dat geval zou de aanschaf van nieuwe tennisbanen meegenomen kunnen worden in de onderhandelingen met de gemeente.

Dankzij innovaties in de sportveldenindustrie is het tegenwoordig mogelijk om op vrijwel elke natuurlijke grondslag een tennisbaan te bouwen. Mocht blijken dat de ondergrond niet sterk genoeg is, dan zou een onderbouw op basis van schuimbeton of een mortelgebonden onderbouw een oplossing kunnen bieden. Op plaatsen waar de bodem wel sterk genoeg is, kan tegenwoordig, dankzij de invoering van de NOC*NSF-CONSTR3-norm in 2016, zelfs met een dunnere onderbouw worden gebouwd.

Ook het onderhoud kan een beperkende factor zijn, zeker wanneer de financiële middelen beperkt zijn of de vereniging sterk afhankelijk is van de inzet van vrijwilligers. Van zandkunstgrasbanen wordt aangenomen dat ze nauwelijks onderhoud vergen, maar die aanname is onterecht. Het uitgangspunt van de KNLTB is dat een baanblok van twee banen per week drie uur (gravel) of tweeënhalf uur (roodzandkunstgras) onderhoud nodig heeft, maar de stelregel is nog altijd twee uur onderhoud per week voor een blok met twee kunstgrasbanen. In absolute cijfers is dat verschil dus beperkt.

Daar komt bij dat zandkunstgrasbanen en banen met een roodzandkunstgrasmat eens in de zoveel tijd geïnspecteerd moeten worden door de banen-

bouwer en dat de mat dan ook grondig gezuiverd moet worden. Afspraken hierover kunnen in de onderhandelingen met de banenbouwer worden meegenomen, maar het kan ook lonen om te investeren in de opleiding van de groundsman. Als die de problemen weet op te sporen om vervolgens een plan op te stellen om ze aan te pakken, kan elke vrijwilliger elke ondergrond onderhouden. Veel verenigingen mijden gravel, omdat ze in de veronderstelling zijn dat deze ondergrond juist veel aandacht vergt. De KNLTB probeert hier verandering in te brengen door uitvoerige informatie en cursussen te geven en erop te wijzen dat gravel niet zo arbeidsintensief is als men denkt.

Benodigde aanvullende investeringen

Ten slotte is het belangrijk om vast te stellen welke extra kosten er zijn bij het investeren in de tennisbaan. Sommige aanvullende investeringen zijn min of meer verplicht, maar de vereniging kan de werkzaamheden ook aangrijpen om de baan of het park toekomstbestendig te maken. In dat geval wordt voorkomen dat de leden of omwonenden binnen afzienbare termijn opnieuw te maken krijgen met de overlast die gepaard gaat met werkzaamheden. De keuze voor nieuwe of extra banen heeft vaak tot gevolg dat er ook extra inrichtingsmaterialen nodig zijn. Denk daarbij aan netten en sleepnetten, een extra scheidsrechterstoel, bankjes voor de spelers, prullenbakken aan het hek en een scorestelsysteem.

Verharding is noodzakelijk rondom elke baan. En wie kiest voor een gravel(achtige) baan, ontkomt er niet aan om ook in een beregeningsinstallatie te investeren. Gravelbanen hebben vocht nodig om in optimale conditie te blijven.

Behalve investeringen in de baan, kan renovatie of aanleg ook leiden tot noodzakelijke investeringen in verlichting. Tot januari 2019 konden sportverenigingen hiervoor aanspraak maken op subsidie in het kader van het beleid 'Energiebesparing en duurzame energie sportaccommodaties'. De pot van bijna 6 miljoen euro die de overheid jaarlijks te verdelen had om energiebesparing en verduurzaming bij sportverenigingen aan te moedigen, gaat op 1 januari op in een nieuwe pot die beschikbaar wordt gesteld nu sportclubs niet langer kunnen profiteren van het btw-voordeel. Onder de nieuwe regel is het mogelijk om tot ongeveer 35 procent van de investeringen in duurzaamheid terug te krijgen.

Een vereniging die bewust kiest voor een *all-weather*-baan in de hoop hiermee in de winter te kunnen doorspelen, doet er verstandig aan om zich eens te oriënteren op het gebruik van een tijdelijke overkapping, een (blaas)hal of een

baanverwarmingssysteem. Dergelijke oplossingen dragen ertoe bij dat men ook in de winter comfortabel kan doorspelen. Leveranciers van dit soort oplossingen hebben de afgelopen jaren vooral aan de businesscase gewerkt waardoor een blaashal tot extra inkomsten kan leiden, zelfs wanneer het op de vereniging in de winter relatief rustig is. Als een vereniging het gebruik van zo'n hal overweegt, zijn er bepaalde voorwaarden waarmee rekening gehouden moeten worden wat betreft de baan. Doorspelen in de winter, al dan niet met een tijdelijke hal over de baan geplaatst, leidt echter onvermijdelijk tot meer slijtage en meer onderhoud. Vergeet die extra kosten dus niet in de begroting mee te nemen.

Informatie voor de aannemer

Om een eerlijke, duidelijke en vergelijkbare offerte te kunnen opstellen, moet een aannemer het volgende weten:

- de afmetingen van het beschikbare terrein
- het aantal aan te leggen banen
- toegang tot de te bebouwen locatie
 - Kunnen er vrachtwagens komen?
 - Zijn er rijplaten nodig?
- het type baan dat de club wenst
- de huidige bodemsoort
- Indien dat een mineraal gebonden of roodzandbaan is:
 - gaat u leidingwater of water uit een put gebruiken voor de berekening?
- Waar wordt de drainage op aangesloten?
- Hoeveel hoger moet de baan worden gelegd met het oog op de (toekomstige) waterstand?
- Wat zijn de wensen voor het hekwerk en de toegang tot de baan?
- Welke (overige) wensen zijn er met betrekking tot de aankleding van het park?
- Waar is het depot voor de opslag van de materialen gepland?
 - Hoe zit het met het precarierecht?
 - Wat te doen met de vrijkomende grond?

Projectbegeleiding

Een investering in een (nieuwe) tennisbaan is kostbaar. Om maximaal rendement uit de investering te halen, is het belangrijk dat de vereniging een werkgroep samenstelt die geleid wordt door iemand met kennis van zaken. Zie erop toe dat de werkgroep uit een praktisch aantal deelnemers bestaat. Het is raadzaam om het bij maximaal zes personen te houden.

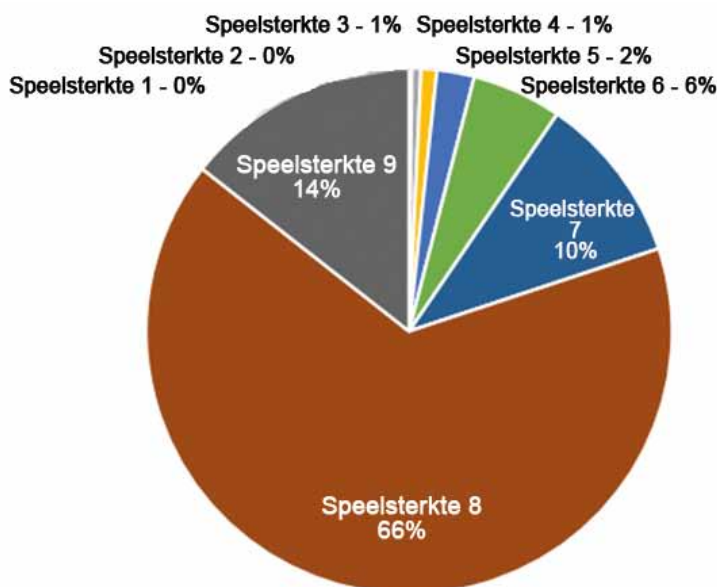
Afhankelijk van de animo en samenstelling kan besloten worden om het project door een extern en kundig bureau te laten begeleiden. Weliswaar

Speelsterkte	Percentage leden
1	0,03
2	0,14
3	0,56
4	0,97
5	2,30
6	5,53
7	10,38
8	65,70
9	14,40

moet de baan uiteindelijk een keuring ondergaan, maar dit is slechts een toetsing achteraf. Fouten zijn dan lastiger te herstellen of vanwege de hoge kosten niet uitvoerbaar zonder de vereniging of aannemer buitenproportioneel te schaden. Ook het inschatten van offertes vereist straks kennis van zaken. Het inschakelen van een onafhankelijke, externe organisatie kan de vereniging dus helpen bij het nemen van de juiste beslissingen en het voorkomen van problemen die lastig te herstellen zijn.

Het allerbelangrijkste aspect is de keuze van de baansoort. Om tot een afgewogen beslissing te kunnen komen, is het belangrijk dat de werkgroep eerst vaststelt wat de voorkeuren en eisen van de leden en de vereniging zijn. Vervolgens kan met die informatie een zogenaamde shortlist worden opgesteld. Zo'n shortlist dient meerdere baansoorten te bevatten die allemaal voldoen aan ten minste één van de aangegeven voorwaarden. Eventueel kan bij het opstellen van de lijst de hulp worden ingeroepen van een externe expert. Zie er dan wel op toe dat deze u ook werkelijk een brede variatie voorlegt en niet, al dan niet bewust, in de richting van een bepaald product of een bepaalde leverancier drijft.

Met die shortlist in de hand kan de werkgroep vervolgens andere verenigingen afgaan om hun baansoort te ervaren en de meningen te peilen. Daarom moet de werkgroep gevarieerd worden samengesteld, waarbij rekening moet worden gehouden met de (toekomstige) demografische afspiegeling van de vereniging, maar ook met de personen die verantwoordelijk worden voor het beheer en/of de exploitatie van de baan. Zorg ervoor dat deze testgroep ook leden bevat die stilstaan bij zaken als de speltechnische wensen en uitgangspunten, milieuvriendelijkheid, vriendelijkheid voor de gewrichten en de mogelijkheid om de baan in een afwijkende kleur te laten aanleggen. De leden van zo'n testgroep dienen elke bezochte of overwogen baan op verschillende aspecten te beoordelen door middel van een puntensysteem. Dat is de beste methode om objectief vast te stellen welke

Gemiddelde speelsterkte

baan het meest voldoet aan de wensen van de leden en de vereniging.

To gravel or not to gravel?

Mede door de daling van het aantal gravelbanen van 60 procent naar 40 procent tussen 2004 en 2014, trekt de KNLTB er sinds een paar jaar hard aan om gravel te behouden. Volgens de bond is gravel de baansoort waarop je het beste leert tennissen. Als tennissers sneller beter leren spelen, zal de positieve uitwerking die dat heeft ook in bredere zin veel kunnen betekenen voor de vereniging.

Middels allerlei informatie probeert de bond verenigingen en spelers ervan te overtuigen dat investeren in gravel wel degelijk de moeite waard is, hoewel de ondergrond gevoelig is voor winterse en vochtige weersomstandigheden en het onderhouden van een gravelbaan redelijk veel kennis en aandacht vraagt. Wanneer een gravelbaan zorgvuldig wordt onderhouden, kan er zo'n 40 weken per jaar op worden gespeeld, zeker als de winter mild is. De KNLTB heeft een duidelijke voorkeur voor gravel, maar ziet ook in dat de verenigingen autonoom zijn. Ze moeten dan ook zeker hun eigen keuze maken.

De industrie heeft de afgelopen jaren vooral ingezet op het ontwikkelen van baansoorten waarop het hele jaar door kan worden gespeeld. Pas recent richt men zich ook op baansoorten die de speleigenschappen van gravel evenaren, maar die minder onderhoud vergen. Afgaande op informatie van de bond zelf, is de vraag gerechtvaardigd of investeren in gravel wel de moeite waard is. In het artikel *Infographic: speelsterktes in Nederland 2016* (www.knltb.nl) geeft de bond een overzicht van de gemiddelde speelsterkte in ons land.

De gegevens zijn afkomstig van het Dynamisch Speelsterkte Systeem (DSS) van de bond zelf. Op basis van deze informatie werpt zich de vraag op of het wel realistisch is om zo zwaar in te zetten op gravel, wanneer de sterkste helft van het totale ledenbestand (zij die baat zouden hebben bij het spelen op gravel) in 2015 slechts 1,7 procent van het totale ledenaantal uitmaakte. Moet een vereniging zich echt in bochten wringen om hun wens te vervullen?

Bouwvormen

Een vereniging die tot de conclusie is gekomen dat er een nieuwe baan nodig is of een bestaande baan moet worden vervangen, kan daarbij kiezen uit drie aanpakmogelijkheden. De benodigde werkzaamheden kunnen per aanpak verschillen.

Nieuwbouw

Nieuwbouwprojecten hebben vaak een enorme impact op de (directe) omgeving van de accommodatie, zelfs wanneer de werkzaamheden

plaatsvinden op een bestaande accommodatie. Bij nieuwbouw zijn er vaak veel vrachtwagenbewegingen voor de aan- of afvoer van zand voor de aanleg van de onderbouw. Het is daarom raadzaam om ook omwonenden en de gemeente nadrukkelijk te betrekken bij de plannen voor een nieuwe baan. Tijdens de bouw van de baan komt een testinstituut de opgeleverde werkzaamheden op verschillende momenten keuren.

Ombouw

Van ombouw is sprake wanneer de vereniging besluit om de huidige baansoort te vervangen door een nieuwe baansoort. Het kan daarbij om alleen de toplaag gaan, maar het is ook mogelijk dat de onderbouw in dat proces wordt meegenomen. De manier waarop zo'n ombouw wordt aangepakt, kan gevolgen hebben voor het nieuwe tennissysteem. Het is daarom belangrijk om een onafhankelijke organisatie een zogenaamd ombouwadvies te laten opstellen. In dat advies moeten de genormeerde kwaliteit, praktische herbruikbaarheid en laagdikte van de onderbouw en fundering worden omschreven. Het ombouwadvies dient altijd te worden getoetst en geaccordeerd door een NOC*NSF-erkende keuringsinstantie. De kwaliteit van het opgeleverde werk zal worden getoetst aan de normen die door NOC*NSF zijn opgesteld voor de betreffende baansoort.

Renovatie

Er is sprake van renovatie wanneer de bestaande toplaag, eventueel samen met de fundering of

onderbouw, wordt vervangen door een nieuwe versie van diezelfde toplaag.

Tijdens en na de bouw zal een door NOC*NSF geaccrediteerd testinstituut vaststellen of de toplaag en de daaronder liggende fundatie voldoen aan de eisen die door NOC*NSF zijn vastgesteld.

De realisatie

Om het project te laten uitvoeren, moet vastgelegd worden wat de vereniging precies wil krijgen. Deze vastlegging kan op verschillende manieren worden gedaan. Het kan door middel van werktekeningen, waarbij alle werkzaamheden worden beschreven en de hoeveelheid werk wordt gedefinieerd: een programma van eisen. Het kan ook in de vorm van een RAW-bestek, waarbij de resultaatverplichting tot op technisch niveau is beschreven, zonder daarbij verplichtingen op te leggen aan de inschrijver. Ten slotte kan dit door samen te werken met een aannemer middels een UAV-GC-contract. Dit gebeurt vaak bij de grotere, complexere projecten. In een UAV-GC-contract wordt een functionele eis of vraag omschreven. Hoe aan die eis voldaan wordt, is aan de opdrachtnemer. Het stimuleert dus de innovativiteit en creativiteit van de opdrachtnemer. De uitverkoren opdrachtnemer moet met een plan van aanpak komen, waarvoor ook de input van de opdrachtgever vereist is. Indien de gespecificeerde vraag en het plan van aanpak op elkaar zijn afgestemd, is er sprake van een geïntegreerd contract (UAV-GC). Er bestaan verschillende geïntegreerde contract-

	GRAVEL	GRAVEL ONDER AFSCHOT	CANADA TENN	TOPCLAY/ MATCHCLAY	TENNISFORCE	BETON	RECAFLEX	KUSHION KOURT	TENNISFLOOR PRO	ZANDKUNSTGRAS	ROODZANDKUNSTGRAS
Vegen/slepen na elke speelbeurt	x	x	x	x	x					x	x
Vuilverwijderen									x	x	x
Egaliseren en beschadigingen repareren	x	x	x								
Sproeien	x	x	x	x	x						
Walsen/Rollen	x	x	x								
Vuilverwijderen	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
Granulaat aanvullen	x	x	x	x						x	
Slepen met driehoeksborstel					x						
Naden en lijnen inspecteren										x	x
Toplaag opruwen	x										
Gootjes schoonmaken		x	x								
Toplaag lostrekken, doorharken en freezezen	x										
Egaliseren en walsen	x	x	x								
Granulaat aanvullen	x	x	x		x					x	x
Mos en alg bestrijden	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x
Lijnen controleren	x	x	x								
Toplaag reinigen				x	x	x		x	x	x	x
Levensduur	25-30 jr	25-30 jr	25-30 jr	Onbekend	Onbekend	30 jr	30 jr	30 jr	Onbekend	12-14 jr	12-14 jr
Onderhoudskosten (per jaar op basis van 1 banenblok met 2 aaneengeschakelde baan en input van zelfwerkzaamheid)											
Water	€ 1,225	€ 1,300	€ 1,300	€ 600	€ 2,000		€ 500	€ 600	€ 750	€ 750	€ 950
Granulaat aanvullen	€ 200	€ 200	€ 200						€ 300	€ 300	€ 650
Specialistisch onderhoud		€ 1,500	€ 1,500	€ 175	€ 3,500	€ 1,200					
3-Jaarlijks				€ 370							
Jaarlijkse budgettering voor grootonderhoud				€ 500		€ 860	€ 1,600	€ 1,450	€ 2,200	€ 375	€ 375
Totaal per jaar	€ 1,425	€ 3,000	€ 3,000	€ 1,645	€ 5,500	€ 2,060	€ 2,100	€ 2,050	€ 3,250	€ 1,425	€ 1,975

Overzicht van de onderhoudswerkzaamheden en de kosten voor een tennisbaan

BAANSOORT	TOPLAAG	FUNDERING
Gravel	0-2mm gravel, laagdikte: 25-30mm	0-16mm lava, laagdikte: min. 10cm
Gravel onder afschot	0-1mm gravel, laagdikte: 25-30mm	0-16mm lava, laagdikte: min. 10cm
Canada Tenn	0-2mm Canada Tenn, laagdikte: 20-27mm	0-16mm lava, laagdikte: min. 10cm
ClayTech	Vochtregulerend membraan, afgestrooid met gravel. Laagdikte: 8,5mm	Schuimbeton, laagdikte: minimaal 15cm
MatchClay	Vochtregulerend membraan, afgestrooid met gravel. Laagdikte: 8,5mm	Schuimbeton, laagdikte: minimaal 15cm
Tennisforce	Tennisforce, afgestrooid met gravel. Laagdikte: minimaal 2,5cm	Lava, laagdikte: minimaal 10cm
Beton	Open beton met coating. Laagdikte: minimaal 7cm	Grind, laagdikte: minimaal 5cm
Recaflex (op asfalt)	Kunststof met coating, laagdikte: circa 1cm	Open asfalt, laagdikte: minimaal 6cm
Recaflex (op lava)	Kunststof met coating, laagdikte: circa 1cm	Lava, laagdikte: minimaal 15cm
Kushion Kourt (op asfalt)	Foammat + coating met wafelstructuur. Laagdikte: 1,5-2,5mm	Open asfalt, laagdikte: minimaal 6cm
Kushion Kourt (op lava)	Foammat + coating met wafelstructuur. Laagdikte: 1,5-2,5mm	Lava, laagdikte: minimaal 15cm
Kushion Kourt (op open beton)	Foammat + coating met wafelstructuur. Laagdikte: 1,5-2,5mm	Open beton, laagdikte: minimaal 7cm
Kushion Kourt (op grind)	Foammat + coating met wafelstructuur. Laagdikte: 1,5-2,5mm	Grind, laagdikte: minimaal 5cm
Tennisfloor Pro (op grind)	Rubbergranulaatmat met PU gelijmd op fundering	Grind, laagdikte: minimaal 5cm
Tennisfloor Pro (op cementdekvloer op beton)	Rubbergranulaatmat met PU gelijmd op fundering	Cementdekvloer op beton, laagdikte: minimaal 7cm
Zandkunstgras	Kunstgrasmat op geotextieldoek. Ingestrooid met kwartszand. Laagdikte: 2,2-2,5cm	0-16mm lava, laagdikte: min. 10cm
Zandkunstgras (op gebonden ondergrond: Open asfalt)	Kunstgrasmat ingestrooid met kwartszand. Laagdikte: 2,2-2,5cm	Twee lagen open asfalt, laagdikte: minimaal 6cm
Zandkunstgras (op gebonden ondergrond: Lava)	Kunstgrasmat ingestrooid met kwartszand. Laagdikte: 2,2-2,5cm	Lava, laagdikte: minimaal 15cm
Zandkunstgras (op gebonden ondergrond: Open beton)	Kunstgrasmat ingestrooid met kwartszand. Laagdikte: 2,2-2,5cm	Open beton, laagdikte: minimaal 7cm
Zandkunstgras (op gebonden ondergrond: Grind)	Kunstgrasmat ingestrooid met kwartszand. Laagdikte: 2,2-2,5cm	Grind, laagdikte: minimaal 5cm
Roodzandkunstgras (op ongebonden onderbouw)	Kunstgrasmat op geotextieldoek. Laagdikte: 1,2-1,7cm Ingestrooid met rood 'keramisch' of gecoat zand.	0-16mm lava, laagdikte: minimaal 10cm
Roodzandkunstgras (op gebonden onderbouw: Open asfalt)	Kunstgrasmat op geotextieldoek. Ingestrooid met rood 'keramisch' of gecoat zand. Laagdikte: 1,2-1,7cm	Twee lagen open asfalt, laagdikte: minimaal 6cm
Roodzandkunstgras (op gebonden onderbouw: Lava)	Kunstgrasmat op geotextieldoek. Ingestrooid met rood 'keramisch' of gecoat zand. Laagdikte: 1,2-1,7cm	Lava, laagdikte: minimaal 15cm
Roodzandkunstgras (op gebonden onderbouw: Open beton)	Kunstgrasmat op geotextieldoek. Ingestrooid met rood 'keramisch' of gecoat zand. Laagdikte: 1,2-1,7cm	Open beton, laagdikte: minimaal 7cm
Roodzandkunstgras (op gebonden onderbouw: Grind)	Kunstgrasmat op geotextieldoek. Ingestrooid met rood 'keramisch' of gecoat zand. Laagdikte: 1,2-1,7cm Laagdikte: 1,2-1,7cm	Grind, laagdikte: minimaal 5cm

Overzicht van de opbouw van de diverse systemen

ONDERBOUW	DRAINAGE	CONSTRUCTIEHOOGTE
Onderboudrainzand, laagdikte: 28cm	Hart op hart 4m	Totaal 40cm
Onderboudrainzand, laagdikte: 27cm	Hart op hart 4m	Totaal 40cm
Onderboudrainzand, laagdikte: 28cm	Hart op hart 4m	Totaal 40cm
Onderboudrainzand, laagdikte: minimaal 10cm	Hart op hart 4m	Totaal 25,85cm
Onderboudrainzand, laagdikte: minimaal 10cm	Hart op hart 4m	Totaal 25,85cm
onderboudrainzand, laagdikte: minimaal 37cm	Hart op hart 4m	Totaal 50cm
Onderboudrainzand, laagdikte: minimaal 38cm	Hart op hart 4m	Totaal 50cm
Zand. Laagdikte: minimaal 38cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 38cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 39cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 38cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 48cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 48cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 48cm	n.v.t.	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 48cm	n.v.t.	Totaal 60cm
Onderboudrainzand, laagdikte 38cm	Hart op hart 4m	Totaal 50cm
Zand. Laagdikte: 37cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: 37cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 48cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 48cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Onderboudrainzand, laagdikte: minimaal 39cm	Hart op hart 4m	Totaal 50cm
Zand. Laagdikte: 37cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: 37cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 48cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm
Zand. Laagdikte: minimaal 48cm	Hart op hart 4m	Totaal 60cm

vormen. Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Design & construct. In dit geval wordt het project ontworpen en uitgevoerd.
- Design, construct & maintain. In dit geval wordt het project ontworpen, uitgevoerd en onderhouden.
- Design, construct, maintain & finance. Bij deze contractvorm wordt het project ontworpen, uitgevoerd, onderhouden en gefinancierd door de aannemende partij. Deze constructie komt echter nauwelijks voor.

Onderhoud

Denk bij een aanbesteding verder dan de ople-

vering. Nodig de inschrijvers uit om duidelijk te maken hoe de kwaliteit van de baan ook op de lange termijn gegarandeerd blijft. Laat hen een voorstel doen om het specialistische of jaarlijkse onderhoud zelf ter hand te nemen. Als de vereniging niet beschikt over (voldoende) vrijwilligers die de baan goed kunnen onderhouden, overweeg dan om het onderhoud gedurende het eerste jaar in het bestek op te nemen. Voor de jaren daarna kan het vervolgens in aparte opdrachten worden uitgezet. De looptermijn van die opdrachten zou steeds één jaar moeten zijn. Betalingen moeten daarbij gekoppeld worden aan het doorstaan van inspecties. Komt een baan niet door een inspectie,

LET OP!

Zowel bij een ombouw als bij een renovatie is het raadzaam te laten vaststellen of de volledige constructieopbouw voldoet aan alle eisen. Het testinstituut is namelijk niet verplicht om dit te toetsen bij een renovatieproject. Banenbouwers die minder belang hechten aan de (eind)kwaliteit van de opgeleverde baan, laten weleens na om aandacht te besteden aan die onderbouw. Vaak doen zij dat uit kostenoverwegingen. Als de vereniging er niet op toeziet dat ook de onderbouw (opnieuw) van optimale kwaliteit is, loopt men het risico op plasvorming op de nieuwe baan. De gedane investering zal daardoor niet tot zijn recht komen. Als de vereniging niet kan aantonen dat de aannemer tegen de afspraken in heeft nagelaten om de onderbouw ter hand te nemen, wordt het lastig om de schade of kosten op deze aannemer te verhalen. Zolang het testinstituut heeft vastgesteld dat de baan voldoet aan de normen die gelden voor de betreffende baansoort, kan de aannemer zich aan elke overige verantwoordelijkheid onttrekken. Mocht besloten worden om toch werkzaamheden te verrichten aan de onderbouw, al dan niet naar aanleiding van observaties tijdens de bouw, dan is men automatisch verplicht om het testinstituut de kwaliteit van die onderbouw te laten vaststellen. In dat geval gelden namelijk dezelfde kwaliteits-eisen als bij een ombouw of nieuwe aanleg van een baan.

dan is het aannemelijk dat het onderhoud niet naar behoren is gedaan. Betaling is in zo'n geval dus niet gerechtvaardigd.

De aanbesteding

Relatief kleine werken mogen onderhands worden aanbesteed, net als de uitvoering van specialistische werkzaamheden. De aanleg van een tennisbaan wordt vaak gezien als specialistisch werk, maar de meningen hierover kunnen verschillen. Het is belangrijk dat er enige kennis van zaken bij de opdrachtgever aanwezig is, zodat deze de inschrijvingen zelf op waarde kan beoordelen. Voor het opstellen van de aanbesteding kan gebruikgemaakt worden van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA). Dit is zowel van toepassing op aanbestedingen boven als onder de Europese drempelwaarden en komt in de plaats van het Nederlandse model 'Eigen verklaring'. In

	HARDHEID/STABILITEIT	DEMPING	SPEELCOMFORT	BALGEDRAG/BALSTUIT	BALAFDRUK ZICHTBAAR	SLIDEN
Gravel	Zacht in het voorjaar	Hoog	Zeer prettig	Goed	Duidelijk	Goed
Gravel onder afschot	Vergelijkbaar met gravel	Vergelijkbaar met gravel	Vergelijkbaar met gravel	Goed	Duidelijk	Goed
Canada Tenn	Zacht in het voorjaar	Op termijn minder dan bij gravel	Prettig	Goed	Duidelijk	Goed
TopClay/ MatchClay		Hoog	Zeer prettig	Goed	Duidelijk	Goed
Tennisforce	Voelt zachter dan gravel	Stabiliteit hangt af van neerslag	Goed	Redelijk	Matig	Redelijk
Beton	Hoog	Nauwelijks	Beperkt	Goed	Niet	Matig
Recaflex	Goed	Matig	Matig	Goed	Niet	Matig
Kushion Kourt	Goed	Nauwelijks	Redelijk	Goed	Niet	Matig
Tennisfloor Pro	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Zandkunstgras	Goed	Matig	Redelijk	Redelijk	Niet	Matig
Roodzandkunstgras	Goed	Redelijk	Redelijk	Redelijk	Niet	Matig

Overzicht van ervaringen van spelers met verschillende aspecten van de ondergronden

TIP

Zorg ervoor dat er altijd verwezen wordt naar de geldende eisen van NOC*NSF en de KNLTB en maak duidelijk dat de vereniging verwacht dat de aannemer deze zal respecteren. Zo weet u zeker dat de aannemer goed-gekeurde en gecertificeerde tennisbanen realiseert en oplevert. Mocht er ooit onenigheid ontstaan, dan staat u met die eis sterk genoeg om de aannemer verantwoordelijk te houden.

het document geeft de inschrijver aan te kunnen voldoen aan de eisen en voorwaarden die de aanbesteder stelt bij een aanbesteding. Er worden drie verschillende vormen van aanbesteden onderscheiden:

- openbare procedure (Europese en nationale aanbesteding) conform hoofdstuk 2 ARW 2016; deze is alleen van toepassing wanneer een gemeente het initiatief neemt;
- niet-openbare procedure (aanbesteding met voorafgaande selectie) conform hoofdstuk 3 ARW 2016;
- meervoudig onderhandse procedure conform hoofdstuk ARW 2016.

Let erop dat zogenaamde stelposten vermeden worden. Kan men daar niet aan ontkomen, dan is het raadzaam om de informatie hiervoor uitvoerig vast te leggen.

In de tenniswereld zien we vaak meervoudig onderhandse procedures. Daarbij wordt een aantal aannemers uitgenodigd om een offerte aan te bieden. Bij de uitnodiging dienen de volgende zaken te worden meegezonden:

- werkschrijving
- gunningscriteria
- tekeningen
- eventuele onderzoeken die zijn uitgevoerd

Het is raadzaam om niet minder dan twee en niet meer dan zes partijen uit te nodigen om een offerte in te dienen.

De gunning

Overheden zijn sinds 1 juli 2016 verplicht om projecten te gunnen op basis van de economisch meest voordelige inschrijving (EMVI).

‘Economisch meest voordelige inschrijving’ is het overkoepelende begrip voor drie gunningscriteria:

- beste prijs-kwaliteitsverhouding (PKV),
- laagste kosten berekend op basis van kosteneffectiviteit (KBK), zoals de levenscycluskosten,
- laagste prijs.

Wanneer de keuze voor laagste prijs en laagste kosten bepalend is, dient dit gemotiveerd te worden in de aanbestedingsstukken. Aanbevolen wordt om te beoordelen op basis van de *total cost of ownership* in plaats van de aanlegprijs. De

DE VTN

De Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland (VTN) vertegenwoordigt Nederlandse bedrijven die zich bezighouden met aanleg, onderhoud en renovatie van tennisbanen. De VTN behartigt hun belangen en treedt op als gesprekspartner voor organisaties zoals de KNLTB en de keuringsinstanties, om zo een optimale beleving van de tennissport mogelijk te maken op tennisbanen die met de grootst mogelijke zorg zijn aangelegd en onderhouden.

Aanbestedingswet 2012 en het ARW 2016 schrijven het gebruik van de beste PKV als gunningscriterium voor. Wanneer daarvan wordt afgeweken, moet dit uitzonderingsgeval worden gemotiveerd. Tennisverenigingen mogen van de bovenstaande procedure afwijken. Wel is het raadzaam dat zij de ingekomen offertes toetsen op geldigheid en relevantie met het oog op het beschikbare budget en het opgestelde programma van eisen.

Gezien de structuur van de meeste verenigingen is het bestuur verplicht om de ontvangen offertes aan de leden voor te leggen tijdens de algemene ledenvergadering (ALV). Pas wanneer men daar een akkoord krijgt, kan de vereniging daadwerkelijk aan de slag.

Voordat een project gegund wordt, doet men er verstandig aan om een aantal zaken omtrent de aannemende partij te verifiëren. Aanbevolen wordt duidelijkheid te krijgen omtrent:

- de financiële positie van de aannemende partij, door een non-faillissementsverklaring en bankgarantie van maximaal 5 procent van de aanneemsom te vragen;
- referenties van werkzaamheden van vergelijkbare aard en omvang. Omdat de sportvloerenindustrie continu in beweging is, is het belangrijk dat de referenties niet ouder dan drie jaar zijn;
- garantie, zowel op de kwaliteit van de verschillende componenten als op de performance van de gehele tennisbaan.

De publicatie *Gunnen op Waarde* (CROW-publicatie 253) helpt om juridisch waterdicht te bepalen hoe de kwaliteit van een inschrijving op een objectieve en transparante wijze kan worden beoordeeld. Met uitzondering van de onderhandse proce-

sure mag na de aanbesteding niet direct worden overgegaan tot gunning. Alle partijen die hebben ingeschreven, moeten geïnformeerd worden over de keuze die is gemaakt. De overige partijen hebben vervolgens minimaal twintig dagen de tijd om eventueel bezwaar tegen die beslissing aan te tekenen. Wanneer er geen bezwaren zijn ingediend binnen de gestelde periode, kan men tot definitieve gunning overgaan.

De partij aan wie de opdracht is gegund, heeft vervolgens acht dagen de tijd om de gemeente de documenten en informatie te sturen die vermeld staan in de aankondiging en het Uniform Europees Aanbestedingsdocument.

Uitvoering van de werkzaamheden

Ondanks de kwaliteit van de offerte en de lange lijst met ingediende referenties, blijft het belangrijk dat de vereniging zelf toezicht houdt op de uitvoering en het verloop van de werkzaamheden. Om die reden zal een zogenaamde directievoerder moeten worden aangewezen. Eventueel kan

hiervoor een externe competente partij worden ingeschakeld, maar aanbevolen wordt om nooit de regie uit handen te geven. Om alles in goede banen te leiden, is het raadzaam om zo snel mogelijk na de gunning alle betrokken partijen bijeen te roepen voor een bouwvergadering. Zo'n bijeenkomst maakt het mogelijk om elkaar (beter) te leren kennen, wensen en eisen op elkaar af te stemmen en te bepalen wie waarvoor verantwoordelijk is en welke procedures gehandhaafd dienen te worden. De aannemers en leveranciers zullen daarbij met name focussen op de noodzakelijke tekeningen, vergunningen en plannen. Voor de vertegenwoordiger namens de vereniging is het zaak dat ook de afstemming met de gemeente, de omwonenden en de leden wordt geregeld. Denk daarbij aan de planning van transportroutes, de veiligheid op en rondom de werkplek en het managen van de verwachtingen. Zorg ervoor dat een door de vereniging aangewezen competente persoon toezicht houdt op elke stap van de uitvoering. Deze toezichthouder is daarbij ook het

AANNEMERS EN ONDERAANNEMERS

De werkmethode zijn de afgelopen jaren bij veel aannemers aanzienlijk veranderd. Tegenwoordig wordt er veel meer gebruikgemaakt van onderaannemers die een deel van de klus klaren. De aannemer is daarbij sterk afhankelijk van de kwaliteit van het geleverde werk van de onderaannemer. Daarnaast worden er steeds minder voormannen voor specifieke projecten aangesteld. Tegenwoordig heeft de voorman de verantwoordelijkheid voor meerdere projecten tegelijk. Om zeker te zijn van de kwaliteit van het opgeleverde werk is het daarom erg belangrijk dat de vereniging er zelf nadrukkelijk bij betrokken blijft. Als de expertise daarvoor ontbreekt, loont het zeker om daarvoor een onafhankelijke derde partij aan te stellen.

aanspreekpunt voor de aannemer. Verlang van alle betrokkenen dat zij elke beoogde afwijking qua budget of techniek onmiddellijk onder de aandacht brengen en maak duidelijk voor welke afwijkingen eerst toestemming moet worden gevraagd. Zorg er dus voor dat de bevoegdheden van de directievoerder en de toezichthouder duidelijk zijn omschreven, vastgelegd en medegedeeld.

Oplevering

Er is pas sprake van oplevering wanneer is vastgesteld dat de aannemer het werk heeft uitgevoerd zoals was afgesproken of vastgelegd in de werkschrijving of het bestek. Om dat vast te stellen, moeten de aannemer en de directievoerder samen eerst een zogenaamde vooropname doen. Daarbij wordt gekeken of de uitvoering daadwerkelijk volgens afspraak is of dat er aan bepaalde zaken nog (extra) aandacht besteed moet worden. Wees extra kritisch als de aannemer pas vlak voor de beoogde opleverdatum claimt dat deze gereed is. Aannemers zullen er alles aan doen om boetes

wegens late oplevering te voorkomen, waardoor het kan gebeuren dat de kwaliteit van het werk te lijden heeft onder tijdsdruk. Eventuele gebreken kunnen worden vastgelegd in een zogenaamde opleverlijst. Indien de aannemer deze lijst accepteert als zijnde de laatste werkzaamheden die nog moeten worden voltooid, moet er ook een oplevertermijn worden afgesproken. Alleen met een dergelijke afspraak weet de vereniging zeker dat ze binnenkort over een nieuwe of gerenoveerde baan beschikt. De oplevering staat los van de keuring van de baan. Alleen wanneer de baan gerenoveerd is, kan het doorstaan van de keuring beschouwd worden als oplevering van het werk. In alle overige gevallen dient vooraf vastgelegd te worden wanneer het project als 'voltooid' kan worden beschouwd. Dit is hetzij het moment van oplevering, hetzij het moment van goedkeuring van de baan door een geaccrediteerd testinstituut.

De opties

Hoe de opbouw precies zal zijn, hangt sterk af van

de gekozen baansoort, de lokale (bodem)omstandigheden en aanverwante zaken, zoals beperking van de overlast voor leden en omwonenden, het te besteden budget of de wens om duurzaam te zijn. De opbouw van een tennisbaan kan gesplitst worden in drie delen: de onderbouw, de fundering en de top laag. We zetten de verschillende opties voor elk deel even op een rij. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de combinaties vastgelegd zijn; een tennisvereniging kan niet zelfstandig een combinatie samenstellen. Een tennisbaan is een systeem waarbij de rol en effectiviteit van elke laag en component nauwkeurig op elkaar zijn afgestemd. De samenwerking en het resultaat van die combinatie van componenten zijn getoetst en vastgelegd door Kiwa ISA Sport. De resultaten van die toetsing gelden als referentiepunt voor de uiteindelijke vaststelling of de baan voldoet aan de eisen die zijn vastgelegd in de norm.

De onderbouw

Met de acceptatie van de NOC*NSF-Constr3-norm

voor ongebonden, semigebonden en gebonden sportveldconstructies in juni 2016, hebben opdrachtnemende partijen veel meer vrijheid in de keuze van een constructievorm of materialen. Op die manier kan beter worden ingespeeld op de lokale omstandigheden. Dankzij deze nieuwe norm hoeft de opdrachtnemer niet langer te voldoen aan een vaste laagopbouw die dwingend was voorgeschreven. De nieuwste NOC*NSF-norm Nocsf-Constr3 geeft aan waaraan de constructie van een sportveld moet voldoen. Naast sporttechnische normen zijn de eigenschappen vlakheid, waterafvoer, vorstbestendigheid en draagkracht de belangrijkste criteria. Vooral het criterium draagkracht is in het verleden onderbelicht gebleven. In Nocsf-Constr3 wordt voor ongebonden funderingen een eis gesteld aan de deformatie van de ondergrond. Met deze eis wordt beoogd een stabiele constructie te realiseren, die gedurende voldoende lange tijd ook vlak zal blijven. Voor gebonden funderingen moet de horizontale rek onder in de fundering beneden een grenswaarde blijven. Deze toets is overgenomen uit de wegenbouw en heeft als doel te borgen dat de gebonden fundering niet wordt overbelast en daardoor voortijdig zal bezwijken. Nu is de kans daarop bij sportveldconstructies aanzienlijk geringer dan bij wegconstructies. De standaard-onderbouw bevat een

zandpakket met gewoon zand (NOC*NSFM3.m), onderbouwdrainzand (NOC*NSFM3.c) of funderingsdrainzand (NOC*NSFM3.d). De onderbouw heeft als belangrijkste taak dragend vermogen te bieden en te voorkomen dat er water in de toplaag blijft. Een tennisbaan met vocht in de top van de constructie is gevoeliger voor vorst en dooi, waardoor de kwaliteit van de baan wordt aangetast en het aantal bespeeluren fors minder kan zijn. De dikte van de zandlaag hangt sterk af van de toplaag die wordt aangebracht. De laagdikte kan variëren van 10 tot 48 cm. Een van gevolgen van de keuze van een toplaag is het aantal benodigde vrachtwagenbewegingen voor het project. Voor een zandpakket met 10 cm zand zijn aanzienlijk minder transportbewegingen nodig, zodat de CO2-footprint van het project en de impact op de directe omgeving aanzienlijk kleiner zijn.

Fundering

Voor de fundering van een tennisbaan zijn verschillende materialen beschikbaar.

- Lava

Dankzij zijn sporttechnische eigenschappen is lava de meest gebruikte fundering voor sportvelden. Dit halfverharde materiaal is een ongebonden mineraal (dus zonder bindmiddel), dat zijn stabiliteit voornamelijk ontleent aan zijn minerale

geaardheid en samenstelling. Het heeft een zeer grote waterdoorlatendheid, is vorstbestendig en beschikt over een goede stabiliteit. Afhankelijk van het gekozen systeem is het leverbaar in verschillende groottes. Lava is een natuurproduct dat uit het buitenland komt, voor sommige partijen reden om het als 'vervuiler' aan te merken vanwege de vele transportbewegingen die nodig zijn.

- Beton

Er zijn verschillende betonnen oplossingen voor de onderbouw. Zo zijn er onder andere Fieldrain (ook bekend als Drainbeton), KroPor, Poritop en Poritop Soft. Beton heeft als voordeel dat het een veel vlakker afwerking geeft dan lava. Er kan gekozen worden voor waterdoorlatend beton of voor een betonlaag die de basis vormt voor een afschot, zodat het water via de zijkant weg kan. Een fundering van beton is niet kwetsbaar voor vocht of vorst. Van beton is bekend dat het een enorme CO2-footprint heeft.

- Schuimbeton

Schuimbeton werd geïntroduceerd als oplossing voor het aanleggen van sportvelden in zettingsgevoelige gebieden waar een gewone betonnen onderbouw als te zwaar werd gezien. De Supersub is daar een goed voorbeeld van. Schuimbeton is

hoogwaardig homogeen celbeton van constante kwaliteit. Het is duurzaam, snel en overal aan te brengen, hardt snel uit, is licht, sterk en goed bewerkbaar.

- Open asfalt

Deze waterdoorlatende bitumineuze funderingslaag wordt zowel voor aanhechtende als niet-aanhechtende toplagen gebruikt. Open asfalt valt te vergelijken met het zeer open asfaltbeton (zoab) dat we uit de wegenbouw kennen. Regenwater kan verticaal door de laag wegzakken, maar het is ook mogelijk om een ondoordringbare basislaag met afschot te laten aanleggen waarop het zoab wordt aangebracht. In dat geval stroomt het regenwater via de zijanten weg.

- Geovlies / drukverdelend doek

Het geovlies / drukverdelend doek is een belangrijk onderdeel van de fundering en wordt toegepast wanneer de toplaag een kunstgrasmat is. Het vlies verdeelt de druk van het kunstgras op de onderliggende lavalaag en voorkomt dat scherpe hoekjes van de lava de kunstgrasmat beschadigen. Ook zorgt het geovlies ervoor dat de banenbouwer de kunstgrasmat beter kan schuiven tijdens de aanleg van de tennisbaan.

Toplaag

De NOC*NSF Sportvloerenlijst kent verschillende categorieën baansoorten, die elk hun eigen specifieke kenmerken hebben. Op dit moment valt alleen Colorsint van Topcourts in deze categorie. De coating laat zich het beste vergelijken met de rode coating die wordt gebruikt om fietspaden aan te duiden. Het is stroef en zeer goed bestand tegen slijtage.

Gebonden mineraal

Deze zogenaamde *all-weather*-banen van waterdoorlatend beton met coating kunnen het hele jaar door worden gespeeld. Behalve het vrijhouden van blad, papier en onkruid vereisen ze nauwelijks onderhoud. Ze worden beschouwd als 'snelle' banen. Spelers ervaren ze als 'hard' met weinig demping. Het nadeel van deze banen is dat ze glad worden wanneer ze nat zijn. Deze baansoort gaat wel lang mee.

KUNSTSTOF MET COATING

Comfort Court 60T
Comfort Court 60TS
Comfort Court 60TU
Decoturf
Plexipave

GEBONDEN MINERAAL

Drainbeton
Eurotop
KroPor-allweatherbaan
Nootenboom All Weather Beton
Poritop
Tennis Force II
Easiclay
Dura Twin Court Court Slide Velours

BANENBOUWER

STEDON BV
Wijnbergen Sportbouw*
Tennis Service Noord - Tennis Totaal BV
Nootenboom Sport B.V.
Tennisbouw Nederland BV*
Wijnbergen Sportbouw*
Ton de Rooij Tennis*
Tempomark tennis & sport BV
* VTN lid

KUNSTSTOF

KushionKourt
Plexipave of Plexicushion
Proflex
Pulastic TB
Pulastic TB Combi Multi-Use 7x2
Recaflex
Tennisfloor Pro

BANENBOUWER

Ton de Rooij Tennis*
Rekré Sport BV*
Ton de Rooij Tennis*
Sika Nederland B.V. / Pulastic sportvloeren
Sika Nederland B.V. / Pulastic sportvloeren
Heijmans Infra BV afdeling Sport
Ton de Rooij Tennis*
* VTN lid

Nuttige weetjes:

bespeelbaarheid: gemiddeld 52 weken per jaar (afhankelijk van klimaat en onderhoud)
geschikt voor rolstoeltennis: ja
geschikt voor tijdelijke overkapping

Onderhoud:

Dagelijks: n.v.t.
Wekelijks: schoonhouden
Jaarlijks: mos en alg bestrijden

Beoordeling:

demping: laag
comfort: laag
balgedrag en -stuit: goed
balstuitafdruk: niet zichtbaar
glijden: laag

Kunststof

De Australian Open is een goed voorbeeld van een toernooi dat wordt gespeeld op een kunststofbaan (Plexipave). Het aantal kunststofbanen in Nederland is echter beperkt. Net als gebonden mineralenbanen kunnen ook kunststofbanen het hele jaar door worden gespeeld. Terwijl de meeste kunststofbanen worden afgewerkt met een coating, wordt voor Kushionkourt gebruikgemaakt

van een pvc-mat die afgewerkt is met een anti-slipcoating. Dat zorgt ervoor dat deze baansoort enige demping geeft. Kunststofbanen kunnen het hele jaar door worden gespeeld en zijn snel droog na een regenbui. Wel voelen ze wat glad aan wanneer ze vochtig zijn. De baansoort vergt nauwelijks onderhoud.

Nuttige weetjes:

bespeelbaarheid: gemiddeld 52 weken per jaar (afhankelijk van klimaat en onderhoud)
geschikt voor rolstoeltennis: ja
geschikt voor tijdelijke overkapping

Onderhoud:

Dagelijks: n.v.t.
Wekelijks: schoonhouden
Jaarlijks: mos en alg bestrijden

Beoordeling:

demping: laag
comfort: matig
balgedrag en -stuit: goed
balstuitafdruk: niet zichtbaar
glijden: laag

Kunststof met coating

Zowel Comfort Court als Decoturf gebruikt een speciaal geprefabriceerde granulaatrubber of schuimlaag. Die schuimlaag is met oplosmiddel-vrije kleefstof op de ondervloer verlijmd, waarna meerdere lagen polyurethaan worden aangebracht.

ZANDKUNSTGRAS

ACE
ACE
ARCADIS Ultra Grass T20 MFS
ARCADIS Ultra Grass
T20 of T20 LSR, T22 of T22 LSR
Centercourt
Centercourt
Centercourt
Centercourt
CSC Tennis 20
Desso Clay
Desso Crown Tennis
Desso Forte of Crown Tennis
Desso Forte of Crown Tennis
Desso Forte of Crown Tennis
Desso Forte Tennis
Desso of Crown Tennis
Desso of Crown Tennis
Domo Tiebreak 20 PE
Domo Tiebreak 22 PE
Edel Elite LSR 8800
Edel Elite PP 8800 of LSR 8800
Edel Elite PP 8800 of LSR 8800
Edel Elite PP 8800 of LSR 8800
Elco Pro Tennis
Esch Optimal Tennis
FieldTurf Optimal XT Tennis
FieldTurf Optimal XT Tennis
GCC Tennis Totaal
GM Floor Tennis PP of PE
Heijmans Sport en Groen Tennis
HF Tennis S
Huisman Probounce Centercourt
Meent Court
Multiplay
Multiplay
Natural Champion Tennis Systems
Natural Champion Tennis Systems
Natural Champion Tennis Systems
Nootenboom Tennis
ProCourt
Sallandse United Tennis Gold Star
Tennis TT LSR 20
Tennisbouw Tennis
TennisPro
Tiebreak Pro
TNS Grass 20 PE
TNS Grass Prestige
TopTennis 20
TopTennis 20
TopTennis Pro
TT LSR 20 of TT LSR 20 m
TT PE 20

BANENBOUWER

C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
LANO Sports
Arcadis Regio B.V.
Arcadis Regio B.V.

C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
DOMO Sports Grass
Rooden Landscape Solutions*
Tennisbouw Nederland BV*
C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
Van der Werff Infra B.V.
BTL Realisatie BV*
J en E
Desso Sports Systems B.V.
Topgrass BV
Top Sport en Groen BV
BTL Realisatie BV*
FieldTurf Tarkett SAS*
Van der Werff Infra B.V.
DOMO Sports Grass
Sportinfrabouw NV
Wijnbergen Sportbouw*
Edel Grass B.V.
J en E
Top Sport en Groen BV
Elco
J. van Esch BV
FieldTurf Tarkett SAS*
Van der Werff Infra B.V.
GCC Sport Surfaces B.V.
Sweco Nederland*
Heijmans Infra BV afdeling Sport
Happy Feet Sport Systems
Huisman Sportveldinnovatie BV
De Meent Bosbouw en Cultuurtechniek B.V.
C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
LANO Sports
Antea Sport*
J en E
Rekré Sport BV*
Nootenboom Sport B.V.
GCC Sport Surfaces B.V.
Sallandse United B.V.
Van de Haar Groenvoorzieningen B.V.
Tennisbouw Nederland BV*
Antea Sport*
Huisman Sportveldinnovatie BV
Uithol Sportvelden B.V.*
Uithol Sportvelden B.V.*
Sallandse United B.V.
Topgrass BV
Topgrass BV
Greenfields
Infra Holland BV

TTS Court 20
Ubink Basic LSR
Ubink Mono MSF
Van Hinthem Sport tennis
Van Kessel Tennis
Van Kessel Tiebreak 20 PE
vdH Future Field Tennis A
VIA SCORE TPE of TPP
Zandkunststof
ACE
ACE
ARCADIS Ultra Grass T20
of T20 LSR, T22 of T22 LSR
Desso Clay
Desso Forte of Crown Tennis
Desso Forte of Crown Tennis
Desso Forte of Crown Tennis
Desso Forte of Crown Tennis
Desso of Crown Tennis
Desso of Crown Tennis
Domo Tiebreak 20 PE
Edel Elite LSR 8800
Edel Elite PP 8800 of LSR 8800
Edel Elite PP 8800 of LSR 8800
Edel Elite PP 8800 of LSR 8800
Edel Elite Soft T
FieldTurf Tennis
FieldTurf Tennis
Heijmans Sport en Groen Tennis
Multiplay
Multiplay
Natural Champion
Tennis Systems
Natural Champion
Tennis Systems
Newgrass T8 15 LSR
Nootenboom Tennis
Nootenboom Tennis Combi
Sallandse United Tennis Gold Star
Tiebreak Pro
TNS Grass 20 PE
TT LSR 20 of TT LSR 20 mf
TT PE 20
TTS Court 20
Van Hinthem Sport tennis
Van Kessel Tennis
Van Kessel Tiebreak 20 PE
VIA-SCORE TPE of TPP
Zandkunststof

The Turf Specialist
Ubink Sport BV
Ubink Sport BV
Van Hinthem Sport BV
V. Kessel Sport en Cultuurtechniek
V. Kessel Sport en Cultuurtechniek
V. d. Haar Groenvoorzieningen
Janssen de Jong Infra
TSN-Tennis Totaal*
C.S.C. Ceelen Sport Constructies*
LANO Sports
Arcadis Regio B.V.

FieldTurf Tarkett SAS*
Desso Sports Systems B.V.
J en E
Topgrass BV
Top Sport en Groen BV
FieldTurf Tarkett SAS*
Van der Werff Infra B.V.
DOMO Sports Grass
Wijnbergen Sportbouw*
Edel Grass B.V.
J en E
Top Sport en Groen BV
Edel Grass B.V.
FieldTurf Tarkett SAS*
Van der Werff Infra B.V.
Heijmans Infra BV afdeling Sport
C.S.C. Ceelen Sport Constructies*
LANO Sports
Antea Sport*

Rekré Sport BV*

Sallandse United B.V.
Nootenboom Sport B.V.
Nootenboom Sport B.V.
Sallandse United B.V.
Huisman Sportveldinnovatie BV
Uithol Sportvelden B.V.*
Greenfields
Infra Holland BV
The Turf Specialist
Van Hinthem Sport BV
V. Kessel Sport en Cultuurtechniek
V. Kessel Sport en Cultuurtechniek
Janssen de Jong Infra
TSN-Tennis Totaal*

* VTN lid

afvoer te bevorderen door middel van de grotere hollere ruimtes die er ontstaan. Verenigingen die overwegen te investeren in een baan van ongebonden mineralen, moeten er wel rekening mee houden dat er dan ook een investering in een berekeningssysteem nodig is. Dit soort systemen heeft vocht nodig om in optimale conditie te blijven.

Nuttige weetjes:

bespeelbaarheid: gemiddeld 40 weken per jaar (afhankelijk van klimaat en onderhoud)
geschikt voor rolstoeltennis: ja
ongeschikt voor tijdelijke overkapping, gezien het extra onderhoud

Onderhoud:

Dagelijks: vegen/slepen, beschadigingen repareren, sproeien
Wekelijks: schoonhouden, gravel aanvullen, top laag opruwen
Jaarlijks: top laag lostrekken, doorharken en frezen, walsen, mos en alg bestrijden

Beoordeling:

demping: hoog
comfort: hoog
balgedrag en -stuit: goed
balstuitafdruk: zichtbaar
glijden: goed

Zandkunstgras

Zandkunstgrasbanen moesten een oplossing bieden voor tennisanfanten die ook graag in het najaar, de winter en/of het voorjaar buiten wilden tennissen. Ook komen ze tegemoet aan de wens van verenigingen om minder veeleisende banen te hebben. Zandkunstgrasbanen zijn namelijk minder gevoelig voor de verschillende weersomstandigheden gedurende het jaar. Ook vergen ze nauwelijks onderhoud. Het enige dat gedaan moet worden, is ervoor zorgen dat er overal in de mat voldoende zand aanwezig is.

Nuttige weetjes:

bespeelbaarheid: gemiddeld 45 weken per jaar (afhankelijk van klimaat en onderhoud)
geschikt voor rolstoeltennis: nee
geschikt voor tijdelijke overkapping, maar extra onderhoud nodig om het zand te herverdelen

Onderhoud:

Dagelijks: schoonhouden
Wekelijks: zand aanvullen, naden en lijnen controleren
Jaarlijks: tapijt reinigen, mos en alg bestrijden

ONGEBONDEN MINERALEN OP KUNSTSTOF

Matchclay
Tennis Force II
Tennis Force II
Tennis Force II

BANENBOUWER

Tennisbouw Nederland BV*
Bink Top Court B.V.
LMB Sports
Sportas GmbH
* VTN lid

Beoordeling:

demping: redelijk
comfort: goed
balgedrag en -stuit: redelijk
balstuitafdruk: niet zichtbaar
glijden: laag

Roodzandkunstgras

Waar voor een zandkunstgrasmat gewoon instrooi-zand wordt gebruikt, wordt een roodzandkunstgrasbaan ingestrooid met keramisch zand. De belangrijkste reden daarvoor is dat het keramische zand de indruk moet wekken dat men speelt op gravel. Roodzandkunstgrasbanen combineren in feite het beste van gravel en zandkunstgras: beter sliden en een balafdruk die zichtbaar blijft, in combinatie met het feit dat de baan bijna het hele jaar door bespeelbaar blijft en nauwelijks onderhoud vergt. Roodzandkunstgrasbanen nodigen uit tot sliden. Dat vraagt dus veel van de vezels in de mat. Belangrijk is dat deze de slijtage aankunnen.

Nuttige weetjes:

bespeelbaarheid: gemiddeld 45 weken per jaar (afhankelijk van klimaat en onderhoud)
geschikt voor rolstoeltennis: nee
geschikt voor tijdelijke overkapping, maar extra onderhoud nodig om het zand te herverdelen

Onderhoud:

Dagelijks: schoonhouden
Wekelijks: zand aanvullen, naden en lijnen controleren
Jaarlijks: tapijt reinigen, mos en alg bestrijden

Beoordeling:

demping: redelijk
comfort: goed
balgedrag en -stuit: redelijk
balstuitafdruk: niet zichtbaar
glijden: redelijk

Kwaliteitsbepaling

Het is raadzaam om de kwaliteit van de opgeleverde werkzaamheden te laten bepalen door een onafhankelijk en door NOC*NSF geaccrediteerd testinstituut. Momenteel hebben alleen de Nederlandse testinstituten Kiwa ISA Sport en SGS Intron toestemming van NOC*NSF om de kwaliteit van tennisbanen te bepalen.

Aannemers die aangesloten zijn bij de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland (VTN) hebben een raamovereenkomst met testinstituut Kiwa ISA Sport, om de door hen aangelegde of gerenoveerde banen te laten keuren. Het keuren van een tennisbaan is niet alleen raadzaam, maar is tevens een verplichting vanuit de

KNLTB wanneer de baan gebruikt zal worden voor competities en toernooien. Het testinstituut dient dus vast te stellen of de baan voldoet aan de eisen die NOC*NSF/KNLTB stellen.

Criteria

In feite hebben alle baansoorten die zijn opgenomen op de NOC*NSF Sportvloerenlijst een eerste keuring al doorstaan, omdat in laboratoriumonderzoek is vastgesteld dat deze sportfunctioneel geschikt zijn voor tennis. De Nationale Normcommissie, een commissie met leveranciers, overheidsinstanties en NOC*NSF als vertegenwoordiger namens de bond, heeft bepaald dat een onderbouw ten minste dertig jaar moet meegaan.

In het KNLTB-document *Kwaliteitsnormen en keuringsprocedure tennisbanen* worden de volgende aspecten opgesomd die getoetst worden door het testinstituut:

Zandonderbouw

conditie (visueel), diverse aspecten
laagdikte
stabiliteit
vlakheid (visueel)

Fundering

conditie (visueel), diverse aspecten
laagdikte
stabiliteit
vlakheid

Toplaag

conditie (visueel), diverse aspecten
laagdikte
stabiliteit
vlakheid
hoogteligging
afmetingen

Opgemerkt dient te worden dat het testinstituut dit alles vaststelt zonder dat er per se een bandenrij is geplaatst. Een aannemer die kwaliteit niet hoog in het vaandel heeft staan, kan zo een test doorstaan terwijl hij de vereniging tegelijkertijd met een probleem opzadelt. ongeschikt voor tijdelijke overkapping, gezien het extra onderhoud

Onderhoud:

Dagelijks: vegen/slepen, beschadigingen repareren, sproeien
Wekelijks: schoonhouden, gravel aanvullen, toplaag opruwen
Jaarlijks: toplaag lostrekken, doorharken en frezen, walsen, mos en alg bestrijden

Beoordeling:

demping: hoog

ROODZANDKUNSTGRAS

AA TennisRood
Ace Court
Advantage RedCourt
Advantage RedCourt
Advantage TennisCourt
Classic Court RS
Crosscourt 1331 Clay
Crosscourt 1331 Clay
Crosscourt 1331 Clay
CSC ProCourt
Desso Clay
Desso Clay
Desso Forte Clay
Desso Forte Clay
Domo Topcourt
Esch Melbourne Ace
FieldTurf Melbourne ACE TennisRood
FieldTurf Melbourne ACE TennisRood)
FieldTurf TennisRood
FieldTurf TennisRood
Game 12
GM Floor Smash
HF Tennis SR
HF Tennis SR
Huisman Probounce Centercourt Rood
Probounce Innovation
Procourt
Procourt
Sallandse United Tennis Diamond Star
SmashCourt
SmashCourt
SmashCourt

BANENBOUWER

Aannemersbedrijf Traas en Ovaa B.V.
Ubink Sport BV
Rooden Landscape Solutions*
Wijnbergen Sportbouw*
Rooden Landscape Solutions*
BTL Realisatie BV*
C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
LANO Sports
C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
FieldTurf Tarkett SAS*
Van der Werff Infra B.V.
BTL Realisatie BV*
Desso Sports Systems B.V.
DOMO Sports Grass
J. van Esch BV
FieldTurf Tarkett SAS*
Van der Werff Infra B.V.
Bouma Sport
Top Sport en Groen BV
Juta Holland BV
Sweco Nederland*
BHS
Happy Feet Sport Systems
Huisman Sportveldinnovatie BV
Huisman Sportveldinnovatie BV
Greenfields
Nobel Grass BV
Sallandse United B.V.
BTL Realisatie BV*
C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
DOMO Sports Grass

ROODZANDKUNSTGRAS

SmashCourt
SmashCourt
SmashCourt
SmashCourt
TennisPro Vision
TennisPro Vision
TopTennis Red Court
Van Kessel Topcourt
AA TennisRood
Advantage RedCourt
Advantage RedCourt
Advantage RedCourt
Advantage TennisCourt
Crosscourt 1331 Clay
Desso Forte Clay
Desso Forte Clay
FieldTurf Melbourne ACE (TennisRood)
FieldTurf Melbourne ACE (TennisRood)
GM Floor Smash
HF Tennis SR
Huisman Probounce Centercourt Rood
SmashCourt
SmashCourt
SmashCourt
SmashCourt
SmashCourt
SmashCourt
TennisPro Vision
TennisPro Vision
TopTennis Red Court
SmashCourt

BANENBOUWER

Nootenboom Sport B.V.
Rooden Landscape Solutions*
Tennisbouw Nederland BV*
Uithol Sportvelden B.V.*
Antea Sport*
Rekré Sport BV*
Topgrass BV
Van Kessel Sport en Cultuurtechniek
A. Agterberg B.V.
Edel Grass B.V.
Rooden Landscape Solutions*
Wijnbergen Sportbouw*
Rooden Landscape Solutions*
LANO Sports
BTL Realisatie BV*
Desso Sports Systems B.V.
FieldTurf Tarkett SAS*
Van der Werff Infra B.V.
Sweco Nederland*
BHS
Huisman Sportveldinnovatie BV
C.S.C. Ceelen Sport Constructies B.V.*
DOMO Sports Grass
Nootenboom Sport B.V.
Rooden Landscape Solutions*
Tennisbouw Nederland BV*
Uithol Sportvelden B.V.*
Rekré Sport BV*
Antea Sport*
Topgrass BV
BTL Realisatie BV*
* VTN lid

comfort: hoog
balgedrag en -stuit: goed
balstuitafdruk: zichtbaar
glijden: goed

Zandkunstgras

Zandkunstgrasbanen moesten een oplossing bieden voor tennisfanaten die ook graag in het najaar, de winter en/of het voorjaar buiten wilden tennissen. Ook komen ze tegemoet aan de wens van verenigingen om minder veeleisende banen te hebben. Zandkunstgrasbanen zijn namelijk minder gevoelig voor de verschillende weersomstandigheden gedurende het jaar. Ook vergen ze nauwelijks onderhoud. Het enige dat gedaan moet worden, is ervoor zorgen dat er overal in de mat voldoende zand aanwezig is.

Nuttige weetjes:

bespeelbaarheid: gemiddeld 45 weken per jaar (afhankelijk van klimaat en onderhoud)
geschikt voor rolstoeltennis: nee
geschikt voor tijdelijke overkapping, maar extra onderhoud nodig om het zand te herverdelen

Onderhoud:

Dagelijks:
schoonhouden
Wekelijks: zand aanvullen, naden en lijnen controleren
Jaarlijks: tapijt reinigen, mos en alg bestrijden

Beoordeling:

demping: redelijk
comfort: goed
balgedrag en -stuit: redelijk
balstuitafdruk: niet zichtbaar
glijden: laag

Roodzandkunstgras

Waar voor een zandkunstgrasmat gewoon instrooi-zand wordt gebruikt, wordt een roodzandkunstgrasbaan ingestrooid met keramisch zand. De belangrijkste reden daarvoor is dat het keramische zand de indruk moet wekken dat men speelt op gravel. Roodzandkunstgrasbanen combineren in feite het beste van gravel en zandkunstgras: beter sleden en een balafdruk die zichtbaar blijft, in combinatie met het feit dat de baan bijna het hele jaar door bespeelbaar blijft en nauwelijks onderhoud vergt. Roodzandkunstgrasbanen nodigen uit tot sleden. Dat vraagt dus veel van de vezels in de mat. Belangrijk is dat deze de slijtage aankunnen.

Nuttige weetjes:

bespeelbaarheid: gemiddeld 45 weken per jaar (afhankelijk van klimaat en onderhoud)
geschikt voor rolstoeltennis: nee

geschikt voor tijdelijke overkapping, maar extra onderhoud nodig om het zand te herverdelen

Onderhoud:

Dagelijks: schoonhouden

Wekelijks: zand aanvullen, naden en lijnen controleren

Jaarlijks: tapijt reinigen, mos en alg bestrijden

Beoordeling:

demping: redelijk

comfort: goed

balgedrag en -stuit: redelijk

balstuitafdruk: niet zichtbaar

glijden: redelijk

Kwaliteitsbepaling

Het is raadzaam om de kwaliteit van de opgeleverde werkzaamheden te laten bepalen door een onafhankelijk en door NOC*NSF geaccrediteerd testinstituut. Momenteel hebben alleen de Nederlandse testinstituten Kiwa ISA Sport en SGS Intron toestemming van NOC*NSF om de kwaliteit van tennisbanen te bepalen.

Aannemers die aangesloten zijn bij de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland (VTN) hebben een raamovereenkomst met testinstituut Kiwa ISA Sport, om de door hen aangelegde of gerenoveer-

de banen te laten keuren.

Het keuren van een tennisbaan is niet alleen raadzaam, maar is tevens een verplichting vanuit de KNLTB wanneer de baan gebruikt zal worden voor competities en toernooien. Het testinstituut dient dus vast te stellen of de baan voldoet aan de eisen die NOC*NSF/KNLTB stellen.

Criteria

In feite hebben alle baansoorten die zijn opgenomen op de NOC*NSF Sportvloerenlijst een eerste keuring al doorstaan, omdat in laboratoriumonderzoek is vastgesteld dat deze sportfunctioneel geschikt zijn voor tennis. De Nationale Normcommissie, een commissie met leveranciers, overheidsinstanties en NOC*NSF als vertegenwoordiger namens de bond, heeft bepaald dat een onderbouw ten minste dertig jaar moet meegaan. In het KNLTB-document *Kwaliteitsnormen en keuringsprocedure tennisbanen* worden de volgende aspecten opgesomd die getoetst worden door het testinstituut:

Zandonderbouw

conditie (visueel), diverse aspecten

laagdikte

stabiliteit

vlakheid (visueel)

Fundering

conditie (visueel), diverse aspecten

laagdikte

stabiliteit

vlakheid

Toplaag

conditie (visueel), diverse aspecten

laagdikte

stabiliteit

vlakheid

hoogteligging

afmetingen

Opgemerkt dient te worden dat het testinstituut dit alles vaststelt zonder dat er per se een bandenrij is geplaatst. Een aannemer die kwaliteit niet hoog in het vaandel heeft staan, kan zo een test doorstaan terwijl hij de vereniging tegelijkertijd met een probleem opzadelt.

GOEDGEKEURDE SYSTEMEN

De NOC*NSF Sportvloerenlijst (<https://sportvloeren.sport.nl/sportvloerenlijst>) bevat de volgende systemen voor buitentennis:

BAANTYPE

Asfalt
Gebonden mineraal
Gebonden mineraal
Gebonden mineraal
Gebonden mineraal
Gebonden mineraal kunststof
Kunststof
Kunststof
Kunststof
Kunststof met coating
Kunststof met coating
Kunststof met coating
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal

Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal

Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal
Ongebonden mineraal kunststof
Ongebonden mineraal kunststof
Roodzandkunstgras
Roodzandkunstgras

Roodzandkunstgras
Roodzandkunstgras
Roodzandkunstgras
Roodzandkunstgras
Roodzandkunstgras
Roodzandkunstgras

BAANSOORT

Colorsint Tennis
ClayTech
Eurotop
KroPor all-weather
Nootenboom All Weather Beton
Poritop
TennisForce II
Kushioncourt
Recaflex
Tennisfloor Pro
Comfort Court
Decoturf
Plexipave
Advantage Red Clay
Canada Tenn
Gravel

Gravel Advantage
Gravel Pro
GravelPlus
Gravelplus Premium

Gravelplus Premium MG
KroAf gravel onder afschot
Matchclay
Prestige Gravel
TNS Gravel
Top Gravel
Tennis Force
Tennis Force II
AA TennisRood
Advantage Red Court

Classic Court
Crosscourt 1331 Clay
Esh Melbourne Ace
Floor Smash
Game 12
Grand Slam Clay

BOUWER

Topcourts
Ton de Rooij*
Wijnbergen Sportbouw*
TSN-Tennis Totaal*
Nootenboom
Tennisbouw Nederland*
Wijnbergen Sportbouw*
Ton de Rooij*
Heijmans Sport en Groen
Ton de Rooij*
Sika
Rekre Sport*
Rekre Sport*
Wijnbergen Sportbouw*
Antea Sport* / Wijnbergen Sportbouw* / Sweco/
Agterberg/ Antea Sport* / Arcadis/ Bouma/ BTL* / Govers/ Haar/
Hoek/ Hofmeijer/ Huisman/ De Meent/ Van Kessel Sport & Cultuur/
Nootenboom/ Rekre Sport* / Potjes/ Reuver/ De Ridder/ Rooden* /
Jos Scholman/ Tennisbouw Nederland* / Top Court/ Traas en Ovaa/ TSN-
Tennis Totaal* / Turenhout/ Wijnbergen Sportbouw* / Wilde
BTL*
Happy Feet/ Huisman
GPP/ Grontmij* / Happy Feet
Bouma/ GPP/ Tennisbouw Nederland* / Traas en Ovaa/
Wijnbergen Sportbouw*
GPP/ Wijnbergen Sportbouw*
TSN-Tennis Totaal*
Tennisbouw Nederland*
Antea Sport* / Rekre Sport*
Uithol*
Happy Feet
Antea Sport*
Bink Top Court/ LMB Sports/ Sportas
Agterberg/ Traas en Ovaa
Edelgrass/ Rooden* / Wijnbergen Sportbouw* / Rooden* /
Wijnbergen Sportbouw*
BTL*
CSC Sport* / Lano
J. van Esch
Grontmij*
Juta
Desso

Roodzandkunstgras	HF Tennis SR	BHS/ Happy Feet
Roodzandkunstgras	Probounce Centercourt Rood	Huisman
Roodzandkunstgras	ProCourt	CSC Sport*
Roodzandkunstgras	SmashCourt	BTL*/ CSC Sport*/ Domo/ Nootenboom/ Rooden*/ Tennisbouw Nederland*/ Uithol*
Roodzandkunstgras	SU Tennis Diamond	Sallandse
Roodzandkunstgras	Tennispro Vision	Antea Sport*
Roodzandkunstgras	TennisRood	TSG/ Bouma
Zandkunstgras	ACE	CSC Sport*/ Lano
Zandkunstgras	Ace Court	Ubink
Zandkunstgras	Advantage TennisCourt	Rooden*
Zandkunstgras	Centercourt	CSC Sport*/ Domo/ Rooden*/ Tennisbouw Nederland*
Zandkunstgras	Desso Clay	Fieldturf Tarkett*
Zandkunstgras	Desso Crown Tennis	BTL*
Zandkunstgras	Desso Forte Clay	BTL*
Zandkunstgras	Desso Forte of Crown Tennis	J&E/ Topgrass/ TSG/ BTL*/ Fieldturf Tarkett*
Zandkunstgras	Domo Tiebreak 20	Domo/ Sportinfrabouw
Zandkunstgras	Edel Elite	Edelgrass
Zandkunstgras	Edel Elite LSR	Wijnbergen Sportbouw*/ Edelgrass/ J&E
Zandkunstgras	Edel Elite PP	J&E/ TSG
Zandkunstgras	Edel Elite soft T	Edelgrass
Zandkunstgras	Elco Pro Tennis	Elco
Zandkunstgras	Esch Optimal Tennis	J. van Esch
Zandkunstgras	FieldTurf Optimal XT	Fieldturf Tarkett*
Zandkunstgras	GM Floor Tennis	Grontmij*
Zandkunstgras	Heijmans Sport en Groen Tennis	Heijmans Sport en Groen
Zandkunstgras	HF Tennis S	Happy Feet
Zandkunstgras	Meent Court	De Meent
Zandkunstgras	Multiplay	CSC Sport*/ Lano
Zandkunstgras	Natural Champion Tennis	Antea Sport*/ J&E
Zandkunstgras	Newgrass	Sallandse
Zandkunstgras	Nootenboom Tennis	Nootenboom
Zandkunstgras	Probounce Centercourt	Huisman
Zandkunstgras	ProCourt	GCC/ Greenfields/ Nobel Grass
Zandkunstgras	SU Tennis Gold Star	Sallandse
Zandkunstgras	Tennis 20	CSC Sport*
Zandkunstgras	Tennis Totaal	GCC
Zandkunstgras	Tennis TT LSR	De Haar
Zandkunstgras	TennisPro	Antea Sport*
Zandkunstgras	Tiebreak Pro	Huisman
Zandkunstgras	TNS Grass 20	Uithol*
Zandkunstgras	TopTennis 20	Sallandse/ Topgrass
Zandkunstgras	UltraGrass	Arcadis

* Bedrijf is lid van de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland (VTN)

Bronnen

Voor deze *white paper* is gebruikgemaakt van de volgende publicaties:

- Baansoorten in Beeld, KNLTB
- Kwaliteitsnormen en keuringsprocedures, KNLTB
- Stappenplan aanleg tennisbanen, KNLTB
- Tennis in Nederland, Mulier Instituut
- Sportaccommodaties in Nederland, Mulier Instituut
- www.consultancy.nl/nieuws/11708/nederlands-tennis-verliest-ruim-100000-leden-in-vijf-jaar

Disclaimer

Hoewel getracht is om alle informatie en cijfers in dit document zo zorgvuldig mogelijk te verzamelen en weer te geven, is het mogelijk dat de informatie ten tijde van publicatie inmiddels is veranderd of achterhaald. Noch de auteur, noch de uitgeverij kan aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade op basis van de meegenomen informatie. Neem bij twijfel altijd contact op met de KNLTB, de (beoogde) leverancier of met een geaccrediteerde keuringsinstantie.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27532/white-paper-selectie-en-bouw-van-tennisconstructies

TV Dijkzicht is één van de parken die sinds dit jaar beregend worden door Van Oosten Beregening.

De (drie) wijzen van Van Oosten

Werkwijze maakt van beregeningsspecialist een favoriete partner

De tijd van het jaar dat we onze zegeningen tellen en elkaar bedanken en belonen, komt rap nabij. Veel tennisverenigingen plukken echter nu al de vruchten van hun investeringen, door te kiezen voor een beregeningsinstallatie van Van Oosten Beregening. Dankzij de goede samenwerking en snelle responstijd is hun complex gereed om de leden het beste te bieden.

Auteur: Guy Oldenkotte

Terwijl zich boven het hoofd van de tennisbanenbouwers in ons land langzaam donkere wolken samenvakken, lijkt er voor de leveranciers van beregeningsinstallaties maar geen einde te komen aan de regenboog die zich voor hen uitstrekt. Nederland telt momenteel ruim 10.000 tennisbanen op zo'n 1.700 tennisparken. Ruim een derde van die banen wordt beschouwd als overtuilig. Verenigingen die nog geld in de kas hebben, beperken hun investeringen daarom tot het renoveren of vervangen van de huidige banen, zodat de markt voor de banenbouwers beperkt is. Bij veel van die renovaties worden kunstgrasbanen vervangen door gravel of een soortgelijke ondergrond. Dat biedt perspectief voor de aanbieders van beregening.

Zo ook bij LTC Groeneveen in Santpoort-Noord. 'Wij hadden oorspronkelijk dertien banen, maar daarvan hebben we er twee opgeofferd. Daarvoor in de plaats zijn vier minibaantjes en twee padelbanen teruggekomen', zegt Jan Wittebrood namens de vereniging. Bij LTC Groeneveen hebben ze nu een combinatie van Top Clay- en gravelbanen. 'Ons

herenteam speelt eerste klasse. Daarom is er eerst langdurig onderzoek gedaan naar de baansoort die we bij ons op het park wilden hebben, voordat wij onze keuze hebben gemaakt.' LTC Groeneveen wil het maximale uit die investering halen, en koos er daarom voor om ook extra te investeren in de beregening. Dat die geleverd zou worden door Van Oosten Beregening, lag voor de hand, zo merkt Wittebrood op.

'Wij hebben al twaalf jaar een onderhoudscontract bij Van Oosten en dat loopt goed. Het contact is plezierig en wanneer er een storing is, zijn ze er snel bij om die te verhelpen.' LTC Groeneveen ging zelfs zover deze voorkeur op te nemen in het bestek waarmee de ombouw van het park werd aanbesteed. 'Iedere tennisbaanbouwer heeft zijn eigen partner, maar wij waren tevreden over Van Oosten Beregening. Daarnaast wilden we voorkomen dat we straks met meerdere leveranciers tegelijkertijd te maken zouden krijgen, omdat een deel van het park, inclusief de aanwezige beregeningstechniek van Van Oosten, onaangeroerd zou blijven.' Van Oosten Beregening werd wel

gevraagd of ze bereid waren als onderaannemer met de beoogde banenbouwer samen te werken. Uiteindelijk bleek dat niet nodig, omdat Ton de Rooij Tennis sowieso koos voor de beregeningsoplossing van Van Oosten. De beregening van de gerenoveerde banen en die van de banen die onaangeroerd bleven zijn nu aangesloten op één systeem. 'We hebben nu een volledig automatisch systeem en we kunnen het tijdstip instellen waarop wij willen beregenen. De tennisbanen liggen in blokken van twee. Op ieder blok staan acht sproeikoppen, waarmee we ze nauwkeurig kunnen beregenen.' LTC Groeneveen maakt daarvoor gebruik van dezelfde pomp die gebruikt werd voordat het park werd gerenoveerd. 'Er is een voorraadtank van 2.000 liter, die gevuld wordt met leidingwater. Net als aan de automaat hebben we ook aan die pomp en de voorraadtank niets hoeven te veranderen. Wel hebben we een nieuwe stuurstroomkabel gekregen.'

Wie goed doet ...

Bij LTC Groeneveen wil men nu voortborduren op de relatie die het bedrijf de afgelopen twaalf

Rene van Eijdsen

jaar heeft opgebouwd. TC Unicum in Leiden en TV Dijkzicht in Volendam hebben echter nog maar onlangs de basis gelegd voor zo'n samenwerking. Beide tennisverenigingen besloten dit jaar over te stappen naar Van Oosten Beregening. 'Wij hebben de renovatie van ons park aangegrepen om ook te investeren in nieuwe beregening en in de relatie met de aanbieder van die beregeningsinstallatie. Daarom hebben we de groundsman van verschillende andere verenigingen gesproken; de meesten bleken klant te zijn bij Van Oosten. Die waren allemaal positief; daarom hebben we met hen contact gezocht', zo vertelt René van Eijdsen van TV Dijkzicht. De vereniging behoort tot de grootste tennisverenigingen van Nederland en beschikt daarom over twaalf Gravel Plus Premium-buitenbanen, zes binnenbanen met rubbergruulaalvloer en twee padelbanen. De buitenbanen zijn voorzien van nieuwe leidingen en sproeikoppen.

Van Eijdsen is onder de indruk van de manier waarop 'de drie (wijzen) van Van Oosten' het project hebben opgepakt. 'Mijn gesprekken met technisch directeur Dennis Philippi verliepen meteen goed en de wijze waarop Patrick en Mike het werk hebben uitgevoerd, was heel professioneel. Je kunt

merken dat ze veel ervaring hebben.' Van Eijdsen is vooral te spreken over de kwaliteit van het materiaal. 'Dat is gewoon goed. En de sproeikoppen zijn meteen op de juiste manier afgesteld, zodat wij er verder geen omkijken meer naar hebben.' Het lijkt er dus op dat bij TV Dijkzicht een goede basis is gelegd. 'We zijn van plan om de automatisering volgend jaar naar een hoger plan te tillen door de mogelijkheid om de beregening aan te sturen via een app. Met behulp van de beelden van de beveiligingscamera's kan ik dan van afstand zien welke banen er in gebruik zijn, waarna ik met de app de beregening start op de banen die niet in gebruik zijn.' Die mogelijkheid zal een welkome aanvulling zijn voor Van Eijdsen, die niet woonachtig is in Volendam en dan dus niet meer gedwongen is om alleen voor de beregening naar Volendam te rijden.

Bij TC Unicum wordt momenteel de laatste hand gelegd aan de bedieningstechniek. Elders in deze editie kunt u in een interview met clubman Riny Maas lezen hoe ook TC Unicum zijn complex heeft gerenoveerd. Daar spelen ze voortaan op Top Clay-banen, zodat ze het hele jaar door kunnen tennissen. 'We moeten nu vaker en korter gaan sproeien, bijvoorbeeld zeven keer per dag een halve minuut,

Dennis Philippi

zo verklaart Maas de investering in beregening die nodig was om de conditie van de banen te garanderen. TopClay-banen worden geroemd om hun snelle drainerende capaciteit, maar gezien de warme en droge zomer was kunstmatig vocht in de bovenlaag zeker gewenst.

De beregening en ledverlichting worden straks bij TC Unicum digitaal aanstuurbaar. 'Als leden elektronisch een baan reserveren, gaan de lichten op de baan automatisch aan en uit', zegt Maas. Die informatie wordt automatisch gedeeld met het beregeningssysteem. De club heeft voor alle investeringen een businessplan gemaakt. De gemeente, die een privatiseringsbeleid voor sportverenigingen voert en garant staat bij de bank, bestempelde dat als 'gezond'. 'Tennisgrond is perfect te exploiteren. Er kunnen wel duizend tennisspelers terecht op een stuk grond ter grootte van een voetbalveld, waarop je anders slechts enkele tientallen mensen kunt laten sporten. Als we de onderhoudskosten laag houden en zuinig zijn op onze banen door goed onderhoud, gaan we een gouden toekomst tegemoet', zo rechtvaardigt Maas alle investeringen. Volgens de legende kan men aan het einde van de regenboog een pot met goud vinden. Voor verenigingen die geïnvesteerd hebben in een installatie van Van Oosten Beregening, lijkt dat slechts een kwestie van tijd.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27492/de-drie-wijzen-van-van-oosten

Veel tennisparken roemen de vakkundigheid en reactiesnelheid van Van Oosten Beregening.

Trang Sports School, Thailand

Voor het eerst heeft FIFA een 100% recyclebaar veld gecertificeerd in Thailand

Nu de aandacht van de wereld is gevestigd op plasticafval en FIFA zich specifiek richt op het recyclen van kunstgras aan het eind van de levensduur, worden door de introductie van een nieuw concept voor kunstgras door marktleider CCGrass toekomstige vraagstukken aan de orde gesteld.

CCGrass heeft in zijn PRT-tapijtrug een product verwerkt dat 100 procent recyclebaar is en dat gemaakt wordt van thermoplastisch materiaal, waardoor een traditionele tweede latex- of PU-coating niet meer nodig is. Dat betekent dat het veel gemakkelijker is om de rug plaatselijk te recycleren tot bruikbare grondstoffen.

En er zijn nog meer voordelen. De PRT-rug laat water tot vijf keer sneller door, zodat er geen water aan de oppervlakte blijft staan. Het product is aanzienlijk lichter, waardoor het gemakkelijker te hanteren is, flexibeler te installeren en de transportkosten lager zijn. Door het speciale PRT-systeem voor de verankering van de vezels zit het getufte materiaal ook beter vast, vergeleken met traditionele backingmethodes.

Daarom heeft het Institute of Physical Education in Thailand gekozen voor CCGrass en PRT voor het nieuwe voetbalveld bij de Trang-sportschool. Het veld zal worden gebruikt door twaalf scholen, zowel voor het trainen van jonge spelers als voor het spelen van competitie- en vriendschappelijke clubwedstrijden.

Het gebruik van de Prime SM-monofilamentvezels van CCGrass met een backing van PRT kan rekenen

op de instemming van de plaatselijke partner van CCGrass, Jansangiem Saksan. Hij zegt: "Onze installatieploeg is heel positief over de lichtere rollen. Het was gemakkelijk om ze te verbinden. En toen het hard regende in Trang, werd het water snel afgevoerd, zodat het werk weer snel kon worden hervat."

Het veld van de Trang-sportschool voldoet aan de FIFA Quality-criteria en is het eerste van zijn soort in de wereld. Dr. Zhao, hoofd research en development bij CCGrass, verklaart: "We hebben lang en goed nagedacht over onze keuze voor een PRT-backing. Ons doel was het maken van een volledig recyclebaar product, dat extra waarde toevoegt voor onze klanten met respect voor het milieu."

CCGrass is de grootste kunstgrasproducent ter wereld, met een jaarlijkse productie van ruim 35 miljoen vierkante meter en velden in meer dan honderd landen, overal ter wereld. Als een van de zeven voorkeursleveranciers van FIFA voldoet CCGrass aan de strengste fabricagenormen en zorgt het voor volledige ondersteuning van zijn wereldwijde partners bij iedere installatie.

Voor meer informatie over CCGrass en de serie PRT-producten kunt u contact opnemen met: nimo_chen@ccgrass.com

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27533/fifa-certificeert-nieuw-concept-veld-in-thailand

Padel is *hot* en in heel Nederland schieten padelbanen als paddenstoelen uit de grond. Zo ook in Amsterdam, waar op het tennis-complex Amstelpark, naast Spa Sport Hotel Zuiver (de grootste spa van Amsterdam), onlangs drie padelbanen verzezen.

‘De verlichting gaat automatisch aan als er gereserveerd wordt’

Nieuwe verlichting padelbanen Amstelpark

Bezoekers van de spa in Amsterdam-Zuid kunnen behalve van de voorzieningen in de spa zelf ook gebruikmaken van deze nieuwe banen. Om het spel ook in de avonden en de vroege ochtend mogelijk te maken, zijn de banen voorzien van verlichting. Er werd gekozen voor een nieuw type armatuur van Lumosa dat speciaal ontworpen is voor padelbanen: model CS430. Met dit model is het mogelijk om 500 lux op de baan te krijgen met vier armaturen, wat vergelijkbaar is met de hoeveelheid licht op een werkplek. Het Amstelpark biedt naast padel ook tennis en squash aan. In het complex liggen elf hardcourt-banen. Lumosa mocht ook de elf binnenbanen van het Amstelpark verlichten.

Bedieningssysteem

Het bestaande reserveringssysteem werd gekoppeld aan de LumosaTouch. Met dit besturingssysteem is het mogelijk de verlichting op afstand aan

te sturen via pc, tablet of smartphone. Het geeft een overzicht van het gehele sportpark met de corresponderende velden door middel van een duidelijke overzichtskaart. De gebruiker kan vervolgens de verlichting van een specifiek veld regelen. Ook kan de belichting gepland worden, bijvoorbeeld als er een training op de agenda staat. Voor Spa Sport Hotel Zuiver betekent het gebruik van het systeem dat de verlichting automatisch aangaat als er gereserveerd wordt. Daarnaast is het mogelijk de verlichting te dimmen.

De aannemer van het project in Amsterdam was Rekke Sport uit Baarn.

OVER LUMOSA

In 2006 werd het Nederlandse bedrijf Lumosa opgericht. Het bedrijf produceert ledverlichting met een besturingssysteem voor industrie, containerterminals, vliegvelden en sportaccommodaties. Lumosa ontwikkelt alle armaturen zelf, vertelt Hans Sanders van Lumosa: ‘Wij hebben het volledige productieproces in eigen beheer.’ Voor opdrachtgevers worden de armaturen op maat gemaakt. ‘Voor elk project maken we een lichtplan, zodat we mooi en gelijkmatig licht op het veld kunnen garanderen. Elke situatie is immers anders. Daarom zorgen we dat alle armaturen *custom-made* zijn.’ Er zijn vanzelfsprekend twee opties: nieuwe of bestaande masten. Bij bestaande armaturen wordt een lichtberekening gemaakt; bij een nieuw veld brengt Lumosa advies uit over de beste positie voor de lichtmasten.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27497/de-verlichting-gaat-automatisch-aan-als-er-gereserveerd-wordt

De top laag wordt afgestrooid met speciaal gravel

Afgelopen 5 oktober hield Tennisclub Rulec een open dag, Belangrijkste reden was opening van de nieuwe Tennisforce II-banen. Wat heeft deze ondergrond te bieden?

Auteur: Guy Oldenkotte

Gaat Tennisforce II nu ook de macht in Nederland grijpen?

Opvolger bouwt voort op krachten van Tennisforce I

Eigenlijk zijn het niet de bestuurders in de voetbal-sport, maar juist die in de tennissport die voor een onmogelijke keuze staan wanneer besloten moet worden welke ondergrond de bestaande ondergrond moet gaan vervangen. Kijk de NOC*NSF Sportvloerenlijst er maar eens op na, om te zien hoeveel totaal verschillende tennisondergronden gecertificeerd zijn om in Nederland te mogen worden aangelegd. In absolute getallen overstijgt het aantal kunstgrasvoetbalsystemen het aantal ondergronden voor tennis. Wie echter nader op de details let, zal al snel zien dat veel van die kunst-grasvoetbalsystemen nauwelijks van elkaar verschillen, terwijl dat bij tennis toch anders is.

De Limburgse tennisclub Rulec in Heythuysen zat niet te wachten op een oeverloze discussie, toen bij hen de noodzaak van vervanging van de tennisbanen begon op te spelen. Uit een rondgang bleek dat de leden te spreken waren over de Tennisforce I-ondergrond waarop zij speelden. Het probleem was echter dat de banen steeds meer moeite hadden met het afvoeren van regen. Na zestien jaar was de drainerende capaciteit van de ondergrond niet meer wat die ooit was geweest.

Een combinatie van verouderingsverschijnselen en een veranderend regenpatroon deed het bestuur besluiten om zich te oriënteren voor een nieuwe

investering. In samenspraak met de gemeente Leudal, de feitelijke eigenaar van de banen, werd daarom een zoektocht gestart naar een leverancier voor de nieuwe banen. 'Het was voor ons duidelijk dat de voorkeur uitging naar een gravelachtige ondergrond, waardoor onze focus al snel kwam te liggen op Smashcourt, gravel of gravel onder afschot en Tennisforce. Deels omdat de leden dat prettig vonden, maar ook omdat we daarmee toernooien en wedstrijden op een bepaald niveau zouden kunnen spelen', zo verklaart voorzitter Frank Geukemeijer.

Nu moet u niet denken dat bij TC Rulec met het

TC Rulec beschikt nu over zes Tennisforce II-banen

TENNISFORCE II

Tennisforce II-banen hebben een basis van gravel en EPDM, die is afgestrooid met gravel. De onderste basis is 25 tot 30 mm dik; deze wordt gebonden met polyurethaan en bovenin afgewerkt met EPDM. Die combinatie draagt bij aan een verbeterde afvoer van hemelwater, waardoor voorkomen wordt dat de baan in de winter kapotvriest. Een Tennisforce II-baan kan daarom het hele jaar door worden gespeeld. Bovendien biedt EPDM een verbeterde demping. De laag afstrooi gravel is slechts 2 mm dik. Een Tennisforce II-baan heeft dus geen last van opdooi en zou daardoor na vorst sneller te gebruiken zijn. Het gravel in deze laag is hygroscopisch van aard, waardoor het beter in staat zou zijn om vocht vast te houden. Tennisforce II-banen drogen minder snel uit en zijn daarom prettiger om op te spelen. De baan wordt aangelegd op een standaard-onderbouw. Tennisforce II biedt de speleigenschappen en het voordeel van spelen op gravel, maar vereist aanzienlijk minder onderhoud. De spelers kunnen er eenvoudig op sliden, terwijl ook de afdruk van de bal zichtbaar blijft. De belijning bestaat uit normale spanbelijning die wordt ingefreesd.

mes tussen de tanden wordt gestreden, maar Geukemeijer stelt wel dat het competitiegevoel binnen de vereniging is gestegen. 'TC Rulec heeft zo'n 300 leden, waarvan 90 jeugdleden. Die laatste groep blijft vrij constant, maar met name in de leeftijdsgroep van 30 tot 40 jaar hebben wij de afgelopen jaren een groei ervaren.' Juist die groep heeft een aantal specifieke kenmerken. Ze zijn gedreven genoeg om competitief te spelen, maar ervaren ook regelmatig de eerste verschijnselen van 'lichamelijke slijtage'. Dat weerhoudt hen er vaak niet van om – al dan niet gevraagd – hun mening te geven. 'De Tennisforce II-ondergrond (zie kader) biedt de voordelen van gravel, maar heeft ook een erg goede demping', zo stelt Geukemeijer. 'Dat maakt het een aangename ondergrond om op te spelen.'

Strikt genomen heeft TC Rulec met zes Tennisforce II-banen overcapaciteit. De KNLTB-norm stelt dat een vereniging voor elke 90 leden over één baan moet beschikken. Dat zou betekenen dat TC Rulec aan vier banen voldoende zou moeten hebben. 'Zes banen blijkt echter voor ons goed te werken. Daarmee kunnen we op dit moment alle leden die dat willen competitie laten spelen. In dat opzicht moet je je als vereniging niet teveel door de KNLTB-norm laten leiden, vind ik', stelt Geukemeijer.

Twee is altijd beter

De Tennisforce II-ondergrond zag het licht

in Duitsland. Het concept borduurt voort op Tennisforce I. Een groot verschil is echter dat bij een Tennisforce II-baan ook EPDM is toegevoegd aan de afwerklaag. 'Je merkt dat de baan daardoor een betere demping heeft. Ook houdt EPDM wat vocht vast, wat wordt afgegeven bij droog weer, zodat de banen minder snel uitdrogen. Dat geeft de spelers een goede grip en voorkomt dat wij regelmatig moeten sproeien', stelt Geukemeijer. Dat wil echter niet zeggen dat de waterafvoer van Tennisforce II minder is dan van de eerste variant.

'De poriën van versie II zijn groter dan die van versie I', zo stelt Arthur Bink van LMB Sports. Samen met Wijnbergen Sportbouw proberen zij het concept nu in Nederland te vermarkten. 'Voor Tennisforce II hebben wij iets groter granulaat gebruikt. Dat heeft nu een omvang tussen 2 en 5 mm, terwijl dat bij de eerste versie tussen 3 en 7 mm was.' Die kleine toename maakt een wereld van verschil. 'De holle ruimtes in de onderste laag zijn daardoor wat groter, waardoor het water beter weg kan.' Tennisforce II-banen zouden daarom na een zware regenbui sneller weer speelbaar moeten zijn.

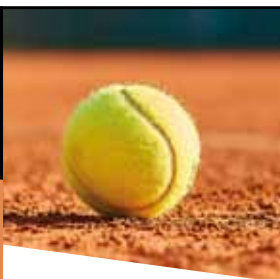
De banen in Heythuysen zijn onder afschot gelegd. 'Dat afschot is iets groter dan voorheen. Aan de zijkanten zijn speciale goten aangebracht om overtollig regenwater snel te kunnen afvoeren.' Bink verwacht geen discussie over eventuele microplastics in de directe omgeving van de banen, gezien

GRAVEL-PLUS PREMIUM

GRAVEL-PLUS PREMIUM INTERESSANT VOOR UW TENNISPARK

Waarom Gravel-Plus Premium banen op afschot en geen gewone gravelbanen? Normale gravel, gemaakt van baksteen, heeft een grovere korrel dan Gravel-Plus Premium (GPP), welke gemaakt wordt van gemalen dakpannen.

Waar normale gravel minder vast blijft om waterdoorlaatbaar te zijn en dus ook eerder zal uitslijten, heeft u dat probleem bij GPP banen niet. Het verschil: GPP en water binden samen tot een zeer sterke, stabiele toplaag. Voordeel hiervan is dat de speelschade beduidend minder snel toeslaat. GPP is door zijn fijnere en zachtere structuur veel meer verdicht, met water als bindmiddel. Hierdoor verdampt het water minder snel.

Voor informatie en advies over uw situatie maakt u een afspraak met een van onderstaande gecertificeerde banenbouwers.

Wijnbergen Sportbouw BV
Aanleg en onderhoud tennisbanen

TENNISbouw
nederland b.v.

www.gravelpluspremium.nl

Al 75 jaar uw betrouwbare (kennis)partner.

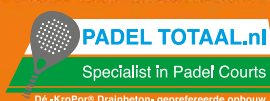
Kijk op onze webshop voor uitgebreide informatie over ons brede assortiment A-merken en -producten.

Hoofdstraat 35 | Sprang-Capelle | 0416 - 311 326 | www.voscapelle.nl

Natuurlijk goed

Bouw volgens de keuringseisen van Kiwa ISA Sport & NOC*NSF

Gecertificeerd & erkend bouwspecialist van
tennisbanen en padelbanen

Aanleg • Onderhoud • Ombouw • Renovatie

www.TENNISTOTAAL.nl

+31(0)524 29 07 52

Frank Geukemeijer

Arthur Bink

de geringe hoeveelheid materiaal die gebruikt is voor de banen. Bovendien is het grotendeels gebonden verwerkt in het systeem. Verder moet opgemerkt worden dat de wijze van onderhoud belangrijk is.

‘Eén van de redenen waarom de afwatering van

de oude banen niet langer voldoende was, was dat er uiteindelijk een dun laagje aangekoekt gravel was ontstaan’, erkent Bink. Volgens Lourens Barmantloo van Wijnbergen Sportbouw komt dat door het gebruik van de hogedrukspuit. ‘Het is een probleem waarmee vooral verenigingen met hardcourtbanen bekend zijn. Die gebruiken een hogedrukspuit om de baan eens in de zoveel tijd schoon te spuiten, maar vergeten daarbij dat ze klein vuil daardoor juist de poriën in spuiten.’ Bij Tennisforce-banen kunnen dat zomaar eens kleine stukjes gravel zijn die al in de poriën zitten of die niet goed verwijderd zijn. ‘Het gevolg is dat de poriën uiteindelijk dichtslibben, waardoor de afwatering door de jaren heen minder wordt.’

Het probleem was echter dat de banen steeds meer moeite hadden met het afvoeren van regen

Onderhoudsfrequentie nog onduidelijk

Bink en Barmantloo zijn eensgezind over de beste manier waarop de Tennisforce II-banen in goede conditie kunnen worden gehouden. ‘De club doet zelf het klein onderhoud. Dat bestaat uit regelmatig de baan slepen en ervoor zorgen dat deze vrij is van organisch materiaal. Daarnaast moet men goed opletten of zich alg en mos op de baan vormen, zodat dit vroegtijdig kan worden aangepakt. Het groot onderhoud bestaat vooral uit het verwijderen van de gravel-afstrooilaag, het schoonmaken van de daaronder liggende laag en het opnieuw aanbrengen van het speciale Tennisforce II-gravel.’

Ze verschillen echter van mening over de frequentie. ‘Ik verwacht dat dat bij TC Rulec eens in de drie jaar moet worden gedaan’, zegt Bink daarover. ‘Bij andere parken kan deze frequentie hoger liggen, omdat er bijvoorbeeld meer schaduwplekken zijn of omdat ze daar een hogere speelintensiteit hebben.’ Lourens Barmantloo, die uiteindelijk dat groot onderhoud moet verzorgen, is echter wat voorzichtiger. ‘Ik schat dat het groot onderhoud eens in de twee jaar moet worden gedaan. Met

dit type baan is in Duitsland gebruikservaring opgedaan. Daar wordt echter in de winter minder doorgetennist, waardoor de baan minder hard slijt dan in Nederland.’

Wie van de twee nu gelijk heeft, is ook niet echt relevant. ‘Een van de diensten die wij de kopers van Tennisforce II-banen bieden, is dat wij jaarlijks het gravel analyseren. Daarbij kijken wij naar de verbrijzeling van de korrel, om te zien of de wateropname en de hardheid van het gravel niet worden beïnvloed. Verder kijken we of de balans tussen gravel en EPDM juist is, zodat wij kunnen adviseren wat er gedaan moet worden om de levensduur van de baan optimaal te houden’, stelt Arthur Bink.

De nieuwe banen zijn medio september gekeurd. ‘Op 22 september hebben we ze officieel geopend en tijdens de algemene ledenvergadering begin 2019 willen we de mening van de leden peilen’, stelt Frank Geukemeijer. Voor die tijd was echter *tout* tennissend Nederland welkom om zijn mening over de Tennisforce II-banen in Heythuysen te geven. ‘Op 5 oktober kunnen bestuurders zich komen verdiepen in deze baansoort. Lourens Barmantloo legt op die dag het verschil uit tussen Tennisforce I en Tennisforce II en de manier waarop de banen worden aangelegd. Vervolgens geef ik wat meer informatie over gravel en leg ik uit hoe wij het onderhoud en de kwaliteit van het gravel monitoren’, stelt Arthur Bink. ‘Daarna is het woord aan Frank Geukemeijer om de ervaringen van de club te delen, waarna de deelnemers de gelegenheid kregen om zelf op de banen te spelen.’

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27191/gaat-tennisforce-ii-nu-ook-de-macht-in-nederland-grijpen

Tennisclub Elzenhagen compleet na uitbreiding met drie tennisbanen

TC Elzenhagen is sinds de verhuizing weer aan het groeien met drie nieuwe TennisPro Vision-banen

De komst van de Noord-Zuidlijn zorgde er eind 2010 voor dat Tennisclub Elzenhagen moest verkassen en zijn oude stek nabij het huidige metrostation Noord vaarwel moest zeggen. Diep verscholen in het Vliegenbos in Amsterdam-Noord vond de club een nieuw onderkomen. Daar kunnen tennisliefhebbers sinds 2011 terecht voor een potje recreanten- of competitietennis op gloednieuwe tennisbanen, die de voordelen van gravel en kunstgras combineren. Fieldmanager nam een kijkje bij deze Amsterdamse groeivereniging, die dit jaar uitbreidde met drie nieuwe banen.

Auteur: Guus van Rijswijk

TC Elzenhagen is ouder dan de clublocatie doet vermoeden: de vereniging ontstond al 26 jaar geleden uit een fusie van twee verenigingen. Het tennispark, dat oorspronkelijk tien gravelbanen had, ging destijds na de fusie op de oude locatie terug naar zeven stuks. Na de verhuizing naar de Nieuwerdammerkade, eind 2010, verrees de club uit zijn as met acht TennisPro Vision-banen. Dat aantal werd onlangs met drie stuks uitgebreid,

vertelt de voorzitter van de accommodatiecommissie, Kees van Vloten. 'Het nieuwe tennispark is in 2010 in recordtempo door Antea Sport aangelegd, gevolgd door het clubhuis vier maanden later.' De snelle groei van het ledenaantal is wellicht enigszins te verklaren door het feit dat Tennisclub Elzenhagen niet enkel tennisliefhebbers uit de regio Amsterdam-Noord aantrekt. 'Iedereen kan hier lid worden. Hoewel de meeste leden uit de

regio komen, telt de club ook veel tennisliefhebbers uit het centrum en Amsterdam-Oost. De vereniging is met een pontje goed bereikbaar voor fietsers.'

Bloemrijk grasland

In 2011 werd op de plek in het Vliegenbos, waar voorheen ook al een sportaccommodatie was gevestigd, door Antea Sport een volledig nieuw

Kees van Vloten

'ORGANISATIE KLOPT, DAT MERK JE AAN ALLES'

De aanleg van de baan verloopt als volgt, vertelt Kees van Vloten: 'Eerst wordt een laag zand gestort om uit te vlakken. Dan wordt de lavakorrel gewalst, zodat deze zuiver vlak is. Dat gebeurt met lasergestuurde machines. Zodra die gekeurd is, worden de vier meter brede TennisPro Vision-matten van Edel Grass uitgerold en aan elkaar gelijmd, zodat ze niet wegschuiven. Zodra de mat erin ligt, wordt deze uitgesneden en worden de witte lijnen erin gelegd. Dat heeft Antea Sport in samenwerking met de gemeente Amsterdam en de club in tien weken tijd gerealiseerd, inclusief hekwerk en het aanpassen van de bestrating. Dat kan alleen als je precies begrijpt wat er van je gevraagd wordt. De organisatie bij Antea Sport klopt. Niemand hoeft op een collega te wachten, niemand struikelt over de volgende. Het hele proces verloopt gelijkmatig en er is goede begeleiding bij de uitvoeringswerkzaamheden. Dat merk je aan alles.'

tennispark aangelegd, inclusief clubgebouw en parkeervoorzieningen. Van Vloten: 'Nadat bekend werd dat we gingen verhuizen, konden we bij de aanvang van het tenniseizoen in april 2011 al terecht op het nieuwe park, inclusief noodkantine en -kleedkamers.' Geheel passend bij de bosrijke omgeving kenmerkt openbaar groen de accommodatie van TC Elzenhagen. Van Vloten: 'Het gedeelte met beplanting rondom het tennispark is bewust zo groen gehouden. Dat gedeelte van het terrein is op verzoek van vogelliefhebbers en de Vrienden

van het Vliegenbos ingezaaid met bloemen om de insectenstand te verbeteren. Het gebied bestaat uit bloemrijk grasland met bierplanten en -bloemen, die ieder jaar worden ingezaaid. Op ons verzoek is een extra hoeveelheid zonnebloemen gezaaid.'

Vergelijkbaar met gravel

Bij de aanleg van de banen werd van meet af aan gekozen voor acht verlichte TennisPro Vision-banen van Edel Grass, vertelt Van Vloten. 'We zijn vanaf het eerste moment heel tevreden over deze all-weather-banen. De ondergrond is vergelijkbaar met gravel. Het voordeel van deze banen is de goede bespeelbaarheid, ongeacht de weersomstandigheden. Het regent nogal eens in Nederland. Een gravelbaan is na een flinke bui een dag niet meer bespeelbaar. Deze baan kun je na een plensbui een kwartier later alweer betreden.' Een rondgang langs de banen maakt duidelijk dat er op het oog nauwelijks verschil is tussen ouderwets gravel en een TennisPro Vision-court. Door de keramische rode zanderige infill – met 'glij-effect' – wanen de spelers zich al snel op een gravelveld. Van Vloten: 'Topspelers spelen het liefst op gravel. Deze banen komen daar wat betreft speleigenschappen dicht bij in de buurt. Het stroeve en stabiele oppervlak, de goede balstuit en de voetafdruk die achterblijft doen ook sterk aan gravel denken. Met dat verschil dat deze banen dus twaalf maanden per jaar bespeelbaar zijn. Daarnaast heb je bij deze banen minimaal onderhoud: beregenen is niet nodig.' Geen afkoelperiode dankzij ledverlichting. Vanaf het begin werd op het complex gekozen voor ledverlichting. 'Voordeel is dat de verlichting na het spelen kan worden uitgezet. Mocht er vijf minuten na een afgelopen wedstrijd een ander

koppel willen spelen, dan kun je de verlichting weer aanzetten. Er is geen afkoelperiode nodig, zoals vroeger bij de halogeenlamp. Als je die lamp uitschakelde, moest je minstens een half uur à drie kwartier wachten voordat je hem weer aan kon zetten. Met deze verlichting kun je na een pauze snel weer de baan op. De ledverlichting zoals hier aangebracht is gericht op het speelveld; er is weinig verstrooiing van het licht daaromheen. Je hebt dus maximaal rendement van het licht. Ook is het verbruik veel lager dan bij traditionele lampen.'

Uitbreiding met vooruitziende blik

Door de sterke groei van de vereniging was TC Elzenhagen dit jaar genoodzaakt om drie extra banen te laten aanleggen. Van Vloten: 'Het achterste blok van twee velden is uitgebreid naar drie velden. Er is een hek verplaatst om drie banen binnen een vak mogelijk te maken. Daartegenover is een nieuw vak van twee tennisvelden gerealiseerd. Het complex ziet eruit alsof het nooit anders is geweest.' Met de recente uitbreiding werd al in 2011 bij de indeling van de banen rekening gehouden. 'Met vooruitziende blik heeft Antea Sport toen al ook de drainage en ondergrond klaargemaakt en ingericht met het oog op een eventuele uitbreiding van het tennispark met drie extra banen.' Van Vloten denkt overigens dat de vereniging nu zijn maximumcapaciteit wel heeft bereikt. 'We zijn nu een grote vereniging met 1200 leden, maar hebben niet de ambitie om tot een megatennisvereniging uit te groeien. We kunnen onze leden een voorjaarscompetitie, een najaarscompetitie en een wintercompetitie bieden. Dat kan dankzij deze banen. De TennisPro Vision-banen van Edel Grass bieden ons geweldige voordelen.'

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27493/tennisclub-elzenhagen-compleet-na-uitbreiding-met-drie-tennisbanen

Stiekem twee handen op twee buiken

KNLTB en NPB hanteren vrijwel dezelfde accommodatie-eisen

Elders in deze editie leest u dat zowel de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (KNLTB) als de Nederlandse Padelbond (NPB) claimt de belangen van padel in Nederland te behartigen. Wat betekent dit voor de accommodaties die men kan of mag gebruiken?

Auteur: Guy Oldenkotte

Als u de strijd tussen de KNLTB en de NPB vermoeiend vindt, dan heb ik een geruststellende mededeling voor u: beide bonden erkennen dat ze wat betreft eisen aan accommodaties niet zo ver uit elkaar liggen. Dat is ook niet vreemd, want de KNLTB geeft al op de eerste pagina van zijn richtlijnen toe dat deze gebaseerd zijn op de richtlijnen van de Internationale Federatie voor Padel (FIP), de koepelorganisatie waaronder de NPB zich schaaft. Wie het KNLTB-document 'Basisdocument voor een padelaccommodatie' naast de 'Padelaccommodatie- en spelregels naar internationale richtlijnen, zoals opgesteld door de FIP' legt, ziet dat beide documenten zelfs dezelfde tekeningen gebruiken.

Inmiddels heeft de NPB afgelopen zomer een nieuwe versie van zijn document uitgebracht. De accommodatie-eisen van beide organisaties wijken echter van elkaar af als het gaat om de kwaliteit die moet worden aangehouden. 'Wij zien het als onze verplichting jegens verenigingen om richtlijnen voor accommodaties op te stellen. Daardoor ligt de lat hoger voor de minimale kwaliteit van aanleg, en kunnen clubs betere en meer gefundeerde keuzes maken. Clubs doen namelijk forse investeringen als ze een padelbaan willen laten aanleggen en willen daarom bepaalde garanties', zo motiveert Pieter de Leijer, KNLTB-accountmanager voor padel, het opstellen van de voorwaarden. De KNLTB dacht daarmee een gat te vullen omdat men van mening is dat de NPB het bieden van

garanties heeft nagelaten, waardoor de clubs niet beschermd zijn. Bij de NPB wil men echter juist wat soepeler zijn. 'Wij willen de kwaliteitskeuze meer bij de vereniging laten', zo is het verweer van Iwan ter Huurne die bij de NPB verantwoordelijk is voor accommodatiezaken. 'Het dwingend voorschrijven van eisen werkt beperkend. Wij zijn van mening dat het de vereniging moet zijn die bepaalt aan welke eisen de baan en kooi moeten voldoen.' De NPB stelt dat het in Nederland gehanteerde keuringssysteem een toetsing inhoudt die achteraf plaatsvindt. Wanneer er bij de aanleg fouten worden gemaakt, zijn die lastiger te herstellen. Daarom zet de NPB in op het vooraf sturen van het aanlegproces, om zo tot een goed eindresultaat te komen.

Een van de belangrijkste motieven voor dat uitgangspunt van de NPB is dat de Nederlandse Padelbond de sport toegankelijk wil maken. 'Wil je per se een kunstgrasmat die vijftien jaar meegaat als je vooraf weet dat je niet de kennis of middelen hebt om die mat goed te onderhouden? Waarom zou je dan niet akkoord gaan met een goedkopere mat, waarvan je weet dat je die om de vier jaar moet vervangen?', zo vraagt Ter Huurne zich openlijk af. 'Waarom moet je de dikte voorschrijven van de glasplaat die wordt gebruikt voor de wand, wanneer het voor het spel juist gaat om de balstuit via het glas?' De systematiek die de NPB hanteert, dekt relevante vragen die niet gerelateerd zijn aan het spel namelijk af door te eisen dat de glasplaat voldoet aan de EU-standaard UNE-EN 12150-1 voor glasplaten.

Ook bij andere, volgens de KNLTB cruciale zaken leunt de NPB op afspraken elders. Volgens Pieter de Leijer is de KNLTB in het kader van de zorgplicht jegens zijn leden verplicht om zaken te beschrijven. 'Onze leden, de tennisverenigingen, waren bekend met het kwaliteitszorgsysteem dat wij voor tennisbanen hanteren, waarin de processen zijn vastgelegd waarmee men tot een goedgekeurde aanleg kan komen. Zij vonden het vreemd en onacceptabel dat zoiets niet bestond voor padel. Om die reden is besloten om daar invulling aan te geven.' Door het opstellen van minimale kwaliteitseisen denkt de KNLTB zijn leden te kunnen helpen wanneer die bijvoorbeeld een borgstelling of lening bij een bank willen aanvragen, omdat verwezen kan worden naar een erkend en operationeel kwaliteitszorgsysteem.

Verplichting vanaf januari

De Leijer merkt daarbij op dat de KNLTB van zins is om de keuringssystematiek en keuringsplicht voor padel vanaf 1 januari 2019 actief te maken. Een eerste aanzet daartoe is al gedaan door padelconstructies aan een keuring te onderwerpen en ze op de Sportvloerenlijst te plaatsen. 'Dat sluit mooi aan bij de veranderingen op het gebied van subsidies en financiering die vanaf begin volgend jaar ingaan, nu het btw-voordeel dat sportclubs genieten bij een stichtingsconstructie wordt afgeschaft en vervangen door een subsidie. Omdat de meeste verenigingen geen stichtingsvorm kennen, kan dit een nieuwe impuls geven om padel verder uit te bouwen', zo is zijn verwachting.

Iwan ter Huurne denkt zo het zijne over de normering. 'Wij zijn daar niet in gekend en hebben daar dus geen invloed op gehad. Inhoudelijk roept het ook wel wat vraagtekens bij me op.' Volgens Ter

ZOEK DE VERSCHILLEN

Zowel de KNLTB als de NPB heeft vastgelegd waaraan een padelbaan moet voldoen. Let goed op dat u de juiste keuze maakt!

KNLTB

- Veldafmetingen: binnenmaat van de kooi 20 x 10 m
- Achter- en zijwanden: 4 m, aflopend naar 3 m (glas of beton)
- Nethoogte: 0,88 m
- Belijning: 50 mm breed
- Afstand servicelijn tot aan het net: 6,95 m
- Veiligheidszone rondom het veld: minimaal 2 x 8 m. Het gehele speelveld, inclusief uitlopen, dient uniform te zijn opgebouwd.
- Vlakheidtolerantie speelveld: 3 mm, te meten op een rij van 3 m

NPB

- Veldafmetingen: binnenmaat van de kooi 20 x 10 m
- Achter- en zijwanden: 4 m, aflopend naar 3 m (glas of beton)
- Nethoogte: 0,88 m
- Belijning: 50 mm breed
- Afstand servicelijn tot aan het net: 6,95 m
- Veiligheidszone rondom het veld: minimaal 2 x 8 m. Het gehele speelveld, inclusief uitlopen, dient uniform te zijn opgebouwd.
- Vlakheidtolerantie speelveld: 3 mm, te meten op een rij van 3 m

Huurne dicht de eisen alleen de onderkant af op het gebied van kwaliteit. 'Het is geen borging van kwaliteit. Zo staat er bijvoorbeeld dat de kooi verzinkt moet zijn, maar is niet beschreven hoe dat gedaan moet worden. In feite zegt dat dus niets en eigenlijk sluit het ook andere materiaalkeuzes uit.'

Op elk niveau

Voor de KNLTB is een keuring belangrijk om de kwaliteit voor clubs te borgen, waarbij altijd wordt toegewerkt naar goedkeuring als doel van de oplevering. Zij zijn van mening dat de Nederlandse keuringssystematiek erop gericht is dat banen worden aangelegd conform de normen en de overeenkomst tussen de club en de aannemer. Er wordt niets afgekeurd, maar tijdens de bouw of bij de eindkeuring kan herstel worden geëist, om er zeker van te zijn dat de banen straks aan de overeengekomen eisen voldoen. Ook de NPB hangt dit standpunt aan, maar wil dus juist voorkomen dat dit pas aan het einde van de bouwwerkzaamheden wordt getoetst. Daarnaast vindt de NPB dat men de teugels enigszins moet kunnen laten vieren, om het voor verenigingen eenvoudiger te maken om padel te introduceren. Volgens deze organisatie schrikken de strenge eisen nu teveel potentiële investeerders af. De insteek van de NPB is dat verenigingen de ruimte moeten hebben om te bepalen welke kwaliteit ze laten plaatsen, zolang de speleigenschappen of speelveiligheid niet in het geding komen. Bij die insteek is echter wel een

Iwan ter Huurne

disclaimer: 'Wanneer de NPB een toernooi zoals het Nederlands Kampioenschap wil organiseren, zoeken ze natuurlijk wel de beste accommodatie. Een vereniging die ooit aanspraak wil maken op het organiseren van zo'n toernooi, doet er dus goed aan om bij aanschaf extra goed na te denken over de kwaliteit van de baan. Maar als de ambities nooit verder zullen reiken dan het faciliteren van een leuke middag of avond padel, zien wij geen noodzaak om strenge eisen aan die baan te stel-

SPORTVELDONDERHOUD

SPECIALIST IN AANLEG & ONDERHOUD
VAN KUNST- EN NATUURGRAS

Aanleg
Dagelijks onderhoud
Groot onderhoud
Bemesting
Beregening
Persoonlijk advies

Oudendijk 94

4285 WL Woudrichem

www.hsmsport.nl

info@hsmsport.nl

hofstede - timmerman

tuin- en parkmachines – staphorst
www.hofstedetimmerman.nl

SCHELL
IMPORTEUR

G.A. VAN DER WAAL

Onze techniek
wint terrein

HOFSTEDE - TIMMERMAN

Ervaar zelf de kracht

Weth.Krollstraat 6, Staphorst
T: 0522-468320, E: info@hofstedetimmerman.nl

Lagendijk 178, Ridderkerk
T: 0180 - 421399, E: info@gavandervaal.nl

len', zo stelt Ter Huurne. Volgens hem is 80 procent van de sport in Nederland van recreatieve aard en is het niet gerechtvaardigd om verenigingen vanwege de overige 20 procent met onnodige kosten en lasten op te zadelen.

U kunt zelf beslissen welke van de twee filosofieën u het meest aanspreekt. Gelukkig bestaat er over de kwaliteitseisen van padelbanen weinig onduidelijkheid. 'De grootste uitdaging bij de aanleg van een padelbaan is de fundering. De aanlegssystematiek vereist ervaring', zegt Leon van Leeuwen, coördinator accommodatieadvies bij de KNLTB. 'Omdat de afmetingen van een padelbaan kleiner zijn dan die van een tennisbaan, is de tolerantie qua vlakheid voor padelbanen internationaal vastgelegd op 3 mm. Hoe vlakker de constructie, hoe beter de kwaliteit van de aanleg.'

Padelbanen mogen worden gebouwd op een gebonden fundering, zoals cement, gebonden split of schuimbeton, en op een ongebonden fundering (lava). 'De NPB heeft een duidelijke voorkeur voor een hardcourt-onderbouw omdat die de balstuit ten goede komt', stelt Iwan ter Huurne. 'Wij schrijven echter niets dwingend voor.' Volgens Ter Huurne is een hardcourt-constructie op termijn niet duurder dan lava, maar als het aan de NPB ligt, is het helemaal aan de vereniging om te beslissen op welke ondergrond men gaat bouwen. 'Als je een goede Mateco-baan hebt waarvan de drainerende capaciteit nog altijd naar wens is, kun je daar wat ons betreft prima een padelbaan op bouwen.' Volgens Ter Huurne neemt dat echter niet weg dat organisaties en verenigingen die een padelbaan willen laten aanleggen, vooraf goed moeten nadenken over andere bijkomende kosten. 'Hoewel wij het niet toetsen, moet men er wel rekening mee houden dat ook de omgeving ingevuld moet worden. Er moet dus geld gereserveerd worden voor bijvoorbeeld de bestrating of het verwijderen van een bestaande ondergrond. Wij merken dat men daar nog iets te makkelijk overheen stapt.' Ter Huurne wijst erop dat verenigingen die om advies verlegen zitten, hem altijd mogen benaderen. Hij geeft zijn advies volledig gratis. 'Dat is het lot van de vrijwilliger binnen een organisatie', zo grapt hij, terwijl hij opmerkt dat de ontwikkeling van de sport voor de NPB bittere ernst is.

Branchevereniging

De consensus over de baankwaliteit ten spijt, het getouwtrek tussen de KNLTB en de NPB is niet aan de markt voorbijgegaan. Zowel de KNLTB als de NPB heeft de padelbaanbouwers uitgenodigd bij gesprekken over normeringen, maar beide partijen hebben elkaar zowel qua beleidsvorming als hand-

having nog niet bereikt. Verschillende aanbieders van padelbanen overwegen nu om een branchevereniging op te zetten die vergelijkbaar is met de Vereniging Tennisbaanbouwers Nederland (VTN). Een beoogde 'Vereniging Padelbaanbouwers Nederland' (VPN) zou moeten voorkomen dat kopers van een padelbaan de dupe worden van bouwers die profiteren van het gekibbel tussen de KNLTB en de NPB. 'Wij zijn een derdegeneratiebedrijf en willen er alles aan doen om te voorkomen dat de vierde generatie straks in de problemen komt', zo motiveert Willem Majoor van Padel Totaal zijn wens om een VPN op te richten. Padel Totaal is slechts één van de banenbouwers die zich hebben uitgesproken voor de oprichting van een aparte belangenorganisatie. 'Door de groei en de professionalisering van de sport wordt padel steeds bekender. Daarom is het voor de banenbouwers belangrijk om de markt transparant te houden. De markt vraagt om helderheid, iets wat de KNLTB biedt door middel van een verplichte keuring. De benadering van de NPB is vrijblijvender en leunt meer op het vertrouwen in de goede wil van de aannemer. De klant zal zich daarvoor grondig moeten verdiepen in de regels van de NPB. De normering van NOC*NSF is goed en iedereen kan daar nu op terugvallen. Een slechte baan zal zijn weerslag hebben op zowel de groei van de sport als de markt. Om die reden nodigen we iedereen uit om zich straks bij de VPN aan te sluiten.'

Als het aan Majoor en de mede-initiatiefnemers ligt, zal de VPN min of meer een kopie worden van de VTN. 'Dan zal erop toegezien worden dat iedereen zich aan de regels houdt en dat de banenbouwer voldoet aan de eisen betreffende betrouwbaar handelen, kwaliteit van aanleg en zorgplicht achteraf. Een VPN-aannemer wordt geacht verder te gaan met zijn dienstverlening dan

alleen banen opleveren volgens de normen en de minimale kwaliteitseisen van de KNLTB en NPB. De keuze voor een VPN-aannemer zal daardoor meer zekerheden bieden tijdens en na de aanleg, wat voorkomt dat eigenaren van padelbanen bij aanleg of een renovatie voor verrassingen komen te staan.' Volgens Majoor liggen de plannen voor de VPN al klaar en is het slechts een kwestie van het toetsen van de deelnemende partijen, inclusief de initiatiefnemers. 'Het wachten was nog op een NOC*NSF-norm, die de VPN dan kan hanteren als uitgangspunt om padelbanen te toetsen.' De oprichting van een Vereniging voor Padelbaanbouwers in Nederland is een mooie stap vooruit. En het feit dat NOC*NSF zich verdiept in de noodzakelijke kwaliteitseisen en padel dus als een gezonde sport ziet, is een erkenning voor iedereen die de sport een warm hart toedraagt en aan de groei heeft meegewerkt. Maar als het werkelijk zo is dat de NPB niet is gekend bij het vastleggen van die eisen, dan schuurt dat. Momenteel valt alleen de KNLTB onder de paraplu van de Nederlandse Olympische koepelorganisatie. Dat zou straks weleens anders kunnen zijn. 'De Internationale Padel Federatie heeft inmiddels het lidmaatschap aangevraagd van de Wereldbond van Internationale Sportfederaties (GAISF). Zodra die aanvraag is goedgekeurd, kan de NPB besluiten om zich bij NOC*NSF aan te sluiten.' Mocht dat verzoek worden ingewilligd, dan zal het interessant zijn om te zien hoe de normen eventueel verder worden aangescherpt.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27504/stiekem-twee-handen-op-twee-buiken

Kwaliteit van padelbanen heeft vele facetten

Padelbaan is complexer dan enige andere sportvloer

De Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (KNLTB) streeft ernaar om padelbanen die zich onder zijn auspiciën scharen vanaf 1 januari 2019 verplicht te onderwerpen aan een keuring op basis van de nieuwe NOC*NSF-kwaliteitsnormen voor padel. Waar draait het dan allemaal om?

Auteur: Guy Oldenkotte

Padel is in Nederland nog een relatief jonge sport, en wie niet oppast, trapt in dezelfde valkuil waarin vele andere accommodatiebeheerders u al eens zijn voorgedaan: gebrek aan kennis van zaken in een poging in de hype mee te gaan. De padelsport groeit hard, en dus staan verschillende aanbieders te trappelen om padelbanen aan te bieden. De aanbieders Rekre Sport, Padel Service Nederland en Padel Totaal waarschuwen geïnteresseerden om niet zomaar voor elk verkoopverhaal te vallen. 'Het bouwen van een padelbaan vraagt veel meer disciplines dan we gewend zijn bij het bouwen van een tennisbaan', zo merkt Serge Bos van Rekre Sport op. 'Je moet veel weten om een keuze te kunnen maken, maar bij veel verenigingen ontbreekt het aan specifieke kennis om een afgewogen beslissing te nemen. Ik kan het de clubs echter niet verwijten: de ene aanbieding klinkt nog mooier dan de andere. En wanneer de vereniging of de leden een plan wordt voorgelegd, dan is het verantwoord van de prijs de makkelijkste stap.'

NOC*NSF in the mix

De mogelijke risico's zijn ook NOC*NSF niet ontgaan. De sportkoepel is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de Nederlandse sportaccommodaties. Om verenigingen die overwegen te investeren in een padelbaan bij te staan, heeft NOC*NSF de sport sinds afgelopen zomer opgenomen in het kwaliteitszorgsysteem. Zo zijn er normen voor onder meer de vloer, de kooi, het kunstgras en de belijning. Als het aan de KNLTB ligt, zullen clubs

die meedraaien in de competities van de KNLTB vanaf 1 januari 2019 verplicht moeten beschikken over een goedkeuringscertificaat voor hun baan. Bestaande banen krijgen dispensatie voor die verplichting. Bos noemt die norm een zegen. 'Twee padelbanen kosten ongeveer 100.000 euro. Dan wil je er wel zeker van zijn dat je waar voor je geld krijgt.' Banken en financiers zullen eerder geneigd zijn financiële steun te bieden als ze weten dat ze geld steken in kwaliteit.

Waar bij een tennisbaan de bouw vooral een constructie of vloer betreft, wordt bij padel ook veel boven de grond gebouwd. De investering zit bij een padelbaan daarom grotendeels in de opbouw. De verhouding is ongeveer één derde in de grond

7 min. leestijd

en twee derde boven de grond. Er schuilt echter wel een addertje onder het gras. 'Je kunt grofweg stellen dat de onderbouw goed is voor slechts één derde van de kosten, terwijl de opbouw, zoals de kooi, het duurste is. Daar staat wel tegenover dat die onderbouw ten minste dertig jaar meegaat. Je wilt die investering dus wel beschermen.'

Hoewel padel veel weg heeft van tennis, wordt voor padel juist een gebonden vloer aangeraaden. De aanbieders Rekre Sport, Padel Service Nederland en Padel Totaal bouwen hun padelbanen op een onderbouw van Kropor, een cement-gebonden split, dat bij de oudere tennisgeneratie nog bekend zal zijn als Mateco. Ook onder een padelbaan is de laag extreem waterdoorlatend. 'Tegenwoordig wordt er geen rubberen naad meer toegepast, maar je kunt stellen dat Mateco dankzij padel een tweede leven heeft gekregen', grapt Bos. Kropor is in feite een product van de familie Kroesen van Tennistotaal. 'Sinds 1969 maakt de familie Kroesen al Mateco-banen. Sinds 1995 hebben we dit doorontwikkeld met een nieuwe werkwijze (KROesenPOReus, Kropor), waardoor we de banen nog stabiel en vlakker kunnen maken.'

Dat komt zeker bij padelbanen goed van pas. 'Bij padel geldt zelfs een nog strengere norm voor de vlakheid dan de norm die we kennen voor tennisbanen. We hebben ons product en proces dan ook verder doorontwikkeld om hieraan te kunnen voldoen', stelt Majoor. 'Door de ambachtelijke manier waarop Kropor wordt aangebracht, kunnen wij door middel van dilataties bepalen waar de breuklijnen zullen zijn.' Die stuurbaarheid is belangrijk, omdat alle betonsoorten uiteindelijk breuklijnen zullen vertonen. 'Je kunt een baan ook aanleggen op schuimbeton, maar dat spuiten ze op de baan.

Je bent dan bij de plaatsing van de breuklijnen afhankelijk van de zwaartekracht.'

Majoor erkent dat Kropor in beginsel wellicht een duurdere oplossing is voor de onderbouw. 'Maar je hebt in ieder geval geen last van opdooi, zodat je gewoon kunt blijven spelen. En als je de tijdlijn over dertig jaar zou berekenen, is het zelfs een goedkopere oplossing, omdat de onderbouw niet bijgewerkt hoeft te worden bij renovatie', zo merkt hij op. Eén van de andere redenen waarom padelbanen beter op een gebonden laag kunnen worden gebouwd dan op een standaard-lavalaag, is dat het vanwege de glazen wanden praktisch niet mogelijk is om met zware walsen in de hoeken en strak langs de wanden te werken', zo wordt opgemerkt. In dat opzicht kan dus gesteld worden dat een Kropor-fundatie het spelgenot en het aantal speeluren vergroot en de club dus ontzorgt.

Kwaliteit van mat essentieel

Padel wordt gespeeld op een kunstgrasmat. 'De officieel goedgekeurde kleuren zijn blauw, groen en terracotta', zegt Majoor. 'Sommige verenigingen hebben graag een rode mat, die opgaat in de omgeving van rode tennisbanen. Andere willen juist dat de padelbanen zich onderscheiden en kiezen voor een blauwe mat, terwijl een groene mat juist weer als rustig wordt ervaren.' Een combinatie van de kleuren, waarbij voor het veld een andere kleur wordt gebruikt dan voor de omgeving, is echter ook mogelijk. De keuze van de mat is erg belangrijk, zo merkt hij op. 'Hoe korter de vezel, hoe sneller het spel.' Volgens de norm mogen de vezels tussen de 10 en 14 mm hoog zijn. Vanwege de hoge intensiteit van het spel moet uitgegaan worden van een slijtage van 1 mm per jaar. 'Hoe hoger de vezel, hoe langer deze meegaat', zegt ook

Abe Straatsma van Padel Service Nederland. De matten kunnen gemaakt zijn van monofilamentvezels of gefibrilleerde vezels. 'De vezeldikte en het stekental zijn daarbij erg belangrijk voor de duurzaamheid van de mat.' De vier padelspelers spelen namelijk op een veld van 200 m²; dat is 50 m² per persoon. Bij het tennisdubbelspel heeft elke speler de beschikking over 125 m², terwijl voetballers elk 200 m² veld beschikbaar hebben. Rekre Sport gebruikt een mat van Edelgrass. 'Het is een monofilamentmat met vezels van 12 mm en 10.000 dtex. Over de kwaliteit zitten we niet in: Edelgrass is een bekende en gerenommeerde tufter.'

Padel Totaal produceert zijn eigen padelmat bij het Belgische Domo Sport Grass. 'Zowel Edelgrass als Domo weet hoe de weersomstandigheden in Nederland zijn. Bij hun perforatie van de backing is dus rekening gehouden met de noodzaak om neerslag snel af te voeren', stelt Willem Majoor. In de norm die vanaf 1 januari van kracht wordt, is vastgesteld dat padelbanen een waterdoorlatendheid moeten hebben van minimaal 500 mm per uur. Juist om die reden wijst hij op de noodzaak om puur Nederlandse systemen te gebruiken. 'Het klimaat in Spanje is heel anders. Dat een mat en ook de infill daar geschikt is, hoeft niet te betekenen dat dat ook geldt voor padel in Nederland', zo merkt hij op. Padel Service Nederland biedt verenigingen daarom twee opties. De eerste is een mat van de Spaanse fabrikant Mondo. 'Deze hoogwaardige kunstgrasmat wordt veel in Nederland gebruikt en ook voor de internationale World Padel Tour. Deze mat is speciaal voor de padelsport vervaardigd en heeft door zijn medium snelheid prettige speeleigenschappen voor zowel beginnende als gevorderde spelers', zo is de redenering van Abe Straatsma. 'Naast de Mondo-mat bieden

Abe Straatsma

Serge Bos

VOETBAL

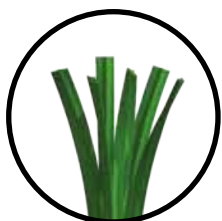

INSTALLATIE & ONDERHOUD

CSC Sport is expert in de realisatie, de renovatie en het onderhoud van uw kunstgras voetbalveld. Afgestemd op de wensen van de opdrachtgever en gebruiker realiseren wij oplossingen die leiden tot verbetering van capaciteit, kwaliteit en gebruiksmogelijkheden van uw sportcomplex.

HOOGWAARDIGE SPORTVLOEREN

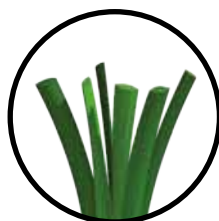
Samen met kunstgrasvezel en-componentenproducent TenCate Grass en kunstgrasfabrikant GreenFields leveren we hoogwaardige sportvloeren die op deskundige wijze door ons geïnstalleerd en onderhouden worden. Voor zowel amateur als topsport bieden wij oplossingen die afgestemd worden op de wensen van de klant en eindgebruiker.

EVOLUTION ELITE

MX ELITE

SLIDE MAX ELITE

KWALITEIT & CERTIFICERING

GreenFields is een FIFA Preferred Producer en heeft de meeste FIFA gecertificeerde velden wereldwijd.

KOSTENBESPAREND
SAMENWERKEN VAN
START TOT FINISH

ADVIES & ONDERSTEUNING
BIJ HET ONTWERP VAN
UW SPORTVLOER

HOGE KWALITEIT INSTALLATIE
VAN UW SPORTVLOER DOOR
ONS TOEGEWIJDE TEAM

ONDERHOUD
IS ESSENTIEEL VOOR
UW SPORTVLOER

Bezoekadres:

CSC Sport Zeewolde
CSC Sport Den Bosch

Marconiweg 31 3899 BR Zeewolde
De Grote Beer 49 5215 MR Den Bosch

T: 036 54 89 320
T: 073 69 10 816

Online:

info@cscsport.nl
cscsport.nl

wij verenigingen ook de mogelijkheid om te kiezen voor onze eigen in Nederland ontwikkelde en geproduceerde mat.’

Vochtgevoelig

Wat in de NOC*NSF-norm duidelijk anders is, is de eis voor het instrooizand. ‘Dat is niet het fijne zand dat ze bijvoorbeeld in Spanje gebruiken. Dat zou in Nederland al snel tot problemen leiden bij het afvoeren van het regenwater’, stelt Serge Bos. De combinatie zand en mat speelt ook nog een andere belangrijke rol. ‘Onze mat houdt het zand goed op zijn plaats, waardoor het niet gaat migreren naar de hoeken.’ Dat is belangrijk, omdat ook hier geldt dat voorkomen moet worden dat men regelmatig met onderhoudsmateriaal in de kooi bezig moet. Padel Totaal eist nog meer van zijn infill. ‘Naast de door NOC*NSF vastgestelde korrelgrootte en -verdeling eisen we zelf een bepaalde hardheid van de infill. Als het zand te zacht is, zal het snel slijten en stof worden; hierdoor krijg je te snel inklinking. Deze hardheid bevordert de duurzaamheid en waterdoorlatendheid’, aldus Majoor.

Een ander element is de kwaliteit van de kooi die gebruikt wordt voor het spel. Die zijn verkrijgbaar met een stenen achter- en zijwand, een glazen achter- en zijwand of een zogenaamde panorama-achter- en -zijwand. In dat laatste geval zijn er geen staanders in de achterwand, maar is de wand volledig van glas. ‘De drie glasdiktes die het meeste worden gebruikt, zijn 8, 10 en 12 mm. Ons advies is om minimaal 10 mm te kiezen’, stelt Willem Majoor. Een dikte van 10 mm is ook het minimum volgens de nieuwe norm. Welke keuze ook gemaakt wordt, Serge Bos raadt aan om regelmatig niet alleen het glas, maar ook de hele kooi te laten wassen. ‘Dat

komt ook de coating op het frame ten goede.’ De NOC*NSF-norm schrijft voor dat het metalen frame van verzinkt staal moet zijn, dat de lasnaden behandeld moeten zijn met een zinkverf en alle andere metalen onderdelen met een zinkcoating. Deze regel (materiaalkeuze en verzinking) is geen onderdeel van de norm. Het toegepaste staal wordt normaal gesproken verzinkt, maar er zijn verschillende vormen en kwaliteiten van verzinking. Het is wel belangrijk om je te laten informeren over de manier waarop de delen van de kooi behandeld zijn. ‘Juist vanwege dat metalen frame is het belangrijk dat men een leverancier het groot onderhoud laat doen. Die kan alle verbindingen nalopen en controleren of alles nog goed vastzit. Bovendien kan dan gecontroleerd worden of de kooi geen beschadigingen heeft waardoor hij kan gaan roesten’, stelt Bos. Rekre Sport heeft besloten zijn kooi voortaan zelf in Nederland te maken. De constructie wordt ook door de andere aanbieders gebruikt. In het artikel ‘Voorkom een panna bij padel’ kon u vorig jaar al lezen hoe belangrijk het is dat u kiest voor de juiste constructie.

Horizontaal licht

Een aspect dat vaak wordt vergeten, is de verlichting van een padelbaan. Gezien de kleine afmetingen van een padelbaan kunnen de armaturen op lage hoogte worden geplaatst. Dat kan tot problemen leiden wanneer daar ledarmaturen voor worden gebruikt. ‘De installatiehoogte bij een padelbaan is 6 m. Wij plaatsen de armaturen daar bij helemaal horizontaal’, zegt Bos. Zijn systeem wordt ook gebruikt door Padel Totaal. Als de armaturen niet horizontaal worden geplaatst, kan dat tot grote lichthinderproblemen leiden. Bij ledverlichting geldt namelijk dat hoe lager de armatuur

wordt geplaatst, hoe groter de hoek is waaronder deze wordt geplaatst. Het gevolg daarvan is dat men vanuit de omgeving recht in de armatuur kijkt. ‘Dat kan verblindend zijn voor toeschouwers en spelers op nabijgelegen banen’, zo erkent ook Willem Majoor. Omdat de armaturen horizontaal worden geplaatst, heeft Rekre Sport ervoor gekozen om niet vier, maar acht Philips-ledarmaturen te gebruiken voor het verlichten van padelbanen. ‘Daarmee kunnen we de hele baan goed uitlichten.’ Nederlandse ledarmaturen, een in Nederland ontworpen en gebouwde kooi en een Nederlandse of Belgische kunstgrasmat: het idee van Nederlands/Vlaamse kwaliteit voor een sport die vooral populair is in Spanje, heeft zowel voor- als nadelen. ‘Het grootste nadeel is dat, als je alles bij elkaar optelt, de prijs van zo’n systeem hoger uitvalt dan van andere’, stelt Bos. ‘Het is een beetje extra hier en een beetje extra daar, maar voor het hele systeem kan dat toch oplopen.’ Toch is hij een fan van Nederlandse producten. ‘Je weet dat je kwaliteit hebt. Mochten er zich onverhoopt toch problemen voordoen, dan kun je zo naar de fabrikant of leverancier bellen om ze te laten verhelpen.’ Dat eenvoudige contact biedt nog meer voordelen. ‘Het is voor kopers makkelijker om zich te oriënteren op het aanbod van leveranciers van padelbanen, want we kunnen ze eenvoudig meenemen naar de productielocaties. Zo kan een koper zelf zien en ervaren wat hij gaat bestellen.’

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27483/kwaliteit-van-padelbanen-heeft-vele-facetten

Advantage Red Clay kleurt de Leeuwenbergh oranje

Gravel op hard afschot is kopie van Zuid-Europese gravelbanen

Toptrainers zoals Gerard van Hellemondts willen alleen het beste voor hun pupillen. Geïnspireerd door wat hij in Spanje ervaart, vroeg Van Hellemondts aan Wijnbergen Sportbouw en LMB Sports om een vergelijkbaar product te ontwikkelen voor zijn Sportcentrum Leeuwenbergh nabij Den Haag.

Advantage Red Clay is het resultaat.

Auteur: Guy Oldenkotte

In Zuid-Europa zweren ze bij gravel, tot grote jaloezie van de KNLTB. Hoe hard zij ook roepen dat gravel in lijn is met internationaal erkende (wedstrijd)ondergronden, en dat mensen beter leren tennissen op gravel waardoor het spelplezier toeneemt, veel verenigingen in ons land neigen nog altijd naar een baansoort met kunstgras als basis. Ons natte klimaat en de typisch Hollandse zuinigheid drijven verenigingen al snel in de richting van zo'n *all-weather*-baan. Dankzij zo'n baan kan voortaan het hele jaar door worden gespeeld, terwijl het onderhoud beperkt kan blijven. Althans,

dat idee bestaat. Gerard van Hellemondts gaat daar niet in mee. Sinds een jaar heeft hij op zijn eigen Sportcentrum Leeuwenbergh acht Advantage Red Clay-banen.

'Qua aanschaf zijn ze misschien net wat duurder dan een standaard-gravelbaan, maar als ik zie hoe snel de banen weer bespeelbaar zijn na een regenbui en hoe weinig onderhoud ze vergen, durf ik te stellen dat wij de beste banen hebben die je kunt krijgen', zo zegt hij enthousiast. De baan is op afschot gelegd. 'Dat is het extra waarvoor

je betaalt, maar vanwege de hardheid van de baan heb je minder last van kuilen, waardoor het prettiger spelen is. Dat geldt zowel voor toptennissers als voor recreanten. Bovendien hoeven we daarom ook minder reparaties uit te voeren. Die harde onderlaag zorgt er ook voor dat regenwater sneller wordt afgevoerd naar de zijkant van de baan. Daardoor is de baan sneller droog en weer bespeelbaar na een regenbui.'

Beste van twee werelden

Volgens Van Hellemondts heeft hij nu het beste

van twee werelden: een gravelbaan die dezelfde speelkarakteristieken heeft als gravelbanen in Zuid-Europa, maar dan een versie die geschikt is voor het Nederlandse klimaat en de Hollandse zuinigheid. 'Gravelbanen in Zuid-Europa hebben allemaal een harde onderlaag, met daarbovenop een dunnere en fijnere gravellaag. De balstuit op die banen is heel anders dan de stuit die we in Nederland op gravelbanen ervaren', zegt de trainer van spelers als dubbelspeler Sander Arends en Matwe Middelkoop (respectievelijk 65e en 54e op de dubbelwereldranglijst).

'De toplaag van die gravelbanen laat zich ook beter manipuleren. Door grove gravel te gebruiken, kun je de baan gladder maken. Ik wil de gravelbanen op mijn complex ook kunnen manipuleren, zodat ze beter aansluiten bij wat mijn spelers verwachten.' Dus nam Van Hellemond contact op met Wijnbergen Sportbouw en LMB Sports. 'Ik heb tegen ze gezegd: ik wil een baan die net als bij leem goed het vocht vasthoudt, maar waarbij ik de toplaag kan manipuleren. Experimenteer maar!' Volgens Lourens Barmantloo van Wijnbergen Sportbouw werd besloten voort te borduren op de behaalde successen met de gravelbanen die

zij aanleggen voor Davis Cup-wedstrijden. 'Er is weinig tijd om die banen goed op te bouwen, waardoor we heel selectief moeten zijn wat betreft ons gravelmateriaal en de basislaag. Die moet namelijk erg snel hard zijn. Gezien onze ervaring durfden wij de uitdaging wel aan; wij waren van mening dat het puur zou draaien om de kwaliteit van het gravel.' Besloten werd om voor de harde onderlaag het materiaal te gebruiken dat gebruikt werd tijdens de Davis Cup-wedstrijd in Den Haag. Het gravel waarmee de baan werd afgewerkt, werd vervolgens bij LMB Sports gehaald.

'Het gravel dat wij leveren, is steeds vaker maatwerk. Door de ontwikkeling van nieuwe baan-soorten zoals Advantage Red Clay, gravelbanen onder afschot en TennisForce II, is er steeds vaker vraag naar gravel met specifieke eigenschappen. Daarnaast hangt veel af van de kwaliteit van het puin waaruit wij gravel maken', zegt Arthur Bink daarover. 'De dakpannen van nu zijn veel zachter en poreuzer dan die van 60 jaar geleden. Daarom zijn we continu bezig met onderzoek en het toevoegen van mineralen, om de gevraagde kwaliteit te krijgen en om deze constant te houden.' Bink merkt op dat de mineralen die worden toegevoegd

meestal 100 procent inert zijn. 'Juist de capillaire werking van de baan is belangrijk. Enerzijds wil je dat het overtollige regenwater snel wordt afgevoerd; anderzijds is het belangrijk dat er vocht in de toplaag wordt vastgehouden. De ene baansoort heeft daar meer voor nodig dan de andere.'

Onderhoudsarm

Volgens Lourens Barmantloo hebben Advantage Red Clay-banen zoals die nu op Sportcentrum Leeuwenbergh liggen, het voordeel dat ze in het voorjaar sneller hard zijn. Ook zijn de banen eenvoudiger stabiel te krijgen, zo merkt hij op. 'Dat werkt positief door in de rest van het jaar. De banen zullen namelijk minder schade hebben minder onderhoud vereisen, omdat er nauwelijks onefenheden zijn.' Advance Red Clay-banen hebben ook het voordeel dat de lijnen niet meer omhoogkomen zodra ze zijn aangebracht in de baan. 'Dat is een extra reden waarom de groundsman minder omkijken heeft naar zo'n baan', stelt Arthur Bink.

Gerard van Hellemond merkt op dat het onderhoud van de banen nauwelijks afwijkt van dat voor standaard-gravelbanen. 'Alleen de sleepmat die we gebruiken, is anders. Die is dunner, zodat we de toplaag beter kunnen opruwen en het gravel beter kunnen spreiden. Voor de rest is alles hetzelfde.' Het idee dat een investering in een 'exotische variant' van een standaard-gravelbaan zal leiden tot aanvullende investeringen, blijkt dus niet de waarheid te zijn.

De Advantage Red Clay-banen op Sportcentrum Leeuwenbergh in Den Haag liggen er ruim een jaar. 'De eerste vier zijn in 2017 aangelegd. Dit jaar zijn daar nog vier banen bij gekomen', zegt Gerard van Hellemond. Als we ons de weersomstandigheden van de afgelopen twaalf maanden voor de geest halen, mogen we gezien het enthousiasme stellen dat de banen hun werk goed hebben gedaan. Nu is het voor de pupillen van Van Hellemond zaak om te bewijzen dat de ondergrond waarop ze thuis trainen hen daadwerkelijk goed maakt. Het is alweer even geleden dat de oranje (tennis)leeuw heeft kunnen brullen.

Het is Van Hellemond er veel aan gelegen dat hij talenten zoals Sander Arends hetzelfde kan bieden als wat zij in Spanje ervaren.

Lourens Barmantloo

Arthur Bink

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27496/advantage-red-clay-kleurt-de-leeuwenbergh-oranje

Tiebreak in strijd KNLTB tegen NPB

Bonden blijven ieder hun eigen gang gaan

Even leek het erop dat ze samen verder zouden gaan, maar de padelsport is weer terug bij af, nu de KNLTB en NPB elk besloten hebben om hun eigen gang te blijven gaan. Dames en heren: in de linkerrrhoek, in het oranje, de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (KNLTB) en in de rechterrrhoek de Nederlandse Padelbond (NPB). Gaan we een kooigevecht aanschouwen of zal men vooral de bal terug blijven kaatsen?

Auteur: Guy Oldenkotte

Eerst wilden ze niet, toen toch wel, maar nu lijkt het vrijwel zeker dat de Koninklijke Nederlandse Tennisbond (KNLTB) en de Nederlandse Padelbond (NPB) definitief niet (meer) gaan samenwerken om padel in Nederland vorm te geven. De ideeën over hoe dat gedaan moet worden, liggen mijlenver uit elkaar. Beide partijen geven elkaar de schuld van het beëindigen van die samenwerking, maar zoals altijd zal de waarheid wel ergens in het midden

liggen. 'Padel is een onafhankelijke racketsport met een eigen cultuur en met een eigen internationale koepelorganisatie (de FIP, red.). Deze sport verdient dus een eigen bond die zijn belangen in Nederland behartigt', stelt Peter Bruijsten namens de NPB. De bond valt met name over het feit dat de KNLTB de sport ziet als een middel om zijn ledenbestand op peil te houden.

De KNLTB is niet te beroerd om die insteek openlijk toe te geven. 'Wij konden met padel onze verenigingen versterken. Als je de sport ernaast zet, maak je de vereniging zwakker en ga je hem splitsen, waardoor je in je ALV problemen krijgt. Maar als een vereniging twee sporten kan aanbieden voor hetzelfde geld, wordt de hele vereniging sterker', zo motiveerde Henk Schut, manager verenigingszaken, het besluit om padel te omarmen. Schut

6 min. leestijd

gekomen. 'Eind februari heeft de FIP de *observer*-status gekregen van de GAISF', vertelt Peter Bruijsten vol trots. Die status is de eerste stap naar een volwaardig GAISF-lidmaatschap. 'Over aansluiting bij NOC*NSF is door de NPB inmiddels contact opgenomen met de sportkoepel.'

Kinderen van de rekening

Elders in deze editie leest u hoe de KNLTB en de NPB een gedeelde visie hebben op de kwaliteit van padelbanen. Die vloeit vooral voort uit het feit dat de KNLTB voornamelijk tennisparken als exclusieve locatie voor padelbanen ziet, terwijl padelen als het aan de NPB ligt overal kan worden gedaan. 'Het klopt dat momenteel 80 tot 90 procent van de banen vooral op tennisparken worden gebouwd, maar we zien dat percentage jaarlijks met 10 procent afnemen. Er worden ook op steeds meer andere plekken padelbanen gebouwd', stelt Bruijsten. Als voorbeeld noemt hij zogenaamde omnisportverenigingen, maar ook voetbal- en hockeyaccommodaties.

'Er zijn zelfs padelverenigingen die beschikken over hun eigen accommodatie, waar niets anders wordt gedaan dan padel.' Luisterend naar Bruijsten kun je stellen dat de NPB een reflectie is van de huidige beweging waarbij sporters zich niet langer automatisch willen verplichten aan een vereniging, en waarbij de vereniging de flexibiliteit krijgt om daarop in te spelen. 'Padel is uitermate geschikt voor het zogenaamde *pay-and-play*, waarbij geen contributie verschuldigd is. Dat past bij de huidige maatschappij; mensen willen spelen wanneer ze willen zonder ergens aan vast te zitten. Padel combineert die beide werelden, want het kan prima bestaan in het verenigingsleven en in commerciële centra', aldus Bruijsten. Pieter de Leijer ziet dat anders. 'Verenigingen doen forse investeringen wanneer ze een padelbaan laten aanleggen en willen daarom bepaalde garanties. Onze leden, de tennisverenigingen, waren bekend met het kwaliteitszorgsysteem dat wij voor tennisbanen hantieren, waarin de processen zijn vastgelegd waarmee men tot een goedgekeurde aanleg kan komen. Die vonden het vreemd en onacceptabel dat zoiets niet bestond voor padel.'

De Leijer wijst erop dat zowel verenigingen als leden die spelen onder auspiciën van de KNLTB aanspraak kunnen maken op verschillende aanvullende zaken. 'Als men lid is van de KNLTB, is zowel de vereniging als het lid automatisch verzekerd. Het gaat daarbij om een aanvullende ongevallenverzekering en een aansprakelijkheidsverzekering. Ook kunnen ze aanspraak maken op juridische

bijstand of ondersteuning van een accountmanager.' Volgens Bruijsten is dat bij de NPB niet anders. 'Wij beschikken over een eigen accommodatieadviseur die verenigingen kan bijstaan met advies. Daarnaast hebben we een structuur van regiopromotors die padel een warm hart toedragen. Dat zijn vaak clubeigenaren die graag over padel spreken. Daarom geven ze lokaal presentaties, bijvoorbeeld tijdens algemene ledenvergaderingen.' Het grote verschil daarbij is dat de KNLTB kan terugvallen op een groep medewerkers in vaste dienst, terwijl de promotors van de NPB puur vrijwilligers zijn die graag willen bijdragen aan de groei van de sport. 'We hebben inkomsten uit licenties, van clubs en een paar sponsors, maar eigenlijk mag dat geen naam hebben', stelt Bruijsten. Het bondsbureau van de NPB werkt momenteel met één betaalde medewerker. 'De NPB is heel klein begonnen met vrijwel niets. Geen banen, geen spelers, geen budget. We zijn dus heel trots dat we nu een betaalde medewerker hebben', zo merkt hij op. Hij vertelt dat die aanstelling het gevolg is van de groei die de NPB ervaart.

Padel is een onafhankelijke racketsport met een eigen cultuur en een eigen internationale koepelorganisatie

Rekening voor de kinderen?

De vraag wie nu de officiële beheerder is van het spel, zou geen strijd opleveren als men niet zou proberen elkaar qua aantal leden of banen de loef af te steken. 'Nederland heeft momenteel 45 clubs met meer dan 200 padelbanen die aangesloten zijn bij de NPB', stelt Peter Bruijsten. 'De KNLTB verwacht eind dit jaar de 100ste vereniging te kunnen registreren waar men terecht kan om padel te spelen', zegt Pieter de Leijer. Gezien de grote belangstelling heeft hij goede hoop dat al snel daarna het aantal van 500 geregistreerde verenigingen gehaald kan worden. Doordat de KNLTB onder de paraplu van NOC*NSF valt, kunnen zij ook schermen met toegang tot geaccrediteerde leraren: 'Die worden door ons opgeleid.' Ook Bruijsten claimt dat zijn bond beschikt over geaccrediteerde leraren. 'De NPB heeft de (enige) officiële

deed dat in een interview met Sportknowhow. Volgens Bruijsten is die insteek onjuist. 'Het is onzin dat de vereniging zwakker wordt van twee sporten. Wij zien dat clubs zelf hun eigen identiteit veranderen: van tennisvereniging naar omnivereniging. Als men darts of hockey zou toevoegen, wordt de vereniging ook niet zwakker en heb je ook de darts- of hockeybond nodig', zo is zijn mening.

Een van de maatregelen die de KNLTB heeft getroffen, is het opstellen van regels en normen. 'De KNLTB valt onder de georganiseerde sporten in Nederland. Daarom zien wij het als onze verplichting tegenover de verenigingen om richtlijnen en competities op te stellen', zo verklaart Pieter de Leijer de motivatie van de KNLTB. De Leijer is door de bond aangesteld als accountmanager padel. Met de georganiseerde sporten doelt hij op sporten die onder de paraplu van NOC*NSF vallen. Vorig jaar kon u al lezen dat dat nog niet opgaat voor de NPB, omdat de Internationale Padel Federatie (FIP) nog geen aansluiting had gevonden bij de Bond voor Internationale Sportfederaties (GAISF), voorheen bekend als Sportaccord. Daar is begin dit jaar verandering in

Krinkels b.v. is een landelijke organisatie met 10 vestigingen in Nederland. Zo'n 275 Krinkels medewerkers werken dag in dag uit, door heel Nederland, aan de (water)wegen, het groen, het spoor, de sportvelden, het straatbeeld en de riolering.

Meer informatie? www.krinkels.nl

Krinkels

Groen

Infra

Water

Sport

Beheer, onderhoud en realisatie van de openbare ruimte

Krinkels b.v. | Tel. 0165-201031 | www.krinkels.nl | info@krinkels.nl

KYBYS & Sport

Buitensport. Daar weten we bij KYBYS alles van. We vertalen wensen doelgericht in beleid, haalbare plannen en uiteindelijk in de realisatie en het beheer van accommodaties voor sport en recreatie. Van kunstgras hebben we daarbij nog eens extra veel verstand. Diverse prof- en amateursportclubs kunnen dat beamen.

KYBYS,
...voor ingenieu[r]s advies.

Naast sport is KYBYS actief op het gebied van:
> Natuur en water > Stedelijk gebied > Begraafplaatsen

KYBYS

ingenieurs en adviseurs

info@kybys.nl - www.kybys.nl

> Vestiging Boxtel

Bosscheweg 107-8
Postbus 371 - 5280 AJ Boxtel
Tel.: +31 (0)411 678 055

> Vestiging Heemstede

Herenweg 115
2105 MG Heemstede
Tel.: +31 (0)411 678 055

'Wij beschikken over een eigen accommodatie-adviseur die verenigingen kan bijstaan met advies'

ele opleidingen tot padelinstructeur', zo merkt hij op, en hij wijst erop dat de NPB zich schaaft onder de Internationale Padel Federatie FIP.

Toegang tot geaccrediteerde trainers is belangrijk, maar spelers zullen vooral benieuwd zijn wat de bonden hen qua spel te bieden hebben. 'Wij organiseren competities en hebben ook het recht om een NK of EK te organiseren. Alleen spelers die aangesloten zijn bij de NPB, kunnen uitgezonden worden om deel te nemen aan een WK', zegt Peter Buijster. Inmiddels is een Europese padelbond een feit, zodat ook EK's en NK's tot het aanbod van de NPB kunnen worden gerekend. De NPB is helemaal klaar voor deelname. 'Wij beschikken over bondscoaches voor het nationale heren- en damesteam en het veteranenteam en vanaf 2019 over een jeugdbondscoach', zo klinkt het strijdlustig. Het budget voor deelname aan internationale evenementen is echter nog beperkt. 'Er wordt naarstig gezocht naar sponsors om spelers kosteloos te laten reizen. Deelname aan het komende WK in Paraguay in november 2018 wordt echter wel bekostigd door sponsors, zodat de spelers zonder kosten kunnen reizen en daar verblijven.' Medio oktober werd in Spanje het WK voor veteranen gespeeld. 'Er werd gespeeld in de leeftijds-

Over de eisen voor de accommodatie bestaat gelukkig geen discussie.

klasse 35, 40, 45, 50 en 55+. Dit WK wordt mede georganiseerd op initiatief van de NPB; wij zijn enkele jaren geleden met veteranenpadel begonnen en dat is opgepikt door de FIP. Veteranen krijgen nieuwe energie door padel. En nu staat het project jeugdpadel hoog op de agenda. Er zijn al twaalf padelinstructeurs opgeleid tot jeugdinstruc-teur. Dat wordt volgend jaar verder uitgerold, met als speerpunt de uitzending van het eerste Nederlandse jeugdteam naar het WK jeugd 2019 in Portugal.'

Spelers die onder auspiciën van de KNLTB spelen, mogen zich sinds kort verheugen op eventuele deelname aan de Nations Cup. De eerste editie daarvan werd in augustus in Nijmegen georganiseerd. Daarnaast is er ook nog de World Padel Tour,

een evenement dat zich van helemaal niemand iets aantrekt. Dat lijkt handig voor spelers die het zowel bij de NPB als de KNLTB niet maken, maar in feite is het een factor die de zaken nog complexer maakt dan ze al zijn.

Het goede nieuws is dat de KNLTB en de NPB vrijwel identieke eisen aan padelbanen stellen, die nu zijn vastgelegd in een NOC*NSF-norm. Ander goed nieuws is dat de industrie overweegt om een eigen belangenvereniging op te zetten, zodat ook de markt van aanbieders van adelpaden wordt gereguleerd. De eisen en normen voor accommodaties beginnen dus langzaam vorm te krijgen. Maar voor alle overige zaken, zoals competities en groei van de sport, blijft u voorlopig een speelbal in de strijd tussen de KNLTB en de NPB. Misschien dat televisieprogramma De rijdende rechter daar verandering in kan brengen? Waar het Zembla gelukt is om de kunstgrasmarkt voor voetbal weer in beweging te brengen, zou een oordeel van mr. John Reid het voortdurende heen-en-weergekaats van de bal tussen de KNLTB en de NPB misschien definitief tot een einde kunnen brengen. Dat zou een ware zegen zijn voor spelers en verenigingen.

De sport zelf kan door iedereen gebroederlijk worden gespeeld.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27485/tiebreak-in-strijd-knlbt-tegen-npb

Hebben tennisinnovaties hun matchpoint gezien?

Weinig spelers zijn nog bereid een balletje op te gooien

De tennismarkt begint steeds meer een renovatiemarkt te worden. Wat heeft dit tot gevolg als het gaat om innovaties?

Auteur: Guy Oldenkotte

Het aantal nieuwe tennisbanen dat jaarlijks wordt gebouwd, is de afgelopen jaren fors gedaald. Uit cijfers van de Vereniging Tennisbaanbouwers Nederland (VTN) blijkt dat in 2009 nog 450 banen werden aangelegd in ons land. In 2017 bleef dat aantal echter tussen de 250 en 300 steken. Die afname is deels te wijten aan de daling van het aantal actieve spelers, maar ook aan het uitblijven van innovaties die verenigingen stimuleren om een extra investering te wagen. 'We zien met name bij tennis dat clubs vergrijzen', stelt Floor Groeneveldt van Antea Sport. Zeker onder de oudere spelers leven er nog weinig wensen waarop de baanbouwers met innovaties kunnen inspelen. 'Vandaar dat wij niet veel innovaties meer zien voor tennis. Er is al voldoende aanbod om uit te kiezen.'

Ton de Rooij Tennis speelt al enigszins in op die ontwikkeling, door het comfort van de verschillende producten in hun pakket te benadrukken. 'Het is inspelen op de vergrijzing en komt eigenlijk voort uit de tijd dat Nederland nog veel Mateco-banen had. Toen hoorden we voor het eerst veel klachten over de hardheid van de baan. Tegenwoordig kun

je echter stellen dat vrijwel alle banen comfortabel zijn om op te spelen.'

De laatste jaren werd bij innovatie vooral uitgegaan van kunstgras, maar Floor Groeneveldt merkt op dat kunstgrasproducten nu helemaal uitontwikkeld zijn. 'Antea Group heeft in het verleden veel innovaties in tennis geïntroduceerd, variërend van Tennisforce tot Canada Tenn. Allemaal pogingen om gravel te benaderen of te evenaren. Onze conclusie is dat alternatieven voor gravel altijd een alternatief zullen blijven en gravel niet kunnen evenaren. Echte gravelverenigingen keren uiteindelijk toch terug naar het echte gravel.'

Ook Jeroen Smits van BTL Sport verwacht niet dat vanuit die hoek nog veel nieuws zal komen. 'Op het gebied van kunstgras zijn er geen nieuwe ontwikkelingen, omdat die simpelweg niet meer nodig zijn. De enige reden waarom deze ondergrond nog populair is, is omdat je daarmee in de winter door kunt spelen. Dat komt goed uit voor verenigingen waarvoor het huren van een hal onmogelijk of onbetaalbaar is.' Ook Lourens

Barmmentloo van Wijnbergen Sportbouw sluit zich bij die verwachting aan. 'De tennismarkt is uitgekristalliseerd. Bovendien is het sowieso een aparte sport vanwege de ruime keuze aan verschillende ondergronden', zegt hij, terwijl hij naar de lange reeks verschillende tennissystemen wijst die opgenomen zijn in de Sportvloerenlijst.

Elders in deze editie leest u hoe Barmmentloo, samen met LMB Sports, nu tracht om Tennisforce II weer in de markt te zetten. 'We zagen dat er wat ontbrak in ons pakket en we kwamen tot de conclusie dat Tennisforce II een welkome aanvulling zou zijn', zegt hij, verwijzend naar de baansoort waarbij een laag gebonden gravel wordt afgestrooid met een laagje losse gravel. In beide lagen wordt EPDM verwerkt. 'De baan is vorstbestendig en biedt bovendien meer veerkracht, waardoor hij comfortabel is om op te spelen.'

Naast die introductie test Wijnbergen Sportbouw momenteel ook een baansoort die de Nederlandse tennisverenigingen straks toegang tot een Davis Cup-baan of Fed Cup-baan moet geven. 'Die twee

6 min. leestijd

'Zeker onder de oudere spelers leven er nog weinig wensen waarop banenbouwers kunnen inspelen'

toernooien worden binnen gespeeld. Wij krijgen doorgaans weinig tijd om die banen aan te leggen, zodat we speciaal gravel moeten gebruiken dat heel snel hard wordt. Op dit moment zijn we bezig met een proef om te kijken of we die constructie ook buiten kunnen leggen. De eerste is aangelegd op een toptenniscentrum, waar men beschikt over professionele groundsmen. Voordat we dit systeem echt op de markt willen zetten, willen we er eerst zeker van zijn dat ook amateurverenigingen met vrijwilligers in staat zijn om de baan in goede conditie te houden. Het vergt namelijk wel een andere aanpak en ander onderhoudsmateriaal om die baan goed te onderhouden.' Barmmentloo heeft zich daarbij voorgenomen om niet over één nacht ijs te gaan. 'Je bent zo goed als je laatste project', weet hij uit ervaring.

Niet speler, maar bond leidend

De banenbouwers praten dus veel over comfort, maar als het gaat om producten laten ze zich vooral leiden door de KNLTB. Zo stelt Wijnbergen Sportbouw dat Tennisforce II vooral veel weg heeft van spelen op gravel. Ook Ton de Rooij probeert nadrukkelijk een product te promoten dat lijkt op gravel. 'Wij voeren sinds vier jaar Topclay in ons pakket. Het product is al twaalf jaar onder verschillende namen op de internationale markt. Het is een kunststofmat, oftewel membraan, die wordt afgewerkt met een gravellaag. De dikte van de gravellaag op de bovenkant van de membraan varieert van 1 tot 2 mm. Deze dikte heeft verder geen invloed op de waterdoorlatendheid. Onder de kunststof ligt een verharde ondergrond van waterdoorlatend beton. Daaronder ligt een mengsel van zand en lava. Je hoeft bij dit veld het traditionele voorjaarsonderhoud van belijnen, frezen en aanwalsen niet meer uit te voeren', licht hij toe. 'Tapijt, zoals bij smashcourt, kan omhoog komen bij bevrozing en opdooi. Bij TopClay gebeurt dat niet. Het is feitelijk een combinatie van gravel en hardcourt.'

Elders in deze editie beschrijft collega Santi Raats de goede ervaringen die TC Unicum met deze ondergrond heeft opgedaan. Het zijn ontwikkelingen van een gebonden onderbouw die wordt afgestrooid met granulaat. Edward van der Meijden van de Vereniging Tennisbaanbouwers Nederland: 'Dit soort systemen sluit het meest aan bij de wens van de KNLTB om vooral op gravel te blijven spelen, terwijl ze het seizoen verleggen.'

Die behoefte aan gravelachtige baansoorten biedt de banenbouwers voorlopig nog wat kansen. 'De tennismarkt is meer een renovatiemarkt aan het

worden', stelt Floor Groeneveldt. Hij denkt echter dat innovatie elders in het systeem gevonden moet worden. 'Hergebruik van bestaande materialen wordt daarbij belangrijk.' Ook Mathieu de Rooij (Ton de Rooij Tennis) denkt dat men beter kan kijken naar de onderbouw wanneer men op zoek is naar innovaties. 'Je moet dan denken aan een toepassing zoals Supersub, Fielddrain of Sportdrain voor tennisbanen', zo licht hij toe.

Ook Tennis Totaal heeft een eigen variant. 'Wij bieden de mogelijkheid om een tennisbaan aan te leggen op een onderbouw van Kropor-drainbeton', zegt Willem Majoor. Deze onderbouw zou zich kenmerken door zijn sterkte, vlakheid en extreme waterdoorlatendheid. 'Daarom zul je geen last hebben van opdooi en kun je dus het hele jaar door op de banen blijven spelen. Ook heeft Kropor een zuivere uniformiteit en vlakheid, waardoor er een eerlijke en gelijke balstuit ontstaat. Het kan worden afgewerkt met elke gewenste topplaat.' Dankzij de onderbouwvarianten kunnen banen dus eerder en tot later in het jaar worden gebruikt. 'Bovendien is het met dit soort oplossingen mogelijk om veel geld te besparen, omdat je dunner kunt bouwen', merkt Mathieu de Rooij op. Geld besparen is iets wat veel penningmeesters zal aanspreken.

Jarno Tiethoff van Kennis van Sport plaatst daar echter wel een waarschuwing bij voor verenigingen die te snel voor de goedkoopste offerte vallen. 'Zeker bij een renovatie waarbij de bestaande lavalag wordt gehandhaafd, is het belangrijk dat deze laag wordt bewerkt en losgemaakt, zodat de drainerende capaciteit optimaal blijft. Het is aan de vereniging om daar toezicht op te houden; de waterdoorlatendheid van een tennisbaan wordt bij een renovatie namelijk niet getoetst.'

Er is maar weinig innovatie op de tennisbanenmarkt.

Canada Tenn, ooit beschouwd als echte innovatie, heeft zijn kleur niet mee.

Voorkom onkruiden bij Droogteschade Nu doorzaaien!

Voorkom onkruiden!

Schade door droogte wordt opgevuld door onkruiden en straatgras!

Najaarsdoorzaai met RPR of SOS beperkt ontwikkeling straatgras tot wel 40%!

 BARENBRUG

Groot in Gras

www.barenbrug.nl/EHBD

Kiwa ISA Sport
Veiligheid en
duurzaamheid
voorop!

Kiwa ISA Sport is een onafhankelijk en professioneel kennisinstituut voor goede, duurzame en veilige sportaccommodaties. Onze belangrijkste werkzaamheden zijn het onafhankelijk adviseren over sportvoorzieningen, het verrichten van onderzoek en het keuren van (inter)nationale sportaccommodaties. Onze werkzaamheden zijn op nationaal niveau geaccrediteerd door de grote Nederlandse sportbonden zoals KNVB, KNLTB, KNHB, Atletiekunie en KNKV. Op internationaal niveau zijn accreditaties afgegeven door FIFA, World Rugby, ITF, FIH en IAAF.

Wij helpen u graag bij het realiseren en in stand houden van goede, duurzame en veilige sportaccommodaties!

Kiwa ISA Sport • T: 026 483 46 37 • E: info.isa-sport@kiwa.nl
www.kiwa-isa-sport.nl

Trust
Quality
Progress

De Ridder

GOLF-, SPORT- EN GROENVOORZIENINGEN

KOM WERKEN BIJ DE
SPORTIEFSTE GROENSPECIALIST!

GEZOCHT
(AANKOMEND) VAKMENSEN

Van beregeningsmonteur of trekkermachinist tot (aankomend) hovenier. Wij zijn altijd op zoek naar gemotiveerde kandidaten. Ook leerplekken!

Interesse in welke mogelijkheden er voor jou zijn?
Neem hiervoor contact op met Femke Tolsma.

T 0346 35 18 80 | E femke@jderidderbv.nl

Edward van der Meijden

Floor Groeneveldt

Jarno Tiethoff

Lourens Barmantloo

Tiethoff geeft daarom als advies om een renovatie ook aan te grijpen om de drainerende capaciteit van de zandlaag te controleren. Mocht die onvoldoende blijken te zijn, dan kan besloten worden om ook die laag te vervangen. 'Het feit dat bij de herkeuring van een tennisbaan na renovatie de waterdoorlatendheid niet wordt getoetst, heeft al verschillende keren tot problemen geleid. Verscheidene verenigingen bleken al na twee of drie jaar te kampen met banen waarop het water niet meer goed werd afgevoerd, omdat de drainerende capaciteit van de onderbouw volledig was weggevallen. De banenbouwer beriep zich er echter op dat hij een door Kiwa ISA Sport goedgekeurde tennisbaan had opgeleverd, en in feite had hij gelijk.'

Dat de banenbouwers zich bij hun innovaties meer laten leiden door het verlagen van kosten dan het verbeteren van het spelcomfort, valt ergens wel te begrijpen. 'Het idee dat tennis een rijke sport is, is niet meer van toepassing. Het ledenaantal loopt bij veel verenigingen terug, waardoor de spaarpotjes leegraken. Bij veel verenigingen is elke investering de laatste kans om te investeren. Die zijn daarom nu extra voorzichtig om het geld dat ze de afgelopen twintig jaar hebben gespaard zomaar uit te geven. Ze zien in dat als dat geld nu op een verkeerde manier wordt uitgegeven, de vereniging niet langer de financiële ruimte heeft om dat te herstellen', aldus Jarno Tiethoff. Hoewel die observatie hout snijdt, lijkt het erop dat dat niet per se problemen hoeft op te leveren.

Elders in deze editie leest u hoe LTC Naaldwijk en TC Metzpoint dankzij de betrokkenheid van de leden toch in hun tenniscomplex konden investeren. Bovendien kunnen bestuurders enige hoop putten uit de observatie van Hugo van der Poel en Sven Bakker van het Mulier Instituut. Zij stellen dat de meeste alternatieve activiteiten voor tennis duurder zijn dan tennis, maar dat deelnemers toch bereid zijn daarvoor veel geld uit te geven. Van der Poel en Bakker refereren daarbij aan alternatieven die ex-tennissers hebben aangegrepen nadat ze waren overgestapt van tennis op een andere sport. Met andere woorden: verenigingen die minder te besteden hebben, kunnen altijd nog proberen hun leden te bewegen om de aanleg van een nieuwe baan deels mee te financieren.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27505/hebben-tennis-innovaties-hun-matchpoint-gezien

De laatste jaren is vooral getracht een alternatief voor gravel te introduceren dat minder onderhoudsgevoelig is.

BLIJF IN ACTIE

imants
Digging the future

Verbeter de beluchting en verwijder oppervlaktewater met de Imants Shockwave

Revitaliseer zware slijtplekken door de verdichting te verminderen, de beluchting te verbeteren en oppervlaktewater te verwijderen. Bekend als 's werelds snelste, door PTO-aangedreven lineaire beluchter met roterende messen. De ShockWave is ontworpen voor gebruik op golfbanen en sportvelden.

Bel dealer Jean Heybroek op +31 (0)30 63 94 611 of kijk op www.jeanheybroek.com

GROENTECHNIEK
Jean **Heybroek**

www.jeanheybroek.com

Padel vraagt om een snelle en duurzame kunstgrasvezel

Lano Sports leverde het kunstgras voor de nieuwste padelbaan in Kortrijk

Padel is een snelle racketsport, die vaak wordt gezien als een kruising tussen tennis en squash. Een padelbaan is groter dan een squashbaan, maar kleiner dan een tennisbaan. Bovendien is een padelbaan omgeven door (glas)wanden en hekwerk die mogen worden gebruikt, net als bij squash. De sport is razend populair in Spanje en Zuid-Amerika en is ook in opmars in Nederland en België. Mede door de toegankelijkheid van de sport is de interesse groot en neemt de vraag naar nieuwe banen toe.

Auteur: Willemijn van Iersel

In Kortrijk bij sportclub de Wikings heeft Tomaspor een padelbaan aangelegd met kunstgras van Lano Sports. De internationale standaard voor de toplaag van padelvelden is zandkunstgras, maar deze laag kan ook bestaan uit hardcourt of gravel. Lano Sports produceert al meer dan 30

jaar hoogwaardige kunstgrasvelden voor verschillende sporttakken. Voor de eerste padelbaan van sportvereniging de Wikings heeft Lano Sports het kunstgras geleverd. Lano Sports heeft voor padelbanen drie soorten kunstgras in het assortiment: gefibrilleerde vezel, gekroesde vezel en monofilamentvezel. Alle drie soorten worden voor de stabiliteit van de mat ingestrooid met silicazand. Voor padelkunstgras wordt vaak gekozen voor een groen of een blauw veld. De vraag naar blauwe velden groeit in de padelwereld, wat wellicht is afgekeken van de hockeywereld. In Kortrijk heeft men gekozen voor een groen kunstgrasveld met een gefibrilleerde vezel. Maarten Balcaen, internationaal salesmanager bij Lano Sports, vertelt over hun bijdrage: 'Het unieke aan ons is dat wij enkel vezels gebruiken in onze matten die hun nut al hebben bewezen in de tennis- en hockeywereld. Padel is een intensieve en snelle sport, die vaak met vier personen wordt gespeeld. Een duurzaam veld is van belang; je wilt geen kunstgrasvezels die gemakkelijk breken of plat gaan liggen.'

Mattias van Holm, zaakvoerder bij Tomaspor, valt Balcaen bij: Wij hebben gekozen voor kunstgras

van Lano omdat Lano goede referenties heeft op het gebied van sportkunstgras. En daarbij is het een lokale partner van ons. Omdat dat logistiek makkelijk is en vanwege de sterke naam van Lano in de sport hebben wij voor Lano-kunstgras gekozen.' Van Holm vervolgt: 'Wij hebben de hele baan van A tot Z gerealiseerd bij de Wikings, van fundering en verlichting tot aan de kooiconstructie. Het was gek genoeg onze eerste samenwerking met Lano Sports op het gebied van padel.' Hij sluit af met de opmerking: 'Iedereen kan een kunstgrasveldje aanleggen, maar het moet wel voldoen aan de vereiste sportkwaliteiten.'

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27499/padel-vraagt-om-een-snelle-en-duurzame-kunstgrasvezel

Brengt gravel op afschot het gravel terug naar de top?

Baansoort is geen *all-weather*-baan, maar kan buitenseizoen verlengen

Tennisverenigingen die competitief tennis willen bieden, zitten vaak in een lastige spagaat. Hoewel de bond een voorkeur heeft voor spelen op gravel of iets dat gelijkwaardig is, knappen veel verenigingen af op het idee dat de baan veel onderhoud vergt en gevoelig is voor natte weersomstandigheden. Gravel op afschot kan een uitkomst bieden.

Auteur: Guy Oldenkotte

Dat de KNLTB de afgelopen jaren veel leden is kwijtgeraakt, is algemeen bekend. Minder bekend is echter dat het hier vooral om recreatieve tennisers gaat. Hugo van der Poel en Sven Bakker van het Mulier Instituut deden daar onderzoek naar en kwamen tot de conclusie dat spelers die tennis als sport zien, het spelletje trouw blijven. De observaties van Van der Poel en Bakker zijn vastgelegd

in hun boek 'Tennis in Nederland: de tenniswereld in al haar aspecten geserveerd'. Volgens hen is het van groot belang om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de vraag naar competities en toernooien om deze groep spelers te behouden. Ze noemen competitietennis van groot belang voor de toekomst van tennis in Nederland, omdat het volgens hen de kern van tennis als wedstrijdssport

is en beantwoordt aan de behoefte van leden om prestatief en competitief tennis te kunnen spelen.

Het beleid van de tennisbond aangaande ondergronden voor wedstrijden is duidelijk. 'Onze voorkeur gaat uit naar gravel of gravelachtige systemen', zegt Leon van Leeuwen, coördinator accommodatieadvies bij de bond. 'Wij zijn tennistech-

6 min. leestijd

het aantal recreatieve spelers bij veel verenigingen is uitgedund ten faveure van competitieve spelers, is het aannemelijk dat bij de keuze van een nieuwe baansoort de roep om gravel nog duidelijker zal klinken. Dat sluit dus mooi aan bij het beleid van de KNLTB. 'Uiteindelijk streven wij naar een goede en gezonde geografische spreiding van voldoende aanbod aan gravelbanen, zodat iedere tennisser op zijn of haar ambitieniveau bediend kan worden binnen een cirkel met beperkte reisafstand,' stelt Van Leeuwen. Vrijwel iedere Nederlander kan binnen een straal van 1,6 km terecht op een tennisaccommodatie. Jarno Tiethoff van Kennis van Sport is bekend met die wens, maar plaatst toch enige kritische kanttekeningen bij dat beleid. 'De keuze van een baansoort hoort bij de vereniging en niet bij de bond. Tachtig procent van de spelers is niet technisch onderlegd. Waarom dan toch die vraag naar gravel?' Tiethoff zou liever zien dat clubs met topambities zich clusteren in zogenaamde topsportcentra. 'Het idee dat 80 procent van de banen in Nederland gravel moet zijn, is niet haalbaar,' zo merkt hij op. Zijn vrees is dat een vereniging die in gravel investeert om tegemoet te komen aan de wensen van de competitieplayers, daarmee de recreatieve spelers afstoot. 'Die laatste groep heb je echter hard nodig, omdat ze de grootste groep vormen. Hun bijdrage in de vorm van lidmaatschapsgeld en bestedingen in de kantine is bij elke vereniging hard nodig.' Hij wijst erop dat de exploitatie van een accommodatie op basis van gravel ook een keerzijde heeft. 'Gravel heeft als voordeel dat zelfs het jaarlijks onderhoud door de vereniging zelf gedaan kan worden, maar het vereist wel aandacht en kennis van zaken. Dat brengt risico's met zich mee. Kunstgras, daarentegen, kun je als vereniging niet verknoeien en biedt dus een grotere bedrijfszekerheid,' zo stipt hij aan.

Toch hoeft een gravelbaan of de exploitatie op basis van gravel niet per definitie duurder te zijn. Sinds een paar jaar hebben de gewone gravelbanen er een variant bij gekregen. Gravel op afschot moet het mogelijk maken om na een regenbui weer sneller te kunnen spelen. Op een baanlengte van 18 m loopt het oppervlak zo'n 10 cm af, oftewel 0,6 procent. Zo kan hemelwater zowel verticaal als horizontaal worden afgevoerd, zodat de baan sneller droog zou moeten zijn. 'Zolang een speler het niet weet, zal die het verschil met een vlakke gravelbaan niet merken,' stelt Floor Groeneveldt van Antea Sport, dat tracht zijn Prestige Gravel in de markt te zetten. De KNLTB heeft gravel-op-schotbanen inmiddels geheel gelijkgesteld aan standaard-gravelbanen. 'Het aanleggen van zo'n baan vergt echter veel van de bouwer. Daardoor is

een gravelbaan op afschot wat duurder in aanschaf dan een gewone gravelbaan. Daar staat echter tegenover dat het onderhoud de eerste paar jaar zelfs goedkoper is dan bij een gewone gravelbaan.' Volgens Lourens Barmantloo van Wijnbergen Sportbouw komt dat doordat gravelbanen die op afschot zijn aangelegd minder last van speel-schade hebben dan gewone gravelbanen. 'Maar het herstel daarvan vereist wel een bepaalde techniek; het is essentieel dat men die beheerst om het afschot in stand te kunnen houden.' Hij merkt echter op dat die techniek geen hogere wiskunde is en dat er ook geen andere onderhoudsmachines voor nodig zijn.

Dat de KNLTB de afgelopen jaren veel leden is kwijtgeraakt, is algemeen bekend

Snel droog

Hoewel een gravelbaan op afschot relatief minder aandacht vergt, blijft het onderhoud belangrijk. 'Als je de baan goed onderhoudt, boek je winst, omdat de baan dan sneller droog is bij hevige regenbuien,' zo merkt Leon van Leeuwen op. 'Maar je moet wel voorkomen dat de baan uitdroogt. Een vochtige baan biedt namelijk een betere drainage, zodat het water tijdens een regenbui makkelijker wegstroomt.' Jeroen Smits van BTL Sport merkt regelmatig dat verenigingen worstelen met de afvoer van water. 'Ze ervaren de plasvorming op gewone gravelbanen bij regenbuien als problematisch,' zo zegt hij. In zo'n geval ligt de overstap naar gravel op afschot voor de hand.

Eén van de kritische opmerkingen over gravel op afschot is dat het gevoeliger is voor slijtage. Leon van Leeuwen van de KNLTB is het daar niet mee eens. 'Men denkt dat, omdat het materiaal voor een gravelbaan op afschot een hogere verbrijzelingsheeft en dus een fijnere samenstelling. Het is meer kleiachtig, waardoor de toplaag sneller harder wordt. Dat is juist de bedoeling, omdat je wilt dat een deel van het water over het oppervlak via de zijkant wegstroomt.' De korrelgrootte mag bij een gravelbaan op afschot tussen de 0 en 2 mm zijn.

nisch gezien minder voorstander van kunstgras of roodzandkunstgras, omdat dat minder goed is voor het leren tennissen en voor de opleiding van de jeugd in al zijn facetten.' De bond zet momenteel fors in op het aantrekken en ontwikkelen van programma's voor jongeren, om de afname in het ledenaantal en de te verwachten vergrijzing het hoofd te kunnen bieden.

Keerzijde van de medaille

Volgens Van Leeuwen heeft de uitstroom van leden nu ongeveer het dieptepunt bereikt. 'We zien dat de curve zich aan het herstellen is. Het einde lijkt eindelijk in zicht,' zo verzucht hij. Momenteel staat de teller bij de KNLTB op 570.000 leden. Nu

MP SERIE 5-DELIGE KOOIMAAIERS

Laag brandstofgebruik door het lichte gewicht

Maaibreedte van 3.50 meter

Keuze uit 49pk of 65pk Kubota® Commonrail Turbodiesel

Transportbreedte van slechts 1.89m

Luxe cabine met airco

Pols Groep | +31 (0)181 45 88 45 | Info@pols.nl | www.pols.nl

Rethink what to do with your old turf

Re-Match A/S
HI-Park 415
7400 Herning
Denmark

+45 7734 6734
info@re-match.dk
www.re-match.dk

VOOR DE PERIODIEKE KEURING VAN UW KUNSTGRAS VOETBALVELD

VANAF 2018 MOETEN KUNSTGRAS VOETBALVELDEN VANAF ACHT JAAR OUD PERIODIEK WORDEN GEKEURD

De KNVB heeft bepaald dat voetbalverenigingen in Nederland alleen nog competitiewedstrijden mogen spelen op kunstgras voetbalvelden die voldoen aan een aantal minimeisen, zoals benoemd in gebruiksnorm NOC*NSF-KNVB-2-18. Velden vanaf acht jaar oud moeten sinds 2018 periodiek worden gekeurd op de gebruiksnorm door een NOC*NSF erkend keuringsinstituut. Voorbeelden van eisen uit de norm zijn de schokabsorptie, stroefheid en hoogteligging. Neem nog vandaag contact op met SGS INTRON Certificatie voor meer informatie.

SGS INTRON CERTIFICATIE B.V.
Venusstraat 2
4105 JH Culemborg
088 - 214 51 33
nl.intron@sgs.com
www.sgs.com/sportvloeren

SGS IS WERELDLEIDER OP HET GEBIED VAN INSPECTIE, CONTROLE, ANALYSE EN CERTIFICERING

WHEN YOU NEED TO BE SURE

SGS

Leon van Leeuwen

Jarno Tiethoff

Floor Groeneveldt

Lourens Barmantloo

Hoewel een gravelbaan op afschot relatief minder aandacht vergt, blijft het onderhoud belangrijk

Volgens Lourens Barmantloo komt die verkeerde aanname voort uit het feit dat men gravel op afschotbanen verkeerd beoordeelt. 'De banen worden vrij snel hard, maar je moet op een andere manier naar de waterafvoer kijken.' Die verbeterde afvoer van vocht biedt kansen gedurende de natste periodes van het jaar. Maar net als alle anderen merkt Barmantloo op dat een gravel-op-afschotbaan geen *all-weather*-baan is. 'Het werkt hoogstens seizoensverlengend, maar het is zeker geen baan waarop je in de winter kunt doorspelen.' Vooral verenigingen waarvan veel leden deelnemen aan wintercompetities binnen, moeten zich daarom afvragen of het de moeite waard is om in een gravel-op-afschotbaan te investeren, stelt Floor Groeneveldt. 'Wanneer de spelers al vanaf

het najaar naar binnen gaan en pas in het voorjaar weer gebruikmaken van de buitenbanen, kun je je afvragen of je wel in dit baantype moet investeren.' Jarno Tiethoff gaat nog een stap verder. 'Waarom zou je überhaupt investeren in een gravelbaan die op afschot ligt? Waarom maak je geen middelen vrij voor beter onderhoud van gewone gravelbanen, zodat die beter bespeelbaar blijven?' Tenslotte zijn er ook verhalen bekend van verenigingen die er wel in slagen om – afhankelijk van hoe streng de winter is – bijna tien maanden per jaar op gravel te spelen.

Niet nieuw

Het concept van gravelachtige banen op afschot is niet nieuw. 'Canada Tenn-banen lagen ook op afschot, maar hadden als probleem dat de lijnen omhoog kwamen, waar vervolgens het water tegenaan bleef staan,' zegt Jarno Tiethoff. 'Daarnaast hadden ze hun kleur tegen. De combinatie van grijs en groen voelt kil aan, hoewel de banen qua speleigenschappen veel weg hadden van gravelbanen,' vult Floor Groeneveldt aan. Volgens Groeneveldt komt een gravel-op-afschotbaan het meest tot zijn recht in een exclusieve kooi of in een kooi met maximaal twee banen. Jeroen Smits van BTL Sport is het daarmee eens. 'Anders krijg je een goot tussen de banen. Dat oogt niet mooi, maar kan ook nog eens een nadelige invloed

ONDERHOUDSMANUAL

De KNLTB heeft een speciale manual geschreven waarin wordt uitgelegd hoe een gravelbaan op afschot het beste kan worden onderhouden. Zoek op internet naar 'Onderhoudsinstructie gravelbanen op afschot' of neem contact op met de bond om een exemplaar aan te vragen.

op het spel hebben', zo stelt hij. Op de belangrijkste vraag, hoelang zo'n gravel-op-afschotbaan meegaat, heeft niemand een duidelijk antwoord. 'Van gewone gravelbanen is bekend dat die dertig jaar meegaan. Of dat ook voor gravel-op-afschotbanen geldt, is moeilijk te voorspellen. In theorie zouden ze heel lang mee moeten kunnen gaan,' zo is de inschatting van Lourens Barmantloo.

Het aantal nieuwe banen dat nog wordt aangelegd, is sinds 2009 aanzienlijk gedaald. 'In 2009 werden er nog 450 banen gebouwd. Vorig jaar lag dat aantal nog maar op 250 tot 300,' zegt Floor Groeneveldt. Hij is bekend met die cijfers, omdat hij ook voorzitter is van de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland (VTN). Wat deze ontwikkeling betekent voor de aanleg van gravelbanen of gravel-op-afschotbanen, laat zich dus lastig voorspellen. Maar Lourens Barmantloo merkt op dat de markt de nadrukkelijke KNLTB-voorkeur voor gravel ook begint te merken. 'We zien een afname in het aantal kunstgrasbanen en zogenaamde SmashCourt-banen dat wordt aangelegd,' zo erkent hij. Dat zou een indicatie kunnen zijn dat gravel- en gravel-op-afschotbanen hun weg omhoog hervonden lijken te hebben. Een observatie van Jarno Tiethoff lijkt aanvullende hoop te bieden: 'Het gaat weer goed met de economie en de vraag naar woonruimte neemt toe, zodat sportcomplexen verplaatst moeten worden of moeten uitbreiden.' Zo'n verhuizing of uitbreiding biedt verenigingen de kans om over te stappen op gravel op afschot, om zich zo een weg nog verder naar boven te banen.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27506/brengt-gravel-op-afschot-het-gravel-terug-naar-de-top

LTC Naaldwijk laat park toekomstbestendig maken

Gehele complex gaat volledig op de schop

Tennis is *booming* in het Westland, dus is het de clubs in de omgeving er veel aan gelegen om de leden zo goed mogelijke faciliteiten te bieden. LTC

Naaldwijk pakt het radicaal aan. De komende maanden zal het tennispark een rigoureuze verbouwing ondergaan.

Auteur: Guy Oldenkotte

8 min. leestijd

HET ONTWERP

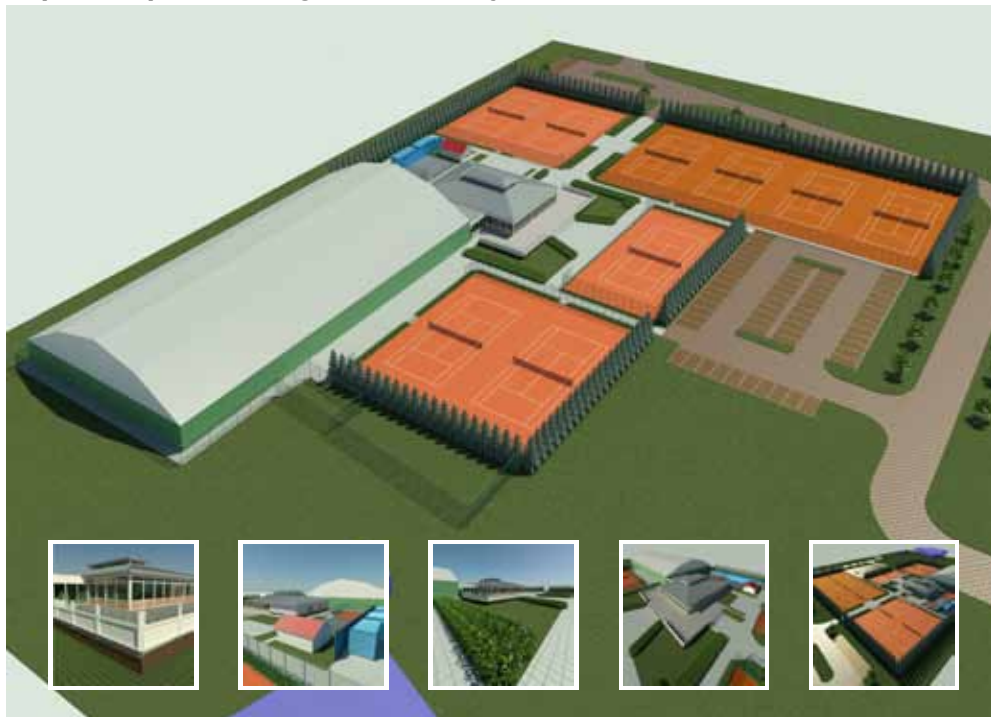
Het ontwerp van de uitbreiding van het tennispaviljoen is van Abacus Architecten uit Delft, waarvan verenigingslid Cees van Reeve mede-eigenaar is. 'Ik raakte er in 2016 bij betrokken, toen door voorzitter Salome aan de leden en aan mij persoonlijk werd gevraagd mee te denken over de uitbreiding van het clubhuis en het park. Ik werk voornamelijk in 3D en bij het ontwerpen van de uitbreiding van het paviljoen heb ik ook het park grotendeels gevisualiseerd. Dat kwam goed van pas toen er gesproken werd over de positie van de nieuwe velden en de parkeerplaats. Met 3D-visualisaties hebben de meeste mensen een beter inzicht in het eindresultaat.'

Het oorspronkelijke ontwerp is enigszins aangepast vanwege de kostprijs, die vooral de afgelopen twee jaar flink toenam. De uitbreiding wordt geheel opgetrokken met de donkere plintsteen van het bestaande gebouw. In de uitbreiding komt een nieuwe grotere toiletgroep voor dames, een kamer voor fysio, een bestuurskamer, een commissiekamer en een grote opslag voor de keuken. Wat betreft materiaal en duurzaamheid is aansluiting gezocht bij het bestaande gebouw; qua energiezuinigheid zal de uitbreiding afgestemd zijn op de hedendaagse eisen.

De regio ten westen van Rotterdam en ten zuiden van Den Haag lijkt één van de weinige regio's waaraan de kentering in de tennissport de laatste jaren voorbij is gegaan. De regio heeft verschillende verenigingen, die het stuk voor stuk redelijk tot voorspoedig vergaat. Ook LTC Naaldwijk heeft niets te klagen. Sinds een nieuw bestuur in februari 2011 een nieuwe visie ontvouwde, heeft de vereniging jaarlijks een groei doorgemaakt. Dit jaar werd een kantelpunt bereikt. Investerings werden noodzakelijk om de vereniging toekomstbestendig te maken.

'De vereniging heeft momenteel zo'n 1200 leden, waaronder 200 jeugdleden en zo'n 150 dagpasleden. Ons doel is om zowel de jeugd als de senioren en dagpasleden te faciliteren. Wij willen een gezellige vereniging zijn voor zowel recreatieve als prestatieve spelers, waarbij het belangrijk is dat we beide groepen de juiste faciliteiten bieden,' zegt voorzitter Henk Salome. 'Recreatieve spelers willen vooral het hele jaar door kunnen spelen. Prestatieve spelers vragen juist om een gravelbaan,

impressie parkindeling LTC Naaldwijk - BESTAAND

De vereniging heeft besloten om het park in één keer toekomstbestendig te maken.

Impressies parkindeling LTC Naaldwijk - UITGEBREID

Naast de renovatie en aanleg van nieuwe gravelbanen en Tennispro Vision-banen kunnen de leden straks ook padel spelen.

**'In de winter trokken spelers naar binnenbanen elders
om toch te kunnen blijven spelen'**

DE BEGELEIDING

LTC Naaldwijk zet de druk er vol op. Niet alleen wil de vereniging vanaf 1 april 2019 over de nieuwe banen kunnen beschikken, ook moeten de leden kunnen blijven doortennissen terwijl de werkzaamheden aan de gang zijn. Om dat hele proces in goede banen te leiden, heeft de vereniging adviesbureau B.A.S. (Begeleiding en Advies Sportterreinen) gevraagd om de voorbereiding en coördinatie van de uitvoering te verzorgen. 'Wij hebben de werkzaamheden geïnventariseerd en de herinrichting van het complex geheel voorbereid. Aan de hand van een goed programma van eisen zijn de verschillende onderdelen aanbesteed', zo verklaart projectleider Peter Prins namens B.A.S. 'Begin september hebben we alle betrokken partijen om de tafel gehad voor een bouwvergadering. Daarin is besproken wie welke werkzaamheden wanneer gaat uitvoeren.' Omdat vier van de banen ongemoeid kunnen worden gelaten, kunnen de leden van deze banen gebruik blijven maken. 'Dat betekent wel dat we de routing voor het werkverkeer daaraan moeten aanpassen, zodat iedereen ongestoord zijn gang kan blijven gaan en een optimale veiligheid wordt gegarandeerd.' Prins ziet vooral de planning van de werkzaamheden en mogelijk winterse omstandigheden als grootste uitdaging. Gedurende het gehele project zal B.A.S. met alle partijen contact houden om de kwaliteit te waarborgen en te zorgen voor tijdige oplevering.

Abe Straatsma

Cees van Reeve

zodat ze aan competities kunnen deelnemen. Momenteel bieden we de balans van vier gravelbanen en een aantal smashcourtbanen.' Eén van de eerste beslissingen die het nieuwe bestuur al in 2011 nam, was om vier smashcourtbanen in de tennishal op het park te realiseren. 'We zagen dat spelers in de winter naar binnenbanen elders trokken om toch te kunnen blijven spelen. Als vereniging vonden wij het echter belangrijk dat juist de jeugd het hele jaar door op ons park zou blijven. Met de aanleg van de vier smashcourtbanen en de verbouwing van de kantine hebben we dat destijds mogelijk gemaakt.' Behalve de aanleg van de banen heeft de vereniging ook een duidelijk beleid opgesteld waarin de jeugd centraal staat. 'Wij zijn echt gaan investeren in de jeugd. Hun contributiedeel en alle inkomsten uit de spon-

Peter Prins

Henk Salome

soring worden aangewend om de jeugd verder te ontwikkelen', aldus Salome.

Volledig faciliteren

LTC Naaldwijk nam ook nog een ander rigoureuze besluit. 'Besloten werd om voortaan een professionele ploeg aan te stellen die de bar moest beheren en het park onderhouden.' Voor veel leden bleek het draaien van een vrijwillige bardienst een struikelblok te zijn. 'Mensen kwamen niet opdagen voor hun bardienst of konden niet tappen', aldus Salome. 'Men wilde liever 25 euro per seizoen extra betalen om zo overal vanaf te zijn door vast personeel aan te stellen.' Om de behoefte aan 'gezelligheid' op de vereniging waar te kunnen maken, besloot de vereniging die stap te wagen. 'We zijn een samenwerking aangegaan met personeel dat

'Als je 1200 leden hebt, heb je 1200 klanten. En de vereniging draait bijna 24 uur per dag, zeven dagen per week. Dan kun je oprecht zeggen dat dit een bedrijf is'

DE BANEN

Antea Sport is de uitverkoren partij die de tennisbanen mag bouwen. Het plan is om vier gravelbanen te renoveren en twee gravelbanen onder afschot en twee Tennispro Vision-banen aan te leggen. 'Ons streven is om alles tot aan de sporttechnische laag nog voor december klaar te hebben, waarna we de banen vanaf februari kunnen gaan afbouwen', zegt Floor Groeneveldt van Antea Sport. 'Het gaat hier om een ombouw van een bestaand park. Daarom zullen we de lava en het zand zoveel mogelijk hergebruiken.' De vier gravelbanen worden onder afschot gebouwd. 'De opstelling zal twee keer twee banen zijn met daartussen een voetpad.' De roodzand-kunstgrasbanen krijgen een Tennispro Vision-afwerking. 'Veel mensen noemen dit smashcourt, omdat het eigenlijk dezelfde baan-soort is. De eerste smashcourt-banen werden destijds gemaakt met een mat van Edelgrass, dat nu onderdeel is van Antea Sport. Sinds de overname gebruiken we de naam Tennispro Vision.'

Behalve nieuwe en gerenoveerde tennisbanen krijgt LTC Naaldwijk straks ook de beschikking over twee padelbanen. 'Die worden in blauw met groen uitgevoerd, zodat ze opvallen naast

alle rode tennisbanen', aldus Abe Straatsma van Padel Service Nederland. 'De banen worden aangelegd op een onderbouw van Kropor-drainbeton. Deze is waterdoorlatend en vlak. Een vlak oppervlak is erg belangrijk om de sport goed te kunnen spelen.' Bijzonder in Naaldwijk is dat de kooi is opgetrokken uit frames met in de hoeken glasplaten van drie meter hoog. 'Dat wijkt af van de standaard, maar geeft speltechnisch gezien meer dimensies aan het spel.'

Behalve dat Padel Service Nederland de padelbanen aanlegt, zullen ze ook de verantwoordelijkheid op zich nemen om de sport te promoten. 'In overleg met de vereniging bepalen we welke doelgroepen we gaan enthousiasmeren en zullen we gratis clinics aanbieden voor leden en niet-leden. Je ziet bijvoorbeeld dat de groep spelers van 50 jaar en ouder, in tegenstelling tot jongere spelers, vaak wat terughoudender is om padel te gaan spelen. Ons doel is om de sport breed uit te dragen op de vereniging en zoveel mogelijk mensen te overtuigen van de kracht van padel. Op veel verenigingen zien we dan dat padel na een goede start direct onderdeel van het park wordt en er geen drempel meer is om naast tennis ook padel te spelen.'

'De kooi is opgetrokken uit frames met in de hoeken glasplaten van drie meter hoog. Dat wijkt af van de standaard, maar geeft speltechnisch meer dimensies aan het spel'

nu verantwoordelijk is voor het draaien van de bar.' Eén van de meest zichtbare veranderingen is de menukaart die tegenwoordig overal in het paviljoen op de tafels staat. Die kan de concurrentie met menig restaurant aan.

De keuze om het barbekeer uit te besteden, had een positief bijeffect. 'Het gevolg van dat besluit was dat nieuwe jeugd en senioren zich bij ons kwamen aanmelden nu ze niet verplicht zijn te helpen om de club draaiende te houden.' Ook datgene dat de club de jeugd biedt, bleef niet onopgemerkt. 'We doen veel voor hen. Zo nemen we ze mee naar het ABN-Amro-toernooi in Rotterdam, organiseren we slaapfeesten en betrekken we ze bij Eredivisie-evenementen.'

Om de vier gravel-onder-afschotbanen in optimale conditie te houden, is Van Oosten Beregening gevraagd de beregeningsinstallatie te vervangen. 'Allereerst moeten wij daarvoor de huidige pomp verplaatsen. Deze staat nu nog op een plek waar de uitbreiding van de kantine is gepland', zo maakt Dennis Philippi duidelijk. 'Daarna gaan we de huidige beregeningsinstallatie vervangen en een nieuwe pomp en hoofdleiding plaatsen. Ook komt er een nieuwe stuurkabel.' De nieuwe componenten zijn nodig vanwege de verschuiving van de gravelbanen. 'De nieuwe pomp wordt frequentiegestuurd. We gaan gebruikmaken van zogenaamde 180 graden-sproeiers, die ter hoogte van het net zullen worden geplaatst.'

artificial
grass
solutions

WWW.
LANOSPORTS
.com

Van Kessel Sport en Cultuurtechniek

Uw partner in sport

- KonWé Sport (sport-asfalt)
- Rubber gebonden toplagen (atletiek)
- Kunstgras toplagen
- Ice-turf
- Hybride gras systemen
- Natuurgras
- Aanleg, renovatie en onderhoud

Van Kessel Sport en Cultuurtechniek BV
Kornedijk 7a, 4116 CE Buren
Postbus 710, 4116 ZJ Buren
tel. +31 (0)344 - 578 520
e-mail info@kessel.nl
www.kesselsport-cultuur.nl

Voor meer informatie zie onze website:
www.kesselsport-cultuur.nl

VolkerWessels onderneming

DE VERLICHTING

Inhakend op het beleid van de overheid om sportverenigingen energiezuinig te maken, heeft LTC Naaldwijk gekozen voor ledverlichting voor alle banen. Oostendorp Nederland mag die verlichting straks plaatsen. 'Wij gaan daar ledarmaturen van Philips ophangen en daarvoor zullen we gebruikmaken van de bestaande masten', zegt Jan Willem de Boer. 'Een aantal masten zal verplaatst moeten worden en vanwege de uitbreiding van het aantal banen zullen er ook een paar nieuwe masten geplaatst moeten worden.' De directe omgeving van LTC Naaldwijk is momenteel nog volop in aanbouw. Toch heeft Oostendorp Nederland nu al rekening gehouden met de mogelijke impact van de verlichting op toekomstige bebouwing in de directe omgeving. 'In onze lichthinderberekeningen kunnen we al hypothetische situaties ingeven om toekomstige situaties te voorspellen.' Inmiddels is duidelijk dat de verlichting op twee banen mogelijk tot overlast kan leiden. 'Die banen zullen in de avonduren dus wat minder vaak worden gebruikt.' Alle banen worden straks volgens klasse II verlicht. De 300 Lux en 0,7 gelijkmatigheid die dit moet geven, kan echter vanuit de kantine worden gedimd. 'Perfect Play, het flexibele bedieningssysteem van Philips, is eenvoudig bedienbaar en maakt het mogelijk om de verlichtingskwaliteit onmiddellijk aan te passen, bijvoorbeeld om energie te besparen.'

'Ons doel is om jeugdspelers op de jeugdrankinglijst te krijgen. Om die reden zal gravel als ondergrond behouden blijven'

De grote verbouwing

De aanwas van nieuwe leden deed de vereniging begin dit jaar besluiten om de club toekomstbestendig te maken. Tijdens de algemene ledenvergadering van 27 maart dit jaar kregen de aanwezigen plannen voorgelegd om de accommodatie uit te breiden en te verbouwen (zie kaders). Het aantal banen zal worden uitgebreid en er worden drie padelbanen aan de accommodatie toegevoegd. Ook de kantine en kleedkamers zullen worden aangepakt. 'We hebben ervoor gekozen om de verbouwing in één keer groots aan te pakken in plaats van op te delen in meerdere fases. Een grote meerderheid stemde in met uitbreiding van het park. Daar zijn we trots op.' Salome is echter nog trotser op de wijze waarop de verbouwing zal worden gefinancierd. 'We hebben voor een gedeelte een beroep op de leden gedaan. Er werd hen gevraagd deel te nemen aan een crowdfundingactie om twee leningen te kunnen financieren.' De eerste lening van 300.000 euro tegen 3% rente moet in vijf gelijke termijnen worden terugbetaald. De tweede lening van 150.000 euro tegen 4% rente heeft een looptijd van acht jaar. 'Binnen 14 dagen was de inschrijving voor die actie helemaal vol. Dat geeft weer eens aan hoeveel vertrouwen de leden hebben in het bestuur.'

Voor de overige 650.000 euro die nodig is om de verbouwing te bekostigen, kon de vereniging terugvallen op sponsors en eigen middelen. Dat de vereniging de sponsors erg dankbaar is voor de uitgesproken steun, ligt voor de hand. Maar LTC Naaldwijk geeft de sponsors daar ook iets voor terug. 'Behalve dat hun naam groot afgedrukt staat op het doek dat achter de baan hangt, kiezen wij ervoor om de baan ook naar hen te vernoemen. Hier speel je niet op baan 1 of baan 2, maar bijvoorbeeld op de Westland Partners-baan of de Van Dijk Flora-baan.' Voor sommige investeringen kon de vereniging ook op een bijdrage van de overheid rekenen. 'Voor het eerst hebben we ook 25% subsidie ontvangen', zo merkt de voorzitter op.

Stap voorwaarts

Als alles meezit, is de hele verbouwing in april 2019 klaar. Vanaf dan is het aan de (jeugd)leden om de investeringen in de accommodatie om te zetten in klinkende munt voor het eigen spel. 'Ons doel is om jeugdspelers op de jeugdrankinglijst te krijgen.' Om die reden zal gravel als ondergrond behouden blijven. 'Zo kunnen we blijven deelnemen aan de competitie en komen we ook tegemoet aan de wensen van topspelers zoals Robin Haase en de zusjes Rus, die hier spelen.' Wel heeft LTC Naaldwijk gekozen voor gravel onder afschot. 'Dat is een

baansoort die ook bespeelbaar blijft wanneer het weer wat minder is.' Salome's uitleg geeft maar eens aan hoe bewust gekozen is om de exploitatie van de accommodatie maximaal te maken. 'Een lid merkte ooit op: "Jij denkt dat dit een bedrijf is." Maar ik moet zeggen: als je 1200 leden hebt, dan heb je 1200 klanten. En de vereniging draait bijna 24 uur per dag, zeven dagen per week. Dan kun je oprecht zeggen dat dit een bedrijf is.' Om verzekerd te blijven van klandizie zal LTC Naaldwijk echter ook volgend jaar de jeugd blijven benaderen die nog geen lid is. 'In het voorjaar gaan we scholen in de omgeving bezoeken om de jongeren warm te maken om hier lid te worden.' De 185 euro contributie per jaar voor volwassenen en 100 euro voor jeugdleden zou daarbij geen probleem moeten zijn. 'Dat is goedkoper dan een abonnement op iets als Fit Forever', aldus Salome.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27507/ltc-naaldwijk-laet-park-toekomstbestendig-maken

‘Spelers naburige tennisverenigingen vol lof over gravel met prima balstuit’

Verbeterde gravelsoort houdt baan langer bespeelbaar

Sinds een jaar of tien is in Nederland bijna het hele jaar rond tennis op gravel mogelijk. Het toestaan van gravelbanen op afschot voor competitie en toernooien bij verenigingen zorgde voor de introductie van een nieuwe gravelbaanvariant: Gravel Plus Premium. Verschillende verenigingen deden er hun voordeel mee, met name qua onderhoudskosten en de afvoer van regenwater.

Auteur: Guus van Rijswijk

Sinds de komst van Gravel Plus Premium legt Wijnbergen Sportbouw zo'n vijftien à twintig banen per jaar aan met deze gravelvariant, ongeveer de helft van het jaarlijkse landelijke totaal. Dat maakt de bouw van tennisbanen tot een grote speler in de markt, vertelt eigenaar Lourens Barmentloo. Tennisverenigingen die kiezen voor de Plus Premium-gravelvariant zijn te onderscheiden in twee groepen, vertelt hij. 'Er zijn verenigingen die nu traditionele gravelbanen hebben, die problemen ervaren met de waterafvoer. Ze zien deze verbeterde gravelsoort als een alternatief om de baan in het seizoen langer bespeelbaar te houden. En er is een groep die zijn Canada Tenn-baan vervangt door deze baansoort.'

Speltechnische eigenschappen

Ook de speltechnische eigenschappen van Gravel Plus Premium spelen een rol bij de keuze. 'Daar heb je bijna het gehele seizoen profijt van. In het voorjaar is gewoon gravel meestal wat zachter. Ook de waterdoorlatendheid is in het begin van het seizoen wat beter dan aan het einde van het jaar. De Plus Premium-baan is het hele seizoen door vergelijkbaar met een gravelbaan in zijn beste conditie. In de loop van het seizoen neemt de waterdichtheid bij de gewone gravelbaan af en wordt hij wat harder. Dat is in het algemeen prettiger, want belangrijk voor de balstuit, maar dus niet bevorderlijk voor het waterafvoerend vermogen van de baan. Een Gravel Plus Premium-baan heeft én een goede balstuit én het water kan bij hevige regenval horizontaal en verticaal wegstromen. Ook is er

ADVERTORIAL

minder uitval van de baan gedurende het seizoen en komen er minder plassen op.'

Sneller bespeelbaar

Verschillende verenigingen in Nederland hebben een Gravel Plus Premium-baan. Zo kozen LTC 's Gravenzande, GTV Van Starckenborgh in Groningen, ATC 't Veldje in Ammerstol, OTV in Oosterbeek en HLTC De Metselaars in Scheveningen voor de onderhoudsvriendelijke gravelvariant. Spelers roemen de baan vooral vanwege zijn speltechnische eigenschappen, vertelt Barmentloo. 'Maar ook de uitstraling telt zeker mee. Het oranje-rood van deze baan spreekt velen meer aan dan het groen-grijs van een Canada Tenn-baan.' Met de aanleg van een Gravel Plus Premium-baan ben je er als club nog niet: een kwalitatief goede baan staat en valt met het onderhoud, benadrukt hij. 'Goed onderhoud is voor iedere baan noodzakelijk, dus ook voor deze. En het blijft gravel, dus hoe seizoensverlengend deze baan ook is, bij een strenge winter met veel vorst ligt hij eruit. Dat neemt niet weg dat je hem weer sneller bespeelbaar kunt maken dan een gewone gravelbaan.'

Vriendelijke uitstraling

De tenniswereld kent een flinke groep overstappers die een Canada Tenn-baan (met een ondergrond van slijtvast natuurgesteente) inruilden voor de Gravel Plus Premium-variant. Barmentloo: 'De overstap van Canada Tenn naar Gravel Plus Premium is voor deze groep onderhoudstechnisch gezien minder ingrijpend dan van gewoon gravel.' Lawn Tennis Club 's Gravenzande hoort tot deze groep overstappers. De club liet in januari 2017 in totaal dertien banen vervangen. Coert Schwagermann van Stichting Beheer Tennispark 's Gravenzande: 'We stonden voor de keuze: gaan we na vijftien jaar verder met dezelfde Canada Tenn-banen, of vervangen we deze door bijvoorbeeld hardcourt of Gravel Plus Premium?' Verschillende factoren gaven de doorslag, vertelt Schwagermann. 'Ten eerste speelde behoud van dezelfde speelkwaliteit een rol. Daarnaast zijn we minder geld kwijt voor onderhoud, wat veel voordeliger is, en heeft dit oranje een veel vriendelijkere uitstraling. Het hele park is erdoor verbeterd. We krijgen ook complimenten van spelers van naburige tennisverenigingen. Ze zijn vol lof over deze nieuwe banen.'

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27489/spelers-naburige-tennisverenigingen-vol-lof-over-gravel-met-prima-balstuit

Het Nationaal Tenniscentrum zal straks over drie van de vier Grand Slam-banen beschikken.

Nationaal Tenniscentrum vanaf 2019 een feit

Nieuw complex moet tennis en KNLTB terug naar de top brengen

Na jaren van dromen en plannen krijgt de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (KNLTB) vanaf 2019 eindelijk zijn gedroomde Nationaal Tenniscentrum. Hoe gaat het NTC de bond en het tennis terug naar de top brengen?

Auteur: Guy Oldenkotte

De tijd heelt alle wonden. Toen deze auteur in 2006 de toenmalige technisch directeur van de KNLTB, Hans Felijs, mocht interviewen over de plannen voor een nieuw nationaal trainingscomplex, jubelde deze dat met het voorstel van evenementenbureau Kryco Amusement een twaalf jaar oude droom een feit zou worden. De directeur van Kryco Amusement, Corry van Amstel, merkte in datzelfde gesprek op: 'We willen graag een aantal aanvullen de zaken voor topsport in het complex onderbrengen. Je moet dan denken aan fitnessfaciliteiten, fysiotherapie en andere trainingsfaciliteiten. Maar het is ook de bedoeling dat het gebruikt kan worden voor andere evenementen, bijvoorbeeld een

circus of Holiday on Ice.' Fastforward naar 2018, en je kunt stellen dat er de afgelopen jaren heel wat scheve schaatsen zijn gereden en dat de bond door vele (brandende) hoepels heeft moeten springen om te komen waar men nu staat: aan de vooravond van de opening van het Nationaal Tenniscentrum. 'We zijn ontzettend blij dat het er eindelijk komt. Bij de vorige plannen waren er steeds weer redenen waarom het op het laatste moment stukliep. Vandaar dat we blij zijn dat het nu wel is gelukt', zo omschrijft de huidige directeur van de KNLTB, Erik Poel, de gevoelens binnen de bond. Afgelopen zomer is de eerste paal geslagen en als alles volgens

planning verloopt, zal het complex in september volgend jaar klaar zijn. Het nieuwe complex wordt in Amstelveen gerealiseerd. 'Het nieuwe Nationaal Tenniscentrum wordt een inspirerende omgeving, zowel voor tennissers als voor de medewerkers van de KNLTB. Op dit moment zitten onze medewerkers die op het KNLTB-kantoor werken nog in Amersfoort, terwijl ons trainingscentrum in Almere is. Dat is niet praktisch. In het NTC wordt dit samengebracht.'

Groot, groter, grootst

Twaalf jaar geleden was het plan om juist in Amersfoort een stadion, inclusief schuifdak, te bou-

6 min. leestijd

wen, dat de kern zou vormen van een Nationaal Tenniscentrum. De neergang in ledenaantal die de bond sinds 2009 heeft ervaren, heeft ertoe geleid dat de KNLTB zijn plannen radicaal heeft moeten wijzigen. 'We zijn afgestapt van het idee om zelf te investeren of te exploiteren. Vastgoedbeheerder Netjes gaat nu het complex bouwen dat wij voor vijftien jaar gaan huren', stelt Poel. Hoewel de KNLTB niet de eigenaar zal zijn, mag de bond wel in grote lijnen bepalen wat er allemaal komt te liggen en te staan en op welke manier. Netjes bouwt het complex op sportpark De Kegel in Amstelveen. Daar staat onder andere al een hotel. Ook heeft het sportpark zijn eigen tennisvereniging: tv De Kegel. Die beschikt over eigen buitenbanen en een eigen tennishal. 'Het NTC zal daartegenaan worden gebouwd', aldus Poel. Tv De Kegel is spekkoper met de komst van het nieuwe NTC; ook haar complex zal een grondige renovatie ondergaan. Eenmaal gereed, zal het hele complex veertien buitenbanen en veertien indoorbanen hebben. De KNLTB krijgt de beschikking over zes buitenbanen en vier indoorbanen. De overige banen zijn voor tennisvereniging De Kegel en voor de verhuur. De aanleg

van de banen is gegund aan Rekre Sport. Serge Bos en zijn team kunnen hun hart ophalen.

'Wanneer het NTC straks gereed is, heeft het drie van de vier Grand Slam-ondergronden. Alleen gras ontbreekt dan nog als baansoort.' In de plannen uit 2006 was dat anders; toen was het de bedoeling dat er ook een grasbaan zou worden gebouwd. 'Als ze straks op gras willen spelen om zich op Wimbledon voor te bereiden, kunnen ze daarvoor terecht op de grasbanen in Rosmalen', stelt Bos als reden waarom is afgestapt van het idee om ook in Amstelveen een grasbaan te bouwen. Op de overige Grand Slam-toernooien kan men zich straks wel in Amstelveen voorbereiden op de ondergrond voor het betreffende toernooi.

Net als in Melbourne mag Rekre Sport ook in Amstelveen Plexipave-banen bouwen. 'Het is dezelfde *medium-slow* baan die ook wordt gebruikt voor de Australian Open. De Decoturf-baan die we volgende zomer buiten gaan aanleggen, is hetzelfde als de baansoort die wordt gebruikt voor het US Open. Zo kunnen de Nederlandse topspelers zich

Bij de vorige plannen waren
er steeds weer redenen
waarom het op het laatste
moment stukliep

De Plexipave-baan is vergelijkbaar met de baan die voor de Australian Open wordt aangelegd.

Acht miljoen oude autobanden inzamelen per jaar...

...dat zijn alle ingeleverde gebruikte personenwagenbanden in Nederland

...dat is gelijk aan de oppervlakte van 400 voetbalvelden

...op milieuverantwoorde wijze verwerkt

...dit levert 32 miljoen kilo hoogwaardige grondstoffen

...dit betekent bijna 60.000 ton minder CO₂-uitstoot

*...daarmee besparen we CO₂ gelijk aan de emissie van
400 miljoen autokilometers (10.000 keer de aardbol
rond) of de aanplant van 400.000 nieuwe bomen*

Inzamelen oude banden. Voor een schoner milieu.
Alle gebruikte autobanden worden in Nederland door RecyBEM
ingezameld en op een milieuverantwoorde wijze verwerkt.

RecyBEM is een initiatief van uw bandenleverancier.
Het RecyBEM-systeem is door het ministerie van I&M
algemeen verbindend verklaard (AVV). Hierdoor heeft
RecyBEM kracht van wet.

www.bandenmilieu.nl

Oude
banden,
nieuw
leven.

RecyBEM B.V.

BAND & MILIEU

Met het nieuwe complex zal de KNLTB straks daadwerkelijk in staat zijn om de krachten te bundelen

straks optimaal voorbereiden.' Dat zullen ze nodig hebben, want waar de KNLTB straks de beschikking heeft over een Nationaal Tenniscentrum met in totaal tien banen, opende de Amerikaanse tennisbond eerder dit jaar een nationaal trainingscentrum met 100 banen. Het blijft een schier onmogelijke taak om Amerikanen puur op omvang te verslaan.

Onderscheidende kwaliteit

Bos ziet vooral een uitdaging in de aanleg van de hardcourtbanen. 'Die geven aanleiding tot leuke gesprekken, omdat er veel komt kijken bij de aanleg van zo'n baan. Bij hardcourtbanen kun je exact de spelkarakteristieken bepalen door de juiste ingrediënten te gebruiken en de juiste mengverhouding te hanteren. Hoe dat werkt, is het geheim van de smid, maar het is voor ons veel meer dan zomaar een extra schep zand door het mengsel te mixen.' Als voorbeeld noemt hij een Plexipave-indoorbaan. 'Die is uit elf laagjes opgebouwd, maar is slechts 4 mm hoog.' Onder die baan is ook nog eens baanverwarming aangebracht. 'Je wilt uiteindelijk alleen de eerste 2 m boven de grond verwarmen. Dat kan beter met baanverwarming dan met verwarming in het plafond van de hal, omdat vloerverwarming een veel constantere verwarming biedt.' Die hal wordt overigens door bouwbedrijf Vaessen gebouwd. 'Dat is een bekend bouwbedrijf met ervaring in het bouwen van tennishallen. Wij waren al in gesprek met hen tijdens de onderhan-

delingen over de vorige plannen. Toen die niet doorgingen en wij kozen voor een constructie waarbij Netjes Beheer het complex zou bouwen, hebben we Vaessen opnieuw betrokken bij onze plannen', zo licht Erik Poel de keuze toe. Vaessen is een zogenaamde *design-and-build*-overeenkomst aangegaan voor een aanneemsom die de 10 miljoen euro overschrijdt.

Het zijn niet alleen de hardcourtbanen die een ware uitdaging vormen voor de bouwers van Rekre Sport. Ook de vier gravelbanen zijn tot op zekere hoogte verre van standaard. 'Die komen straks te liggen op het dak van een parkeergarage die ze momenteel aan het bouwen zijn', zegt Bos daarover. 'Dat betekent dat een deel van de infrastructuur dus moet worden aangebracht in het dak van die garage.' Bos heeft het over de paalkokers voor de netpalen, de infrastructuur voor de beregeningsinstallatie en de afvoer van het water. 'Die worden allemaal in het betonnen dak aangebracht. Daarbovenop komt een drainmat, waarop vervolgens het lavadek wordt aangebracht voordat het wordt afgewerkt met gravel.' De totale constructie zal slechts 20 cm hoog worden. Over bevrozing van de banen zit Bos niet in. 'De opbouw is samen met Kiwa ISA Sport vastgesteld. Vanwege het betonnen dak is de kans klein dat de toplaag zal bevriezen.'

Een waar topcomplex

Met het nieuwe complex zal de KNLTB straks daadwerkelijk in staat zijn om de krachten te bundelen. Zo krijgt het ook de beschikking over geavanceerde meetapparatuur, fitness- en fysioruimtes, medische voorzieningen, horecagelegenheid en kantoren. Andere racketsporten zoals padel kunnen er ook hun opwachting maken. De werknaam voor het complex is 'Nationaal Tenniscentrum', maar luis terend naar Erik Poel wordt al snel duidelijk welke ambities de bond zichzelf heeft gesteld. 'Het zal met name een topsportlocatie zijn waar getalenteerde jeugd, aanstormende talenten en toppers de beschikking krijgen over de beste faciliteiten.' Poel heeft één aanvulling op die uitspraak die min of meer verwacht kan worden van een directeur van een Nederlandse sportorganisatie: 'Zowel voor valide als mindervalide spelers.' Want laten we niet vergeten dat Jiske Griffioen en Aniek van Koot er in 2016 voor zorgden dat Nederland zowel goud als zilver won op de Olympische Spelen in Rio.

Maar het zijn niet alleen de winnaars van gouden, zilveren en bronzen plakken die de KNLTB straks op het Nationaal Tenniscentrum wil onthalen. 'Het gaan daar ook evenementen organiseren die hun

weerslag hebben op de breedtesport', zegt Poel. De KNLTB-directeur verwijst daarmee naar alle personen met een (tennis)hart van goud: de clubvoorzitters, commissieleden, trainers en ongetwijfeld ook de groundsman, de personen dus zonder wie geen enkele vereniging ooit zou kunnen draaien. 'Wij zijn ons ervan bewust dat we als bond in het verleden nalatig zijn geweest bij het verstrekken van informatie', erkent hij schuld bewust, wanneer hij erop gewezen wordt dat het centrum straks alleen beschikt over gravel- en hardcourtbanen, terwijl het merendeel van de spelers in Nederland het moet stellen met kunstgrasbanen. 'Als je de jeugd wilt opleiden, ontkomt je niet aan gravel. Niet alleen omdat het in lijn is met internationaal erkende (wedstrijd)ondergronden, maar vooral ook omdat mensen beter leren tennissen op gravel en daardoor het spelplezier toeneemt. Maar het is aan de club om te besluiten voor welke baansoort ze kiezen. Dat neemt niet weg dat wij vinden dat ze dat wel op basis van de juiste argumenten moeten doen.' Om die reden maakt de KNLTB nu een inhaalslag met het verstrekken van informatie over gravelbanen en het belang en de betekenis van deze ondergrond voor de tennissport. Reken er dus maar op dat de KNLTB straks open dagen en informatieavonden gaat houden om zijn boodschap nadrukkelijker te verkondigen. De vier gravelbanen op het NTC zullen daarbij van pas komen.

De tijd heelt alle wonden. De afgelopen jaren heeft de KNLTB met enige regelmaat en met grote tegenzin al heel wat wonden gelikt. De werkzaamheden zijn nu volop aan de gang en het NTC is straks niet slechts een pleister op de wond, maar moet ook het tennis in Nederland nieuw leven inblazen. Inmiddels is de afname van het aantal actieve tennissers eindelijk een halt toegebracht. Zodra ze de sleutels van hun nieuwe Nationaal Tenniscentrum krijgen in september 2019, beschikt de KNLTB over alle middelen om naar een nieuwe toppositie toe te werken.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27484/nationaal-tenniscentrum-vanaf-2019-een-feit

Met name hardcourt- en kunstgrastennisbanen lenen zich uitstekend voor tijdelijke overkapping.

Laat wintertennissers niet in de kou staan

Indoortennis maakt comfortabel doorspelen mogelijk

Diehard-tennisliefhebbers die ook in de winter willen doorspelen, hebben het niet breed. Het weer zit niet altijd even mee en het aantal accommodaties waar in de winter gespeeld kan worden, neemt gestaag af. Toch zijn er oplossingen voorhanden.

Auteur: Guy Oldenkotte

Eigenlijk verdienen ze extra veel respect: de tennisspelers die ook in de winter willen doorspelen. Die zijn klaarblijkelijk zo verslingerd aan de sport, dat ze het slechte weer op de koop toe nemen. Door de zogenaamde *all-weather*-banen is het sinds enkele jaren mogelijk om tot ver in de winter buiten door te spelen. Daarnaast lukt het steeds meer verenigingen om ook het spelen op gravel te rekenen van 30 naar 40 weken. Een voorwaarde is wel dat de winter mild is. Door de bank genomen is dat de afgelopen paar jaar zeker zo geweest, maar dat neemt niet weg dat de bond graag ziet dat mensen ook binnen blijven spelen.

‘Zeker voor de jeugd is het niet leuk om bij min zes graden buiten te moeten trainen. Dan moet je dat doen met een muts op en handschoenen aan. Dat vindt niemand leuk’, stelt KNLTB-directeur Erik Poel. Vandaar dat de bond van mening is dat tennishallen noodzakelijk zijn, hoewel het aantal gestaag afneemt. Volgens de laatste cijfers van de KNLTB had Nederland in 2014 zo’n 300 accommodaties waar binnen kon worden getennist. Daar lagen zo’n 1.300 overdekte tennisbanen, waarvan de meerderheid (54 procent) een tapijtondergrond had.

In 60 procent van deze indooraccommodaties was tennis de hoofdsport of een van de hoofdsporten

naast andere racketsporten (zoals squash en badminton). Ruim een kwart (27 procent) van deze indooraccommodaties waren destijds sporthallen, waar de tennisbanen onderdeel waren van een groter geheel. De rest (16 procent) had betrekking op permanente en tijdelijke blaashallen. ‘We kijken momenteel naar concepten om wintertennis verder mogelijk te maken’, zegt de directeur. Zo’n nieuw concept zou verenigingen en de markt moeten stimuleren om het bouwen van (tijdelijke) tennishallen te overwegen.

Aangenaam spelen

Verhoudingsgewijs zijn er in België en Duitsland

4 min. leestijd

Steeds meer verenigingen lukt het om ook het spelen op gravel te rekken naar 40 weken

meer binnentennis-accommodaties dan in Nederland. 'Daar proberen we verandering in te brengen,' zegt ook Leon van Leeuwen van de KNLTB. 'We proberen clubs te helpen en te informeren over de vormgeving en de inrichting van hun accommodatie.' Hij wijst erop dat op de website www.centrecourt.nl diverse documenten zijn te vinden, waarbij opgemerkt dient te worden dat het document 'Normen en richtlijnen voor overdekte tennisaccommodaties' uit januari 2006 stamt. Dat is slechts twaalf jaar geleden, maar in feite dus uit een 'vorig leven'. Het aantal baansoorten waaruit men in 2006 kon kiezen, was beperkt en de technieken om tennisbanen (tijdelijk) te overkappen en comfort te bieden, stond toen nog in de kinderschoenen. Nederland kende in die tijd ook veel meer vaste indoorlocaties. Ondanks de ouderdom van het document is de visie van de KNLTB op binnenaccommodaties nog altijd ongewijzigd. 'Klimatologisch is een vaste hal beter dan een blaashal,' zo merkt Van Leeuwen op.

Maar de markt heeft de afgelopen jaren zeker niet stilgezeten. 'Een blaashal heeft een Delta T van 25 graden,' merkt Edwin Molenaar van Nederlands grootste leverancier van blaashallen, Polyned, op. 'Wanneer het buiten 10 graden vriest, is het binnen nog altijd aangenaam met 15 graden.' Molenaar merkt op dat de temperatuur in de hal bij veel verenigingen vaak te hoog is. 'Wij stellen onze thermostaat in op 12 graden.' Gevoelsmatig mag dat frisser aanvoelen wanneer men een hal binnentreedt, maar de temperatuur is precies goed tegen de tijd dat de spelers hun warming-up hebben gedaan. Volgens Molenaar kunnen verenigingen de temperatuur eenvoudig zelf regelen. 'Tegenwoordig kun je alles op afstand doen via een app.' Dat geldt dus ook voor de temperatuur in de blaashal van Polyned. 'Eventueel kun je er een tijdschema aan koppelen, zodat de hal al op temperatuur is wanneer de spelers binnenkomen. De hal is namelijk snel warm.'

Milieuvriendelijk verwarmen

De hallen van Polyned worden verwarmd met biopropaangas. 'Wij hebben daarvoor een exclusieve deal met Primagas,' zegt Molenaar daarover. 'De branders zijn direct gestookte gasbranders. Vergeleken met gewoon gas geeft biopropaangas zo'n 80 procent minder CO₂-uitstoot.' Molenaar merkt op dat er indien gewenst een extra isolatielaag kan worden aangebracht om het warmteverlies te minimaliseren.

Een blaashal kan over elke ondergrond worden geplaatst, maar Molenaar erkent dat gravelbanen bij overkappen niet helemaal tot hun recht komen. 'Verwarming onttrekt vocht aan de grond. Juist gravel heeft baat bij de aanwezigheid van vocht.' Om problemen te minimaliseren, moet een overdekte gravelbaan vaker worden geventileerd. 'Daarvoor hebben wij in de nooddeur een hygrostaat aangebracht. Wanneer de luchtvochtigheid te hoog is, gaat er een klep open, en bij een naderende storm gaat deze klep weer automatisch dicht, zodat er druk in de hal kan worden opgebouwd om weerstand tegen de storm te bieden.' De hygrostaat is gekoppeld aan een ventilator die de windsnelheid meet, zodat er tijdig kan worden gereageerd bij naderend onheil.

Floor Groenveldt van Antea Sport wijst op een ander nadeel van een blaashal. Ook hij erkent dat de vochtuithouding belangrijk is, maar hij stelt dat boven alles condensvorming voorkomen moet worden. 'Hoewel onze hal goed geïsoleerd is, moet je bij een hal over gravel in verhouding meer ventileren. Dit komt doordat je bij gravel een open

Edwin Molenaar

Floor Groenveldt

Jarno Tiethoff

Leon van Leeuwen

B.A.S.

Begeleiding
en Advies
Sportterreinen

Onafhankelijk adviesbureau
voor tennis- en padelbanen

ZORGELOZE PROJECTEN

Uw tenniscomplex renoveren?
Bel voor deskundig en onderbouwd advies.

Tekort aan vrijwilligers?
Wij ontwerpen onderhoudsvriendelijk.

Twijfels over de baankeuze?
Door jarenlange ervaring hebben wij kennis
van ieder type baan!

**Zekerheid over een strakke planning
en beheersing van de kosten:**
Wij begeleiden uw project.

Wilt u referenties?
Vraag het ons en we gaan gezamenlijk kijken.

OOK VOOR DE AANLEG VAN PADELBANEN KUNNEN WIJ U ADVISEREN.

Bezoek onze website,
bel of mail ons voor meer informatie.
www.bas-sport.nl • Delftsestraatweg 51
2645 CA Delfgauw • 015-2852211
info@bas-sport.nl

Thuis op uw terrein

Oude Heijningsedijk 30, Heijningen.
Telefoon: (0168) 46 28 56.
E-mail: info@gbf-bras.com www.gbf-bras.com

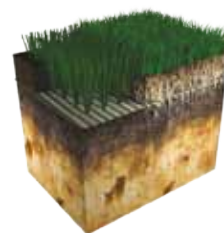
BRAS FIJNAART CULTUURTECHNIEK

HOFMEIJER

CIVIEL- EN CULTUURTECHNIEK B.V.

+1.0575.50.22.77 | WWW.HOFMEIJERVORST.NL

Natuurlijk Geweven
Hybride Gras
Xtreme Grass

Volledig
recyclebaar

Eenvoudige
installatie

Betere stabiliteit
en grip

Optimale wortel
ontwikkeling

Duurzaam en
meer spelenuren

Uniformiteit en
vlakheid

Eenvoudig te
herstellen

Normaal
onderhoud

Een blaashal kan over elke ondergrond worden geplaatst

verbinding hebt met het grondwater. Bij kunstgras heb je daar geen enkel probleem mee', zo licht Edwin Molenaar het probleem toe.

Ook Jarno Tiethoff van Kennis van Sport is geen voorstander van het tijdelijk overkappen van gravelbanen. 'Gravel heeft juist vorst nodig om te kunnen worden behandeld. Overdekken is dus niet ideaal', zo stelt hij. Toch denkt Molenaar dat dit eenvoudig kan worden opgelost. 'In plaats van met een sleepnet kun je de baan met een staalborstel behandelen, als je die gaat prepareren voor het voorjaar'. Dat extra onderhoud noodzakelijk is, lijkt onontkoombaar. 'Vanwege het veelvuldige gebruik gedurende de periode dat de baan overkapt was, is het belangrijk om de baan extra aandacht te geven bij het speelklaar maken voor het zomerseizoen', benadrukt Floor Groeneveldt. Dat geldt voor elke baansoort die tijdelijk is overkapt. 'Bij kunstgrastennisbanen leidt een blaashal tot een ophoping van

zand. Dat is dus ook niet ideaal', stelt Jarno Tiethoff.

Goed, een tijdelijke overkapping is misschien niet de ideale of meest gewenste oplossing, maar het is wel een mogelijkheid om tennissers ook in de winter aan de vereniging te binden. Over afhankelijkheid van vrijwilligers hoeft men in ieder geval niet in te zitten. 'Wij ondersteunen de vereniging daarbij. En indien gewenst, kan de hal in de zomer hier bij ons worden opgeslagen', benadrukt Molenaar. Dat klinkt een beetje als de winterbandenservice die veel banden- en leasebedrijven hun klanten bieden.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27508/laat-wintertennissers-niet-in-de-kou-staan

Ruim de helft van alle padelbanen in Nederland wordt gebouwd op KroPor

Totaal niet van de kaart te krijgen

Tennis Totaal en Padel Totaal ontzorgen klanten en de markt

Ooit stond het bedrijf aan de basis van de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland (VTN); nu strijden ze voor een Vereniging van Padelbaanbouwers Nederland (VPN). Wie is deze organisatie die stelt een totaalpakket te bieden voor zowel tennis als padel en zich daarom Tennis Totaal en Padel Totaal noemt?

Auteur: Guy Oldenkotte

Wie de sportveldenmarkt van een afstand bekijkt, kan vaak parallellen waarnemen tussen de karakteristieken van de sport en het gedrag van de veldenbouwers. 'Lange halen, snel thuis' in de voetbalveldenmarkt, 'korte klappen voor een blijvend resultaat' in de hockeyveldenmarkt, en veel 'gestuiter' onder de bouwers van tennisbanen, die zo hopen toch nog een graantje van deze krimpende markt te kunnen meepikken.

Tennis Totaal is daarin een uitzondering. Het bedrijf is opgericht in 1968 door de familie Kroesen en wordt anno 2018 gerund door de derde generatie: Rudy Ham en Willem Majoor. Zij krijgen daarbij nog altijd ondersteuning van hun ooms Lambert en Gerrit Kroesen, die hen vrijlaten in hun ambities en keuzes. 'Kwaliteit en duurzaamheid zijn voor ons erg belangrijk. We willen er alles aan doen om ervoor te zorgen dat ook de volgende generatie

de bedrijven kan uitbouwen', zegt Willem Majoor. Ze doen dat door alle werkzaamheden zelf uit te voeren. 'We hanteren strakke lijnen, maar zijn flexibel en spelen in op de behoeften van de klant.' De banenbouwer is daarom onder andere NEN-gecertificeerd, zodat men zelf de elektra kan aanleggen, en beschikt ook over eigen werkmaterieel, waaronder een legmachine voor bestrating die tot 1000 m² straatwerk kan leggen op één dag. 'Het enige wat we niet doen, is het bouwen van panden.'

Samenwerken met partners

Hoewel het bedrijf alle kennis en kunde in huis heeft, betreft het voor bepaalde disciplines liefst specialisten van elders. 'Bij elke vereniging kijken we eerst of het mogelijk is om bestaande contacten bij het project te betrekken. Een huiselektricien weet precies hoe de elektra op de accommodatie is

aangesloten. Voor de berekening werken we weer graag samen met de firma Klaas van Ommen uit Wezep.' Ook de leveranciers van de verschillende componenten worden zorgvuldig geselecteerd. 'Wij zijn altijd op zoek naar duurzaamheid en bieden de klanten graag meer dan de tien jaar garantie die ze vragen. Daarom hebben we fabrikanten en leveranciers om ons heen verzameld die dat kunnen garanderen.'

Om die reden worden de banen die Tennis Totaal en Padel Totaal bouwen verlicht met Philips-armaturen, gebruiken ze voornamelijk de padelkooi van de Nederlandse fabrikant Padel Id en produceren ze hun kunstgras bij het Belgische Domo Sports Systems. Dat bedrijf weet namelijk uit eigen ervaring hoe de weersituatie in Noord-West Europa kan zijn. 'Dat zijn stuk voor stuk leveranciers waarvan je weet dat ze zich al bewezen hebben

en die ook de komende jaren in staat zullen zijn hun product te ondersteunen', zo merkt Majoor op, terwijl hij een vergelijking maakt met de situatie in Spanje. 'Veel aanbieders van padelbanen in dat land bestaan nog geen tien jaar, zodat je je kunt afvragen op basis van welke ervaring zij bepaalde claims kunnen doen en of ze er straks ook nog zullen zijn wanneer er problemen ontstaan. Zeker wanneer dat ook nog eens een ander land betreft met een compleet ander klimaat.'

Voor de onderbouw, de basis van het succes, grijpen Tennis Totaal en Padel Totaal terug op hun eigen KroPor-systeem. 'Dat leggen we inmiddels al meer dan 40 jaar succesvol aan. Nederland heeft meer dan 2000 tennisbanen die op KroPor zijn gebouwd. Inmiddels is ook meer dan de helft van de padelbanen in Nederland op deze vloer gebouwd.' KroPor kenmerkt zich door stabiliteit, waterdoorlatendheid en vlakheid. Juist bij padel is vlakheid erg belangrijk.

Kaf van het koren scheiden

Volgens Majoor is het kaf inmiddels wel van het koren gescheiden in de markt voor tennisbanen. Dat is anders bij padel. Door de snelle groei trekt deze sport steeds meer banenbouwers aan. Potentiële kopers die niet goed opletten, lopen de kans het schip in te gaan. 'De padelmarkt schreeuwt om duidelijkheid en helderheid. Het is belangrijk dat er een eenduidig beleid komt om aan te kunnen refereren en te toetsen en om betere vergelijkingen te kunnen maken.'

Elders in deze editie leest u hoe zowel de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennisbond (KNLTB) als de Nederlandse Padelbond (NPB) claimt de officiële belangenbehartiger te zijn voor de sport.

Majoor is daarom blij dat de normen van NOC*NSF nu duidelijkheid scheppen. 'Nederland heeft ruim 10.000 tennisbanen. Ongeveer 20 procent daarvan kan beschouwd worden als overbodig als we de KNLTB-norm voor baanbezetting hanteren. Die bijna 2000 overtollige tennisbanen bieden de mogelijkheid om 5.000 padelbanen aan te leggen. Daarom is het belangrijk dat alles helder is', zo motiveert hij zijn inspanningen voor de oprichting van een 'Vereniging van Padelbaanbouwers Nederland' (VPN).

Elders in deze editie zegt hij daarover: 'Er zal dan op toegekeken worden dat ieder lid zich aan de regels houdt en dat de banenbouwers voldoen aan de eisen wat betreft betrouwbaarheid van handelen, kwaliteit van aanleg en zorgplicht achteraf. Een VPN-aannemer wordt geacht verder te gaan met zijn dienstverlening dan alleen banen opleveren volgens de normen en de minimale kwaliteitseisen van de KNLTB en NPB. De keuze voor een VPN-aannemer zal daardoor meer zekerheden bieden voor, tijdens en na de aanleg, zodat eigenaren van padelbanen bij aanleg of renovatie niet voor verrassingen komen te staan.'

Elkaar scherp houden

Met zijn ambitie om een 'Vereniging van Padelbaanbouwers Nederland' op te richten, treedt Majoor in de voetsporen van de grondleggers van Tennis Totaal. De familie Kroesen stond ooit aan de wieg van de Vereniging van Tennisbaanbouwers Nederland. 'Daar houden de leden elkaar inmiddels scherp', zo merkt hij op. Scherp blijven is belangrijk voor Majoor. 'Onze visie is heel helder en bij ons kan iedereen zeggen wat hij ervan vindt.' Dat verklaart de gereserveerde houding van Tennis

Totaal, de afgelopen jaren, jegens de verschillende tennisproducten die hun intrede deden als alternatief voor gravelbanen. 'Vroeger deden we alleen Mateco-banen, gravelbanen en kunstgrasbanen, waarbij we een zwak hebben voor gravel. Dat is een eerlijk product. Toen Smashcourt op de markt kwam, hebben we eerst eens de kat uit de boom gekeken. Dat deden we ook bij French Court en Canada Tenn. Nu zie je dat dat niet overal het succes is geworden dat men ervan had verwacht.' Volgens Majoor komt dat doordat verenigingen te snel voorbijgaan aan de beleving. 'Je koopt geen tennis- of padelbaan; je investeert in de beleving op zo'n park. Dat totaalplaatje moet kloppen.' Vooral met Padel Totaal biedt Majoor de service om verenigingen te helpen bij het activeren van de baan door leden te enthousiasmeren. 'Tennis zit in ons DNA, maar we hebben nu ook een passie voor padel en willen de sport daarom helpen groot te worden.' Ze zullen wel moeten bij Tennis Totaal en Padel Totaal, want Majoor en zijn neef Rudy Ham hopen over twintig jaar het stokje te kunnen overdragen aan de volgende generatie. 'Wij zijn een flexibel en compact bedrijf', zo merkt hij op. Maar wel een bedrijf dat een totaalpakket aanbiedt.

Willem Majoor

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27495/totaal-niet-van-de-kaart-te-krijgen

Mathieu de Rooij: 'Een leek heeft niet door dat hij of zij op iets anders speelt dan gravel'

TC Unicum gaat voor negen TopClay-banen

In de maanden juli en augustus heeft TC Unicum negen gravelbanen laten ombouwen naar TopClay-banen. De renovatie was onderdeel van een *facelift* van het hele sportpark, als eerste stap die TC Unicum heeft gezet als verzelfstandigde jaarrond tennisvereniging. Ambitueus lid van de bouwcommissie, Riny Maas, vertelt over het hele proces. 'We hebben heel bewust gekozen voor TopClay en hadden draagvlak onder alle leden.'

Auteur: Santi Raats

Maas, die al erelid werd in 1984 omdat hij veel voor de club heeft betekend op het gebied van beleid en inzet, heeft het hele bouwproces gevolgd tot aan de opening van de nieuwe tennisbanen op 8 september. Hij heeft in het vernieuwde sportpark zelfs een eigen naambordje met daarop Riny Maas promenade. 'Onze club telt 700 leden. Alles wordt beslist in algemene ledenvergaderingen. Het bestuur houdt nauw contact met leden en vrijwilligers.'

Kostenefficiëntie, kwaliteit en buiten tennissen
Zo is er tijdens de algemene ledenvergadering in 2015 besloten dat TC Unicum een kwaliteitsclub wil zijn en dat daar goede banen voor de leden bij horen. Deze koers zou vanaf 1 januari 2018

worden ingezet, het moment dat de gemeente het eigendom, beheer en onderhoud aan de tennisvereniging zou overdragen. 'We constateerden dat tennisverenigingen in het westen, zoals in Leiden, Den Haag, Rotterdam en Amsterdam veel meer baanhuur betalen dan verenigingen in de rest van het land', legt Maas uit. 'Niet alleen kampen we met torenhoge prijzen voor baanhuur, ook willen we 's winters buiten tennissen. Tennis is immers een buitensport. Maar 's winters zijn gravelbanen meestal gesloten.'

Dertig à veertig jaar geleden gingen tennissers voor het eerst in hallen tennissen. De eerste hallen ontstonden in het westen in de jaren 80. Aan bollenboeren werd gevraagd of zij hun schuren,

waar alleen in de zomer bollen liggen, wilden ombouwen naar tennishallen. Tennishallen rezen toen als paddenstoelen uit de grond. Terwegen in Sassenheim is een bekend voorbeeld. Maas: 'Ik heb ook jarenlang in de winter binnengespeeld. Je kon buiten simpelweg nergens terecht, niet alleen omdat er sneeuw lag, maar omdat banen niet weersbestendig waren.'

Tegenwoordig is dat anders. Banen worden steeds meer winterbestendig. Mensen gaan ook steeds vaker in de winter op vakantie naar warmere gebieden en spelen daar wel gewoon buiten verder. Maas: 'Als je éénmaal een winter buiten hebt gespeeld, dan wil je nooit meer naar binnen. Het is heerlijk om in de vrije natuur te spelen, ondanks

het koude weer. Dat is altijd beter dan in een tennisal, waar je standaard een droge keel krijgt van de schrale lucht. De leden gaven aan dat ze jaarrond wilden kunnen spelen. Daarom is de club gaan kijken naar andere typen banen.' Eenvoudig onderhoud een pré Een van de voorwaarden was dat het een onderhoudsarm baantype moest zijn. 'We zijn sinds dit jaar geprivatiseerd en hebben het beheer en onderhoud van de gemeente overgenomen. Vrijwilligers doen het onderhoud. Dat moet leuk zijn om te doen en eenvoudig om uit te voeren, zodat het ook niet te veel kost. Met eenvoudig onderhoud – zoals bij TopClay-banen – is de penningmeester in totaal niet meer kwijt dan het huurbedrag van voorheen.'

Consensus

Voordat de vereniging de keuze maakte voor TopClay zijn de leden intensief bij de oriëntatie betrokken door alle stappen richting nieuwe banen tijdens algemene ledenvergaderingen op tafel te leggen. Commissieleden brachten hun ervaring met andere typen buitenbanen naar voren. Maas: 'Men speelde liever op gravel dan op tapijt met roodgekleurd zand, zoals Smashcourt. In de winter – vooral tijdens de dooi – werd dat door leden ervaren alsof je speelt op een natte deuil.'

Waterdoorlatendheid

Mathieu de Rooij: 'Tapijt zoals bij Smashcourt kan omhoog komen bij bevriezing en opdooi. Bij TopClay gebeurt dat niet. Het is feitelijk een mix tussen gravel en hardcourt. Water wordt verticaal gedraineerd.'

Maas was als toezichthouder aanwezig bij de bouwwerkzaamheden. 'De oude gravel werd eerst afgegraven, daarna de oude lavaalag. Het zandbed werd omgewoeld en daarin kwamen de nieuwe drainage en beregening. Vervolgens werd een nieuwe lavaalag aangebracht, waarop een waterdoorlatende betonlaag kwam die de baan stevig maakt. Daarop werd een soort mat gelegd met het gravel.'

De Rooij: 'Het product is al twaalf jaar onder verschillende namen op de internationale markt. Het is een kunststofmat, ofwel membraan, die wordt afgewerkt met een gravellaag. De dikte van de gravellaag op de bovenkant van het membraan varieert van 1 tot 2 mm. Deze dikte heeft verder geen invloed op de waterdoorlatendheid. Onder het kunststof ligt een verharde ondergrond van waterdoorlatend beton. Daaronder ligt een mengsel van zand en lava. Je hoeft bij dit veld het traditionele voorjaarsonderhoud van belijnen, frezen en aanwalsen niet meer uit te voeren. TopClay speelt als gravel. Een leek heeft niet eens door dat hij op iets anders speelt dan gravel. Door het verpulveren van het gravel wordt de waterdoorlatendheid door verdichting na enkele jaren rond de baseline wel minder. Dan komen er plassen op te staan en moet er specialistisch onderhoud worden verricht. Wij spuiten dan met hoge druk het tapijt schoon en voeren het oude gravel af. Daarna strooien we nieuw gravel in.'

Geheel vastgelijmd

Bij TopClay is de gehele mat vastgelijmd op de ondergrond. 'Wij denken dat het beter is om de mat helemaal vast te lijmen voor een betere bal-

stuit, een egaler oppervlak en zodat het tapijt op den duur niet gaat verschuiven door extreme hitte, onderhoudsmaterieel of de bevvies- en ontdooicyclus', zegt De Rooij.

Maas: 'In Bodegraven bezocht ik een vereniging met velden waar de matten enkel aan de randen zijn gelijmd. Men zag daar direct bobbel. De vereniging wist dat zelf ook, maar gaf toe dat zij bang waren dat de mat moeilijk te vervangen zou zijn als ze de mat helemaal zouden laten vastlijmen. Wij wilden geen baan aanleggen gebaseerd op het vervangen over vijftien en vertrouwden er bovendien op dat er een goede verwijderoplossing bestaat.'

Het argument dat de mat niet goed verwijderd zou kunnen worden als die helemaal zit vastgelijmd, klopt ook niet: De Rooij: 'In België hebben we al ervaring met het vervangen van stukken van het tapijt. Daar hebben we handige steekapparaten voor, waarmee we zo min mogelijk schade aan de ondervloer toebrengen. Natuurlijk kan de mat eraf – stel je voor. Een ander voordeel van TopClay ten opzichte van kunststof en kunstgras is dat je niet alles hoeft te vervangen. Je kunt ter plekke een stuk tapijt uitsteken en er een nieuw stuk inplakken.'

Onderhoud

De banen bij TC Unicum liggen er nu twee weken. Na elke speeltijd wordt er gesleept. Er zijn alleen maar enthousiaste reacties van leden. De club kent verplichte verenigingsdiensten voor alle leden. Meestal betekent dat een bardienst. Maar

Riny Maas van de bouwcommissie van TC Unicum

Mathieu de Rooij

negen vaste teams van vier personen kiezen voor een baandienst en verzorgen dus het onderhoud. Tijdens het wekelijkse onderhoud brengen zij gravel dat in de hoeken en randen van de banen terecht is gekomen weer terug op de baan. In totaal gebeurt dat tweemaal per week. Voor het goed verspreiden van het gravel heeft de vereniging een tractortje aangeschaft en een driehoekige borstel om mee te slepen. Aannemer Ton de Rooij doet het groot onderhoud.

De club heeft daardoor geen tekort aan vrijwilligers. Maas: 'Als je niet betrokken wilt zijn bij jouw vereniging, dan kun je beter bij een commerciële instelling gaan tennissen. Natuurlijk is het wel de taak van het bestuur om te zorgen dat vrijwilligers alleen werkzaamheden hoeven doen die ze leuk vinden. Maar er is zoveel te doen op een sportclub dat er altijd wel een taak te vinden is die bij iemand past. Zo verzorg ik zelf met veel plezier de website. Er zijn ook elektriciens onder de leden en anderen schilderen graag. Ook zijn er teams die zich gezamenlijk inschrijven voor baandiensten.'

Tijdens de bouwwerkzaamheden hielden de vrijwilligers zich bij constructiezaken op de achtergrond. Zij kwamen pas in actie bij de afwerking en de randzaken. Maas: 'Sommige clubs besluiten dat zij ergens goedkoop een lavasoort kunnen krijgen en kopen dat zelf in. Onze vereniging waagt zich

niet aan specialistische klussen, want daar zijn vakmensen voor.'

Toch konden technisch aangelegde leden wel hun ei kwijt. 'Tijdens de aanleg van de drainage hebben we een infrastructuur voor de elektrische toegangscontrole van het park aangelegd. Voor de drainage groeven de professionals geulen voor pijpen en leidingen. Vrijwilligers hebben daar de kabels en mantelbuizen bijgelegd. Ook werden er door inbreng van vrijwilligers tijdens de drainage-aanleg stortkolken op het terras gemaakt en extra watertappunten voor het groenonderhoud bij de aanleg van de beregeningsinstallatie. Tijdens de bouwvergaderingen zat er steeds iemand van de TC Unicum-onderhoudsploeg bij. Commissieleden werden via app-groepen op de hoogte gehouden van elke bouwstap en alle leden werden geïnformeerd via Facebook. Het is heel effectief om alle mensen op de hoogte te houden, want dan zijn er altijd leden die hulp aanbieden. Ook blijf je in zicht bij de aannemer, waardoor de samenwerking beter is.'

Praktijkervaring

Afgelopen zomer heeft TC Unicum ervaring op kunnen doen met droge, extreem warme weersomstandigheden. 'Een baby droogt sneller uit dan een man van 150 kilo', stelt Maas. 'Zo is dat ook met een dun laagje gravel. Als we dit nat sproeien, wor-

den de nieuwe TopClay-banen tijdens de warme weken sneller stoffig dan de oude gravelbanen. Dat is niet erg. Het betekent dat wij ons sproeigedrag moeten aanpassen. Vroeger sproeiden we twee of drie keer per dag zo'n twee minuten per baan. Maar bij TopClay-banen loopt dat overtollig water direct weg. We moeten nu vaker en korter gaan sproeien. Bijvoorbeeld zeven keer per dag een halve minuut. De perfecte drainerende werking is een groot voordeel. Vroeger waren de kleinste regenbuien een drama; ze zorgden voor plassen op de baan. Dan moesten spelers een kwartier wachten tot die weg waren en de tennislessen werden onderbroken. Bij de nieuwe TopClay-banen hoeven we geen seconde meer te wachten. Al het hemelwater is direct weg.'

De vereniging was niet alleen de opdrachtgever voor negen nieuwe tennisbanen, ook heeft zij geïnvesteerd in een nieuw drainagesysteem, een nieuwe sproei-installatie en ledverlichting. In het najaar komen er ook nog twee padelbanen. De berekening en ledverlichting zijn digitaal aanstuurbaar, net als de toegang en baanbezetting. 'Als leden elektronisch een baan reserveren, gaan de lichten op de baan automatisch aan en uit. Vroeger gingen de lichten van alle banen aan en dan was het afwachten wie er kwam. Nu gaat het licht automatisch alleen branden als er gespeeld wordt.' Voor alle investeringen had de club een businessplan gemaakt. Het bestuur had uitgerekend dat het geld kan worden terugverdiend uit de contributieopbrengsten. De gemeente, die een privatiseringsbeleid voor sportverenigingen voert en garant staat bij de bank, bestempelde het businessplan als 'gezond'. Maas, tot besluit: 'Tennisgrond is perfect te exploiteren. Er kunnen wel duizend tennisspelers terecht op een stuk grond ter grootte van een voetbalveld, waar je anders slechts enkele tientallen mensen kunt laten sporten. Als we de onderhoudskosten laag houden en zuinig zijn op onze banen door goed onderhoud, dan gaan we een gouden toekomst tegemoet.'

TON DE ROOIJ tennis
aanleg • onderhoud • accessoires van tennisbanen

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27510/mathieu-de-rooij-een-leek-heeft-niet-door-dat-hij-of-zij-op-iets-anders-speelt-dan-gravel

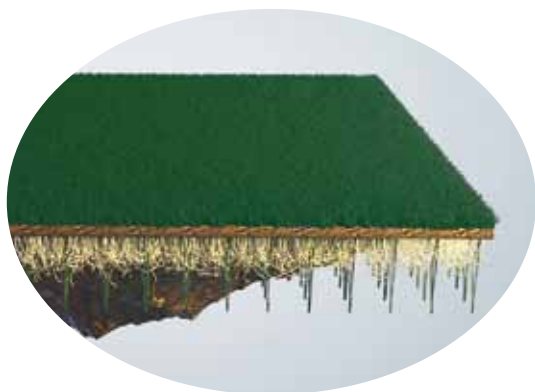

HYBRIDE GRAS PIONIERS SINDS 1989

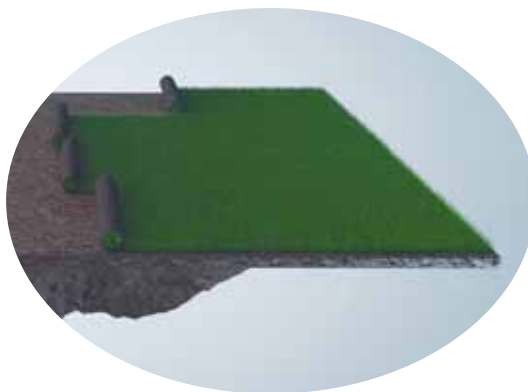
GRASSMASTER
By Tarkett Sports

- ▶ verticale versteviging
- ▶ duurzame oplossing
- ▶ polypropyleen vezels
- ▶ injectie-technologie

PLAYMASTER
By Tarkett Sports

- ▶ horizontale versteviging
- ▶ snelle oplossing
- ▶ polyethyleen vezels
- ▶ hoge flexibiliteit

Volg ons:

Tarkett Sports BV | info@grassmastersolutions.com
grassmastersolutions.com | 0032 52 26 24 11

Een greep uit onze talrijke referenties:

Amsterdam ArenA • Arsenal FC • Athletic Club Bilbao
CSKA Moskou • FC Barcelona • Juventus FC • Kazan Arena
Manchester United • New England Patriots
Stade de France • Tottenham Hotspur FC
Wembley Stadium

Gravel onderhoudsgereedschap

Goed onderhoud arbeidsintensief? Niet met de Losser-methode.
Met deze werkwijze bent u sneller klaar, heeft u een beter resultaat
en meer werkplezier door het gebruiksgemak.

Apparatuur voor voorjaarsonderhoud

Gravelschaaf met diepte-instelling

Verzamelbak

Baaneg met Diepte-instelling

Egalisatiebalk

Apparatuur voor dagelijks en periodiek onderhoud

Driebalks Krasser met Rubberrei enkel

Wrikbalk

Kunstgras en smashcourt onderhoud

Met de juiste apparatuur is goed onderhoud mogelijk. Een dure investering? Wel één die zichzelf terug betaalt. Voorkom versnelde slijtage en waterproblemen door verstening van instrooizand en ernstige mos- en algenvervuiling.

Apparatuur voor wekelijks en periodiek onderhoud

Court-Broom

Court-Top getrokken

SP950 instrooimachine

H620 handstrooier

Voor meer informatie

Redexim

Redexim BV, Kwekerijweg 8, 3709 JA, Zeist. Tel: 030 6 933 227, verti-drain@redexim.com, www.redexim.com

‘Twintig procent van de leden is actief bij onze vereniging betrokken’

TC Metzpoint maakt een punt van gezelligheid en saamhorigheid

Vaak zijn het de details die het grote verschil maken. Afgaande op de telefoonnotitie dat ‘TC Matchpoint’ uit Veldhoven was uitverkoren voor de rubriek Club in Beeld, leek een invalshoek vanuit ‘competitie’ en ‘kille strijd’ onvermijdelijk. ‘TC Matchpoint’ bleek echter TC Metzpoint, waardoor de omslag van ‘competitie’ naar ‘saamhorigheid’ snel was gemaakt.

Auteur: Guy Oldenkotte

Dat het bij TC Metzpoint niet alleen maar draait om het scoren van de beslissende punten, wordt al meteen duidelijk zodra ik het paviljoen betreed. Ondanks het grauwe weer bruist de club deze zaterdagmiddag van het leven. De meeste tafels en banken in de zithoek in het paviljoen zijn bezet en ook bij de bar bevindt zich een grote menigte. Spelers uit vrijwel elke leeftijdsklasse lijken zich op te maken voor hun volgende wedstrijd of bij te komen van hun laatste verrichting. Daartussendoor bewegen zich verschillende kinderen, met een energie waar menig competitie-speler jaloers op zou zijn. Nog voordat ik kan informeren waar ik clubvoorzitter Jacqueline Neggers kan vinden, komt zij al op mij afstevenen om me welkom te heten. Voor alle zekerheid informeert ook nog iemand anders of ik al geholpen word. Bij TC Metzpoint draait het om veel meer dan competitie alleen, zoveel is wel duidelijk.

‘Wij zijn een echte familievereniging en doen er alles aan om de leden tevreden te houden’, zo

stelt Neggers. TC Metzpoint kan oprecht stellen dat het een plek is waar drie generaties samenkomen. ‘Wij hebben er juist voor gekozen om in ons ledenaantal te investeren om gezond te blijven. Het tevreden houden van de leden vinden wij een veel betere oplossing dan zomaar de contributie of de prijzen voor de consumpties te verhogen.’ En dus kan het gebeuren dat leden bij TC Metzpoint slechts 115 euro contributie betalen en dat een colaatje aan de bar maar 75 cent kost. ‘Dat is alleen mogelijk als de leden ook betrokken bij de vereniging zijn. Als je het barbekeer moet uitbesteden aan een gespecialiseerde partij, zullen de prijzen omhoogschieten. De leden weten dat en zijn zich ervan bewust dat ook zij hun steentje moeten bijdragen.’

Om de leden nog tevredener te houden, beschikt de vereniging sinds september ook over twee padelbanen. ‘Toen een groep leden ons dit voorjaar enthousiast benaderde met het idee om te investeren in een padelbaan, hebben wij ze gevraagd een businessplan op te stellen. Het

begint tenslotte met het financiële plaatje. Dat is daarna aan de vereniging voorgelegd en de leden hebben tijdens de algemene ledenvergadering unaniem met dat plan ingestemd. TC Metzpoint pakte toen meteen door en sinds september zijn de twee padelbanen een feit. ‘We wilden niet wachten totdat er duidelijkheid zou zijn over de beschikbaarheid van financiële potjes vanaf januari, nu de overheid gedwongen is het btw-voordeel dat sportclubs genoten, af te schaffen. Dat zou voor ons veel te lang duren. Vandaar dat wij gelijk het heft in eigen hand hebben genomen.’

Met elkaar, voor elkaar

TC Metzpoint heeft de nieuwe padelbanen volledig zelf gerealiseerd. ‘Een deel is uit de eigen reserves betaald. Daarnaast hebben de leden tezamen zo’n 90.000 euro geleend aan de vereniging’, licht Frank Kraus toe. Kraus is voorzitter van de Parkcommissie. ‘Om er zeker van te zijn dat we een baan zouden krijgen die aansluit bij de wensen van de spelers, hebben we goede spelers gevraagd waar zij de

voorkeur aan geven. Hun reactie was: een baan die op een harde ondergrond is gebouwd, omdat dat een betere balstuit geeft.' De padelbanen in Veldhoven zijn daarom op een Kropor-fundatie gelegd; dit bleek na onderzoek door de vereniging de geschiktste ondergrond te zijn voor padel.

Aangezien padelliefhebbers tot op heden alleen in Best, Uden of Asten terecht kunnen, is de komst van twee banen in Veldhoven een welkome aanvulling voor de metropool Eindhoven. Kraus weet inmiddels hoe de vlag er in Veldhoven bij hangt. 'De gemeente is erg blij met de komst van de banen, maar is van mening dat de financiering ervan voor 100 procent door de vereniging gedragen moet worden.' Daarom wordt er extra aandacht besteed aan de verzorging en de aankleding van het park. Ook de pas aangelegde padelbanen gingen mee in dat streven. De masten voor de baanverlichting zijn sierlijk vormgegeven. 'Dat oogt niet alleen mooi, maar geeft de bal ook meer ruimte wanneer die de kooi uit gespeeld wordt, zodat het spel doorgespeeld kan worden. Met de armaturen wordt 304 lux en een gelijkmatigheid van 0,7 behaald. De verlichting voldoet hiermee aan de eisen van de KNLTB', zo stelt leverancier Willem Majoor van Padel Totaal. 'De armaturen hangen nu horizontaal, zodat ze geen dwaallicht hebben en lichthinder veroorzaken voor de omgeving of toeschouwers.'

Volgens Frank Kraus heeft de vereniging ook nagedacht over details zoals de wijze waarop de kooi is afgewerkt. 'We hebben er nadrukkelijk op gelet dat de kooi goed verzinkt is, zodat deze niet vroegtijdig gaat roesten.' Dat zou de afschrijvings-termijn kunnen beïnvloeden, maar ook een negatieve uitstraling op de omgeving kunnen hebben. 'Wij doen veel moeite om ervoor te zorgen dat de banen, de meubels en het buitenterras in goede conditie verkeren. De leden zien en ervaren dat en willen daar graag een steentje aan bijdragen', stelt Jacqueline Neggers. Frank Kraus merkt op dat de kwaliteit van de accommodatie de verantwoordelijkheid van elk lid is. Goed nadenken over wat werkt en elkaar durven aanspreken zijn volgens Kraus de sleutels tot het succes.

De club is sterk afhankelijk van de inbreng van vrijwilligers. 'De gemeente Veldhoven heeft als beleid dat clubs waar het kan zoveel mogelijk zelf moeten doen', zo merkt Kraus op. 'Gelukkig beschikken wij over 50 tot 60 leden die actief betrokken zijn bij de club. Daarnaast hebben we een groep van zo'n 50 leden die op afroep beschikbaar zijn. We mogen dus stellen dat 20 procent van de leden actief bij onze vereniging betrokken is.' Dankzij twee jaarlijk-

Lambert Coolen, Frank Kraus, Jacqueline Neggers

Coolen heeft zijn eigen bezem ontwikkeld om het infill-rood goed te verdelen.

se 'doedagen' hoopt de vereniging de afhankelijkheid van de leden te kunnen minimaliseren. 'Voor de komende doedag staat de teller al op 35 aanmeldingen en daar zijn we erg blij mee.' Dat neemt niet weg dat de club met het idee speelt om de activiteiten op die doedagen in kleinere delen op te splitsen. 'Het idee is om vanaf volgend jaar drie keer per jaar een doedag te organiseren, om meer zaken sneller te kunnen aanpakken.'

Goede stimulans

De focus op de accommodatie en de komst van de padelbanen hebben het ledenbestand een extra impuls gegeven, zo merkt Neggers op. 'Momenteel hebben we ruim 640 leden, van wie zo'n 70 jeugdleden. De komst van de padelbanen zal de vereniging zeker doen groeien.' Die groei legt wel druk op de beschikbare baancapaciteit en de mogelijkheid om te spelen. Groundsman Lambert Coolen

'S WERELDS SNELSTE BELIJNINGSROBOT

› **Eerste belijning:**
ontwerp, verander, kopieer of
verplaatst voetbalvelden in
enkele minuten

› **Gemakkelijk in gebruik:**
zeer gebruiksvriendelijke
bediening

› **Belijnt zelfstandig:**
zodat de belijner tijd heeft
voor andere taken

› **Flexibel:**
compatibel met elke
Expoline-verf

› **Lichtgewicht:**
minder dan 30 kg
zonder batterij

Laat uw velden uitmeten en belijnen door Expo-Line.
Vraag uw offerte aan op info@voetbalmateriaal.com.

merkt in toenemende mate hoe het plannen van het onderhoud een hele opgave wordt door de populariteit van de vereniging. Samen met collega-vrijwilligers Peter en Rini grijpt hij elke kans aan om de acht banen in topconditie te houden. 'Het belangrijkste is dat we de banen regelmatig vegen en ervoor zorgen dat overal voldoende infill-rood ligt', zo merkt hij op.

'Omdat de spelers graag sliden, schuift het infill-rood automatisch naar de zijkanten van het veld. Daarom moeten we dat regelmatig hervonderen, zodat er overal voldoende infill-rood ligt. Dat draagt bij aan de spelbeleving en de kwaliteit van de banen. Daarnaast vegen we om te voorkomen dat algen en mos een kans krijgen.' De verrichtingen van Coolen blijven niet onopgemerkt. Onlangs werd hij tijdens een bijeenkomst voor groundsman in het zuiden van het land in het zonnetje gezet. Van de ruim 700 banen in de regio bleek dat de banen van TC Metzpoint er het beste bij lagen. De gedrevenheid en clubliefde van Coolen betekenen veel voor de vereniging.

'De gemeente heeft als uitgangspunt dat de toplaag van de banen pas na tien jaar vervangen wordt', zo stelt Frank Kraus. Door zorgvuldig onderhoud van de mat, met 13 mm lange vezels in combinatie met een infill-roodlaag van 2 mm boven op de vezel, denkt Kraus dat de vereniging het zal redden om de banen ten minste tien jaar te kunnen bespelen. 'De kwaliteit van het infill-rood maakt daarbij het verschil', zo wordt opgemerkt. Zowel Coolen als Kraus geeft blijk van veel kennis over tennisbaansoorten en onderhoudsmaterialen. 'Ik ben er continu mee bezig', stelt Coolen. 'Veel borstels werken onvoldoende. Vandaar dat wij ons eigen systeem hebben ontwikkeld, zodat we een beter effect krijgen bij het vegen van de tennisbanen.' Nu de padelbanen een feit zijn, heeft Coolen

zich gestort op de vraag welke veger het beste is om het zand in te vegen.

Volgens Frank Kraus is het niet alleen de kwaliteit van het infill-roodonderhoud die bepalend is. 'Ook schoenzolen maken een groot verschil. Te veel leden kopen schoenen met verkeerde zolen. Waar mogelijk proberen wij dat te controleren, maar we pakken het ook op met de leveranciers van sportkleding hier in de omgeving.' De kwaliteit van de banen valt of staat echter met kennis over wat er wordt besteld bij de aanleg van de baan. 'Geloof niet wat verkopers zeggen, maar vraag om bewijs. Om de juiste keuze te kunnen maken voor de padelbanen, zijn wij veel gaan kijken en luisteren bij andere verenigingen. Zo bleek dat er veel gestunt werd met de aanschafprijs van de banen, op voorwaarde dat je dan ook het jaarlijks onderhoud bij die partij zou onderbrengen. Uit bestudering van de verschillende offertes bleek echter dat die voorgeschotelde korting op de lange termijn volledig teniet werd gedaan. Door je goed te verdiepen in wat er allemaal wordt aangeboden, weet je zeker dat je waar krijgt voor je geld. Krijg je dat niet, dan neemt het spelplezier af en dat zal zeker effect hebben op de leden en hun betrokkenheid', zo is de logische redenering van Kraus. Het jaarlijks onderhoud heeft TC Metzpoint zelf bij een partij ondergebracht. 'Voorheen kwamen die twee keer per jaar, maar omdat Lambert boven op het klein onderhoud zit, hebben we die frequentie kunnen terugbrengen naar één keer per jaar. Onze drainage is namelijk nog altijd goed schoon. Het jaarlijks groot onderhoud draait bij ons alleen om het schoonfilteren van het infill-rood. Daar heb je echt specialistisch materieel voor nodig.' De hoeveelheid vuil die tijdens dat groot onderhoud uit de baan wordt verwijderd, is opmerkelijk. 'Je wilt niet weten hoeveel pluus van tennisballen en haren er in de mat gaan zitten. Als je dat er niet uit haalt,

kan dat tot een slechtere afwatering leiden', stelt Kraus.

Cultuurbewakers belangrijk

Het bestuur van TC Metzpoint bestaat uit verschillende commissies. 'Er is een Paviljoen-, een Park-, een Jeugd-, een Evenementen- en een Technische commissie', zo merkt Jacqueline Neggers op. 'Aan het bestuur de opdracht om ervoor te zorgen dat er altijd voldoende vrijwilligers zijn en dat alles blijft draaien.' Frank Kraus merkt echter op dat het ook belangrijk is dat er voldoende 'cultuurbewakers' zijn. 'Je hebt ook mensen nodig die erop toezien dat de sfeer en de cultuur van de club gewaarborgd blijven.' De kwaliteit van de koffie en de hapjes die zelfs bij de toeschouwers langs de banen worden geserveerd, is slechts een voorbeeld van de Brabantse gastvrijheid en gezelligheid die zo belangrijk is voor TC Metzpoint. Die gastvrijheid, gezelligheid en betrokkenheid gaan verder dan de club alleen. 'Ook bieden wij jaarlijks een aed-training aan, om mensen bekend te maken met de apparatuur die levens kan redden wanneer iemand overvallen wordt door een hartstilstand. Aan die training doen telkens weer 70 tot 80 mensen mee', stelt Kraus vol trots.

Dat TC Metzpoint het familiale karakter en de gezelligheid boven het scoren van het laatste punt stelt, blijkt ook uit de naam van de vereniging. 'Metz' is geen verbastering van 'match', maar is de naam van de ingenieur, later wethouder, dankzij wiens inzet de verkeersproblematiek rondom Eindhoven beperkt is gebleven. Deze Chris Metz stond erop dat de snelweg naar Tilburg werd verbonden met de A67 ten zuiden van de stad. Dankzij zijn visie is voorkomen dat anno 2018 zo'n 150.000 voertuigen dwars door Eindhoven moeten rijden om van de ene naar de andere snelweg te komen. Met de tenuitvoerbrenging van zijn visie won Chris Metz in 1968 zijn eigen 'Metzpoint', zij het op een ander terrein.

Dankzij zijn standvastigheid in de vele discussies werd de door hem voorgestelde verbindingsweg al snel bekend als 'de poot van Metz'. Dat de naast de weg gelegen tennisvereniging TC Metzpoint heet, is dus niet alleen een verwijzing naar de geografische ligging, maar tevens een blijk van waardering.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27482/twintig-procent-van-de-leden-is-actief-bij-onze-vereniging-betrokken

De nieuwe padelbanen moeten de leden tevreden houden.

Rechter doet uitspraak in conflict over hybrideveld

Newae wordt veroordeeld tot compenseren schade vv Diosa en gemeente Wijchen

De rechtbank van Gelderland heeft naar aanleiding van een meer dan twee jaar oude klacht uitspraak gedaan in een rechtszaak tussen adviesbureau Newae en de gemeente Wijchen over de aanleg van een hybrideveld in Balgoij, gemeente Wijchen. Newae zou –aldus de uitspraak van de rechter– duidelijke signalen dat de ondergrond verdicht was hebben genegeerd en een constructie hebben gebouwd zonder voldoende waterbuffering.

Auteur: Hein van Iersel

Google de combinatie 'hybridevelden' en 'Diosa Balgoij' en je komt al gauw tegen dat de gemeente Wijchen en de stichting Groene Grasvelden in mei 2015 een Xtragrass-veld lieten aanleggen in Balgoij, een kerkdorpje in de gemeente Wijchen. Vakblad Fieldmanager bezocht dit veld in 2016 en toen al klaagde Cees Jansen van de Wijchense stichting Groene Grasvelden, die namens de gemeente het onderhoud verzorgt, over de conditie van de velden. 'Nu lijkt het heel wat', wist Jansen ons bij die gelegenheid te melden, 'maar vergis je daar niet in. Als het gaat regenen, kan het water niet weg. Bij de aanleg is geen rekening gehouden met de gebrekkige waterdoorlatendheid van de

zware klei in de ondergrond. We hebben daarover geklaagd bij adviesbureau Copier (inmiddels omgedoopt in Newae RED), dat de aanleg heeft geregisseerd, maar krijgen daar nul op rekest. Wijchen had toen geen andere keuze dan een zaak aan te spannen. Hopelijk kunnen we op die manier ons gelijk halen.'

Dat gelijk heeft de gemeente Wijchen gehaald. In de uitspraak van de rechtbank van Gelderland van 12 september 2018 lijkt de stichting voor de volle honderd procent in het gelijk te worden gesteld. Het adviesbureau moet de kosten van de rechtbank betalen en bovendien zorgen dat de

club over een goed veld kan beschikken. In de op internet gepubliceerde uitspraak staan bovendien nog een aantal saillante details over het negeren van de bevindingen van een externe deskundige, Sport Pitch Engineering uit Leusden. Ingevoerd in de sector weten dat het hier gaat om Rob de Heer, die in die tijd als hybridespecialist werkte voor Greenfields en inmiddels hybridevelden propageert van het Turkse bedrijf Hatko Sport. De mail van De Heer wordt letterlijk geciteerd in de uitspraak: 'Om het Xtragrass-veld voor de volle 100 procent te kunnen benutten onder alle weersomstandigheden, adviseren we om het veld op te bouwen als Wetra-constructie met een nieuwe

DE BETREFFENDE ZAAK

Rechtbank Gelderland zaak nummer
C/05/325030/ HA ZA 17-423
<http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RBGEL:2018:4204>

zandonderbouw. Over de dikte van die onderbouw in relatie tot het aan te brengen drainagesysteem kun je debatteren.'

Een voormalige medewerker van aannemer Heijmans Sport & Groen, die de aanleg toentertijd

Zowel de gemeente Wijchen als projectleider Wim Glaap van Newae zijn om een reactie gevraagd. De gemeente Wijchen laat bij monde van haar woordvoerder Bos zich te kunnen vinden in het artikel en wil verder geen commentaar geven. Ook Wim Glaap/ Newae wil verder geen commentaar maar heeft wel het verzoek om het onderstaande zinnetje aan het artikel toe te voegen: 'Volgens Newae ligt de situatie genuanceerder dan nu wordt gesteld en wij zullen in vervolg van de procedure hier nader op ingaan.'

 2 min. leestijd

Cees Janssen

Wim Glaap

heeft verzorgd maar verder geen partij is in het juridische conflict, bevestigt desgevraagd de klachten van Diosia. 'Dat werk moest gewoon af. Zelfs met slecht weer moesten we de onderbouw klaar maken, terwijl dit eigenlijk niet verantwoord was. De ondergrond ter plaatse is veel te zwaar en te kleiig.' Deze medewerker wilde niet met zijn naam in dit artikel, maar is wel met naam en toenaam bekend bij de redactie van dit vakblad.

Volgens de samenvatting van de rechtszaak op internet zou De Heer in een advies per mail hebben gemeld aan Copier/ Newae dat de bestaande ondergrond ongeschikt was om een hybrideveld op te realiseren. Dat advies lijkt te zijn genegeerd. Waarbij het adviesburo door de rechtbank volledig verantwoordelijk wordt gehouden voor het

JURIDISCH

ontwerp, de aanbesteding en het toezicht op het werk. Verder geldt dat de gemeente Wijchen al in september van 2016 een onderzoek heeft laten uitvoeren door Kiwa Isa, dat aan het licht zou brengen dat de problemen met het hybrideveld te wijten zouden zijn aan verdichting van de onderlaag. Newae wordt door de rechter veroordeeld tot het betalen van de kosten van de rechtszaak en vervolgens ook nog tot het vereffenen van de schade die geleden is door de gemeente Wijchen.

ALLE SCHADE IS VOOR NEWAE

Het is onbegrijpelijk dat Newae de waarschuwing van een specialist voor de slechte ondergrond in de wind heeft geslagen. Erg fout en de aansprakelijkheid is dan ook terecht bij Newae gelegd. Daarnaast zou ik mij kunnen voorstellen dat een specialistisch bedrijf als Heijmans (uitvoerend) vanuit de ontwerpdocumenten waaronder de bodemopbouw misschien had moeten waarschuwen en dus ook niet geheel vrijuit gaat. Tenslotte valt mij op dat Newae kennelijk niet op basis van de DNR-voorwaarden heeft gecontracteerd. Dat zou de aansprakelijkheid van Newae sterk beperkt hebben. Thans is er geen beperking in de omvang en zal Newae alle schade moeten vergoeden.

Wim Heijltjes (Heijltjes@heijltjes.nl) is
Bouwrechtadvocaat in Nijmegen

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27453/rechter-doet-uitspraak-in-conflict-over-hybrideveld

‘We moeten de “verdwenen” TPE-infill weer boven water krijgen’

Gemeente Nijmegen trekt alles uit de kast om twee velden door de keuring te krijgen

Bij voetbalvereniging SC Excelsior (SCE) zijn onlangs twee kunstgrasvelden afgekeurd. Keuringsinstituten hebben dit jaar 210 velden gekeurd vanwege de invoering van de nieuwe KNVB-regel dat kunstgrasvelden die na 2010 zijn aangelegd na acht jaar gekeurd moeten worden. Fieldmanager praat langs de lijn met de eigenaar van de afgekeurde velden, de gemeente Nijmegen.

Auteur: Santi Raats

Op Sportpark Lindenholt in Nijmegen heeft sc Excelsior (SCE) een hoofdveld van kunstgras, een kunstgrasbijveld en een kunstgraspupillenbijveld. Tegenover de kantine liggen een heel natuurgrasveld en een pupillenveld. De club telt 650 leden. De twee kunstgrasvelden en het kunstgraspupillenveld zijn in 2011 door J&E Sports namens Ploegmakers aangelegd bij de renovatie van het sportpark.

Eerste poging

De twee afgekeurde velden en het pupillenveld moeten bij de doelgebieden en op enkele andere plekken worden verbeterd op het gebied van torsie (stroefheid) en balstuit. J&E Sports is op 3 september op de afgekeurde velden aan het werk. Met de diepe borstelmachine Extreme Clean, de wiedeg en een gewone borstelmachine wordt de TPE-infill gedecomprimeerd, de infill verdeeld en

worden de velden tot slot afgeborsteld. Vijf dagen later moeten de velden weer speelbaar zijn.

De aannemer is de hele dag aan de slag, in een eerste poging om de velden alsnog door de keuring te krijgen. Derks sprak vooraf met enkele clubleden die meenden dat de infill gestolen was. ‘Er was inderdaad geen infill meer te zien tussen de kunstgrasvezels’, vertelt Derks. ‘Maar zodra de aannemer aan het werk ging, kwam er een heleboel

7 min. leestijd

infill naar boven.'

De vakopzichter sportvelden, Anton Derks, laat aan het einde van de dag weten: 'Goed nieuws en slecht nieuws: het hoofdveld en het pupillenveld zijn door de keuring gekomen. Het bijveld niet, ter-nauwernood.' Op torsië oftewel stroefheid scoort dit veld de laagste waarde van 39 Newton op de ene meetpositie en 54 op de andere meetpositie, een verschil van 15 Newton. Het verschil mag volgens de normen niet hoger dan 10 zijn.

Weinig afkeuringen of veldslag?

Dit jaar was het eerste jaar dat verenigingen moesten aantonen dat hun velden nog voldeden aan de gebruiksnorm, de ondergrens voor bestaande kunstgrasvoetbalvelden. Het betrof velden die zijn aangelegd en/of gecertificeerd in het jaar 2010. Het percentage afgekeurde velden in Nederland lijkt op het eerste oog mee te vallen: vijftien afgekeurde velden op 210 velden in totaal. Balemans wil dat nader toelichten en lijkt te spreken over een slagveld: 'We hebben het geweten, hoor, dat er voor het eerst na acht jaar keuringen op basis van de gebruiksnorm waren! Keuringsinstituten hebben meer dan 50 procent van de velden afgekeurd. De afkeuring van vijftien velden bij dertien clubs heeft vergaande consequenties: er mogen bijvoorbeeld geen competitiewedstrijden op gespeeld worden om veiligheidsredenen, totdat de toplaag

is verbeterd en weer aan de gebruiksnorm voldoet. De toplagen van 22 velden zijn eerder vervangen dan in de planning stond', vertelt de adviseur accommodatiezaken van de KNVB.

Peter Hendriks, teamleider van Sportbedrijf Nijmegen, vindt de tussentijdse keuringen een goede zaak. 'Het draait in de eerste plaats om de veiligheid van de spelers. De club traint en speelt wedstrijden op deze velden. Bovendien sporten hier dagelijks 250 schoolkinderen. Je moet er niet aan denken dat er ongelukken gebeuren doordat het veld onveilig is.'

Momentopname

Derks is verbaasd dat het bijveld opnieuw is afgekeurd. 'Het is een momentopname, dat is wel duidelijk. Als het veld na de trainingen van vanavond was gekeurd, was het hoofdveld wéér niet door de keuring gekomen, want dan is de infill platgelopen door de voetballers. Ik denk dat we nét wat meer tijd nodig hadden. We gaan deze extra tijd er natuurlijk alsnog in steken; onze onderhoudsploeg zal het bijveld nu intensief wiedeppen.'

Balemans: 'De KNVB gaat de procedures en de norm evalueren, evenals het moment van keuring. Het betreft inderdaad een momentopname waarbij je vooraf groot onderhoud kunt plegen, zodat het veld tijdens de keuring aan de norm voldoet, maar een paar dagen later mogelijk al niet meer.

ACTUEEL

Ook willen we nagaan of de keuring goedkoper kan, zodat gebruikers en eigenaren die vaker kunnen laten uitvoeren als zij dit willen.'

Geslaagd!

De dag erop gaat de gemeente direct hard aan de slag met de wiedepping op het bijveld, in een tweede poging om het door de keuring te krijgen. Dat lukt: een paar dagen later vindt de herkeuring plaats en komt het bijveld wél door de keuring. Derks: 'We hebben hiervan geleerd. We gaan de wiedepping voortaan intensief inzetten in het veldonderhoud, bij al onze kunstgrasvelden.'

**'Traploos instelbare
wiedeppen zijn zuinig
op de mat'**

Al gauw kwam er een hele hoop TPE-infill 'bovendrijven'.

Met de diepe borstelmachine Extreme Clean, de wiedepping en een gewone borstelmachine wordt de TPE-infill gedecompacteerd, de infill verdeeld en worden de velden tot slot afgeborsteld.

Waar techniek en topkwaliteit samenkomen. www.atmachines.com

RAKE MASTER

Decompacting

SURFACE MASTER

Oppervlakte reinigingen

SIDE MASTER

Intensief los borstelen

FIELD MASTER

Diepte reinigingen

Onderhoudsmachines voor kunstgrasvelden.

AT machines

turf cleaning

Voor meer informatie over deze kunstgrasreiniging machines of een vrijblijvende demonstratie, kunt u contact opnemen met:

At Machines
+31 (0)10 820 87 21
info@atmachines.com

Voets
+31 (0)6 20 24 99 67
t.vanEkeren@voets.nl

Belrobotics
THE GRASS MASTERS

50%
besparing

Minder
werklast

Perfekte
grasmat

-90%
CO2

Belrobotics Connected Line

Max. 24 000 m²

Download on the
App Store

GET IT ON
Google Play

WWW.BELROBOTICS.BE

Nog krachtiger + Nog duurzamer + Eenvoudig gebruikersinterface
+ Eenvoudig onderhoud + Besturing, positionering,
opvolging via internet en via een APP (iOS & Android).

Vooraf de doelgebieden moesten onder handen worden genomen.

‘We kunnen altijd nog overgaan op transplantaties’

Sander van der Holst (unitmanager): ‘Kiwa Isa Sport staat voor kwalitatief hoogstaande, duurzame en veilige velden. De keuringen na acht jaar zijn hiervoor een wezenlijk en belangrijk onderdeel, maar daardoor kampt een aantal verenigingen met een afgekeurd veld vlak voor de start van de competitie. Om dit te voorkomen, raadt Kiwa Isa Sport sportverenigingen aan om de velden al in het voorjaar, ruim voor de deadline, te laten controleren. Wordt een veld afgekeurd, dan is er voldoende tijd voor herstel en kan op tijd een herkeuring gepland worden. Komend seizoen zetten we ons in voor procesoptimalisatie door de bewustwording hierover bij de clubs en veldeigenaren te vergroten.’

Sander van der Holst, unitmanager Kiwa Isa Sport

Wiedeggen: voortschrijdend inzicht

J&E Sports heeft in 2011 deze twee velden en het pupillenveld aangelegd en ingestrooid met 14 mm zand en 14 mm TPE-infill. Van Gennip: ‘Wekelijks wiedeggen is inderdaad belangrijk. Je kunt ermee op de juiste diepte komen, tot aan de zandlaag, en niet alleen maar door de infill-laag. Veel infill splitst zich en verdwijnt in de ondergrond, zeker bij intensieve betreding, ook met plat schoeisel, zoals hier. Je moet niet te oppervlakkig met de wiedeg werken, maar ook niet te diep; dan verniel je belijningen, naden en de backing. Er zijn veel wiedeggen op de markt verkrijgbaar, maar wij hebben er een die traploos instelbaar is en niet naar beneden zakt door het eigen gewicht. We stellen de wiedeg in op 2 cm diepte; dan raak je de backing nooit.’ Hendriks en zijn collega Derks zijn er niet vies van om de hand in eigen boezem te steken. Hendriks: ‘Zoals gezegd staat veiligheid voorop. Als daarvoor meer tussentijdse keuringen nodig zijn, of beter onderhoud van onze kant, dan kiezen wij daar onmiddellijk voor.’ Toch staan zij erom bekend dat ze hun onderhoudsploeg vakbekwaam te werk laten gaan en niet bang zijn om advies bij derden in te winnen. Derks: ‘Onze onderhoudsploeg denkt goed na over de werkzaamheden.’

Rond de aanleg van de tweede generatie velden, vanaf 2014, hebben we besloten om onze wiedeg in de schuur te laten staan. Deze gaat vrij grof te werk. Medewerkers waren bang dat ze daarmee de backing van de nieuwe mat zouden beschadigen. Ook moest je bij het gebruik van de wiedeg daarna nog een keer egaliseren. In plaats daarvan hebben we geïnvesteerd in de Rake Master van AT Machines, die in één werkgang infill kan decompacteren en egaliseren.’

Door voortschrijdend inzicht, zoals het opnieuw inzetten van de wiedeg, verbetert het gemeentelijk onderhoud. Verder ziet het sportpark er piekfijn uit. Voorzitter Jos Joosten vertelt Fieldmanager dat een groep vrijwilligers wekelijks onkruid verwijdert, alle rommel langs de velden opruimt en op vrijdagochtend belijnt. De onderhoudsploeg van de gemeente komt elke week langs met de Rake Master, waarin Nijmegen speciaal investeerde voor alle kunstgrasvelden. Derks: ‘Feitelijk voeren we daarmee wekelijks een verkapt grote onderhoudsbeurt uit; althans, dat idee hebben we.’ Miscommunicatie rondom de keuringsdatum Voor de gemeente was het een kink in de kabel dat de KNVB met zijn lid, de voetbalvereniging, contact opnam over de toen aanstaande keuring. Deze KNVB-brief bleef liggen bij de vereniging tijdens de rustige voorjaarsmaanden. Derks: ‘Toen we medio juli hoorden dat de keuring had moeten plaatsvinden, was het te laat om nog in actie te komen.’ Ook de aannemer hoopt dat keuringen voortaan vroeger in het jaar kunnen plaatsvinden. ‘In de voorjaarsmaanden hebben wij het rustig en hebben we genoeg tijd voor deelrenovaties. Maar in de zomer is het bij ons heel druk met veldenaanleg.’ Hendriks: ‘Als we de keuringsdatum eerder hadden geweten, hadden we meer tijd kunnen besteden aan deze deelrenovaties. Maar uiteindelijk haalt ook het bijveld de norm wel weer met relatief kleine ingrepen. Mochten we in de resterende paar jaar na de keuring nog moeten ingrijpen, dan kunnen we overgaan tot transplantaties: het vervangen van gedeeltes van het veld. Daarvoor heeft ingenieursbureau Middelkoop Advies al een plan geschreven.’

Volgens Balemans ligt de oorzaak van de miscommunicatie niet bij de KNVB, maar zal de KNVB de

GRAVEL-PLUS PREMIUM

GRAVEL-PLUS PREMIUM INTERESSANT VOOR UW TENNISPARK

Waarom Gravel-Plus Premium banen op afschot en geen gewone gravelbanen? Normale gravel, gemaakt van baksteen, heeft een grovere korrel dan Gravel-Plus Premium (GPP), welke gemaakt wordt van gemalen dakpannen.

Waar normale gravel minder vast blijft om waterdoorlaatbaar te zijn en dus ook eerder zal uitslijten, heeft u dat probleem bij GPP banen niet. Het verschil: GPP en water binden samen tot een zeer sterke, stabiele toplaag.

Voordeel hiervan is dat de speelschade beduidend minder snel toeslaat. GPP is door zijn fijnere en zachtere structuur veel meer verdicht, met water als bindmiddel. Hierdoor verdampst het water minder snel.

Voor informatie en advies over uw situatie maakt u een afspraak met een van onderstaande gecertificeerde banenbouwers.

W
Wijnbergen Sportbouw BV
Aanbieder van onderstaande gecertificeerde banenbouwers

TENNISBOUW
nederland b.v. **t**

Bouma
Sport & Leisure

Troas en O'voo Sport B.V.
DE NEDERLANDSE TENNISBOUWER

product van
tegra

www.gravelpluspremium.nl

info@gravelpluspremium.nl

GRAVEL 0-2 NORMALE KENMERKEN

- Moet waterdoorlaatbaar zijn
- 100 % horizontaal aangelegd
- Elk voorjaar opnieuw frezen
- Door bevriezing in het voorjaar pas later te frezen of walsen
- Droogt na een regenbui minder snel

GRAVEL-PLUS PREMIUM VOORDELEN

- Grote voorjaarsbeurt niet noodzakelijk om banen gereed te maken voor aanvang van het nieuwe tennis seizoen
- Zeer snel bespeelbaar na een regenbui
- Levensduur ca. 20-25 jaar, afhankelijk van onderhoud en bespelingintensiteit
- Gebruiksvriendelijk in onderhoud
- Aangelegd onder afschot van 8 cm

MEER DAN 150 BANEN

Onder andere de volgende parken hebben reeds gekozen voor Gravel-Plus Premium:

- BLTC De Niënhof, Bunnik
- LTC 's-Gravenzande
- TV Tie Breakers, Amsterdam
- LTC Goirle
- 't Swaecke, Wemeldinge
- TC Animo, Terneuzen
- TV IJlst
- TV de Stirum, Hoogezand

GRIP OP GROEN

Maai - laadwagens

Veeg- en verticuteermachines

SCHOUTEN

☎ +31 (0)577 40 80 80
✉ info@schouten.ws
🌐 www.schouten.ws

Voor al uw
natuurgras,
kunstgras en
innovatieve
technieken

Zuman Zwammerdam B.V.
Impact 26, 6921 RZ Duiven
www.zuman-zwammerdam.nl
info@zuman-zwammerdam.nl
T: 026-311 85 55

**ZUMAN
ZWAMMERDAM**
Infra Groen Water Sport Sloop

communicatie wel evalueren: 'Vorig jaar zijn we vroegtijdig gestart met het informeren van verenigingen. Maar meer dan 80 procent van de rapportages kwam te laat binnen, na de deadline van 30 juni 2018. We hopen natuurlijk ook dat de velden eerder gekeurd worden, zodat er minder velden uit de competitie gehaald hoeven te worden. We gaan opnieuw vaststellen wie we op welk moment gaan informeren.'

Volgens Balemans heeft de KNVB in veel gevallen de gemeenten wel degelijk aangeschreven over de aanstaande keuring. Dat de berichtgeving hier en daar is misgelopen, betreurt hij vooral voor de

KNVB-leden. 'De eigendomssituatie van velden is complex. Hierdoor had de KNVB soms contact met de vereniging, dan weer met de gemeente en dan weer met een tussenpersoon. In sommige gevallen hebben we hierdoor nagelaten de voor de KNVB belangrijkste partner, namelijk de vereniging, juist te informeren over de stand van zaken. De KNVB is nu van plan de verenigingen al bij de start van de competitie te laten weten dat hun velden aan het einde van dit seizoen, dus vóór 30 juni 2019, gekeurd moeten zijn.'

Lange afschrijvingsperiode niet slim

Hendriks is er voorlopig wel gerust op. 'Bij het tiende jaar zijn de velden afgeschreven. De velden zijn in 2011 aangelegd en met een beetje extra aandacht gaan ze uiteindelijk nog twee jaar mee. Voor mij is het de vraag waarom de KNVB deze velden in het achtste jaar of speelseizoen beoordeelt en niet in het zevende jaar, maar zelfs in dat geval gaan ze nog een jaar mee.'

Balemans geeft tips aan sportveldeigenaren: 'Wellicht ten overvloede: monitor velden om teleurstellingen te voorkomen. Dat kan van simpel tot uitgebreid en volledig; kijk maar op de KNVB-website onder "KNVB assist – monitoren". Goed onderhoud is cruciaal. Te vaak wordt er nog lichtzinnig over onderhoud gedacht. Met goed en gedegen onderhoud kun je als eigenaar de levensduur van het veld verlengen en blijven de sporttechnische eigenschappen op peil. Het ontbreekt wat dat betreft nog vaak aan kennis. Zo vereist elk kunstgrasveld specifiek onderhoud en moet men het onderhoud niet standaardiseren. Vervang de doelgebieden al voordat het veld zijn levens einde nadert. Dit zijn de meest intensief betreden gebieden die eerder slijten en toe zijn aan renovatie. De afschrijving van kunstgrasvelden ligt tussen de acht en twaalf jaar. Twaalf jaar is erg lang. Je kunt beter een korte termijn hanteren waarbij je geld overhoudt dan dat je geld naar voren moet halen! En betreed de kunstgrasmat zo homogeen mogelijk. Vaak zie je extra slijtage bij de gebieden die het dichtst bij de kantine zijn gelegen.'

KNVB: 'We gaan opnieuw vaststellen wie we op welk moment gaan informeren'

De gemeente gaat hard aan de slag met de wiede op het bijveld, in een tweede poging om het door de keuring te krijgen. Op torsië oftewel stroefheid scoorde dit veld de laagste waarde van 39 Newton op de ene meetpositie en 54 op de andere meetpositie, een verschil van 15 Newton. Het verschil mag volgens de normen niet hoger dan 10 zijn.

Patrick Balemans, adviseur accommodatiezaken KNVB: 'Men denkt toch vaak nog te lichtzinnig over onderhoud.'

John van Gennip, eigenaar J&E Sports, onderdeel van Antea Group

Peter Hendriks, teamleider sportbedrijf (buitensport) gemeente Nijmegen

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27514/we-moeten-de-verdwenen-tpe-infill-weer-boven-water-krijgen

*Twee van de vier smashcourts bij
TV Beekhuizen.*

'Iedere nieuwe tennisbaan zou MO5 moeten gebruiken'

Smashcourts TV Beekhuizen weer bespeelbaar na algenbestrijding AlgaVelan

Twaalf jaar geleden schafte TV Beekhuizen een viertal smashcourts aan. De smashcourts zijn ideaal bij slecht weer als de gravelbanen niet bespeeld kunnen worden. Algen nestelden zich echter in de smashcourts, waardoor de banen bij regen volledig onbespeelbaar waren door de plasvorming. TV Beekhuizen zocht een oplossing en kwam uit bij MO5 Sport van AlgaVelan. Sindsdien is de algenoverlast definitief verleden tijd.

Auteur: Nino Stuivenberg

TV Beekhuizen had exact twee jaar geleden te maken met flinke plasvorming op de vier smashcourts. Na een regenbui waren de banen onbespeelbaar, terwijl ze op zo'n moment juist een voordeel moeten bieden ten opzichte van gravel. Het water liep niet meer weg, doordat de bodem dichtgeslibd was met algen. TV Beekhuizen ligt in Velp aan de rand van de bosrijke Posbank, wat de banen erg kwetsbaar maakt. Aannemer Fieldturf had de baan aangelegd en zocht een oplossing voor de algenproblematiek. Zout, huishoudazijn en biociden bleken niet te werken. Rob Heusinkveld van Fieldturf klopte daarom aan bij AlgaVelan.

Primeur

TV Beekhuizen werd de eerste tennisvereniging die de werkwijze van AlgaVelan probeerde. Voor AlgaVelan was dat ook even zoeken, vertelt Ewoud

van de Wetering van het bedrijf. 'We zijn hier begonnen met bestrijding op basis van enzymen én micro-organismen (MO5) op de verschillende banen. We hebben met de hand gespoten in proefvakken. Eerst wekelijks, later werd het een routineklus. Nadat we drie à vier maanden metingen hebben gedaan, was het verschil duidelijk. De enzymen hielpen geen moer, terwijl de micro-organismen hun werk hadden gedaan. De voormalige groundsman van de baan, Klaas Venhoeke, was meteen overtuigd. We hebben MO5 Sport vanaf toen op alle smashcourts ingezet.'

Van de Wetering merkte dat leden destijds erg nieuwsgierig waren naar de werkzaamheden van AlgaVelan. 'Zij wisten dat de banen de eerste periode niet bespeelbaar waren, maar zagen ons wel wekelijks of tweewekelijks met een spuit de baan

op gaan. Als mensen zo'n spuit zien, denken ze al snel aan gif. Niemand wil dat, en het zal eendaags ook verboden worden. Wij hebben een goed, biologisch alternatief. De vereniging kan daar vervolgens mee naar buiten treden richting de leden.' Na enige voorlichting werden de leden alleen maar enthousiaster.

Goede balans

Het kost doorgaans wat tijd voor je daadwerkelijk kan zien of MO5 Sport effectief is, legt Van de Wetering uit. 'De dode algen hebben tijd nodig om volledig te verteren en ook echt weg te zakken; dat gaat op een gegeven moment steeds sneller. Daarnaast zorgen de micro-organismen ervoor dat nieuwe algen zich hier niet willen vestigen en vermeerderen. De problemen waren vervolgens wel volledig opgelost. Na de pilot is men daarom over-

Ewoud van de Wetering (AlgaVelan) en groundsman Erik Jonkers.

gegaan tot aanschaf van MO5. Recent hebben we hier voor de tweede keer een voorraad geleverd.' De aanpak van AlgaVelan was dus als enige effectief, anders dan alle alternatieve bestrijdingsmiddelen. Dat roept de vraag op wat het geheime recept is achter MO5 Sport, het middel van AlgaVelan. Van de Wetering legt uit: 'MO5 is een selectie van vijf micro-organismen die vijandig zijn tegen algen. Je creëert een klimaat tegen algen, zodat ze zich niet kunnen voortplanten. Daarnaast moeten de organismen elkaar natuurlijk niet opeten. We hebben een goede balans gevonden.'

Veel andere clubs kiezen ervoor om de velden intensief met een hoge frequentie machinaal te reinigen. Van de Wetering raadt dat ten zeerste af. 'Ten eerste omdat het zeer kostbaar is, maar vooral omdat je de baan beschadigt. De slijtage zo ernstig dat het veld eerder afgeschreven is. De aannemer

haalt zodoende de garantietermijn niet eens meer. Als je dat vergelijkt met een investering in MO5, dan kan je die gerust minimaal noemen.'

Kwartiertje werk

MO5 wordt door beheerders aangebracht op velden en banen, waarbij AlgaVelan optreedt als leverancier en adviseur. Bij TV Beekhuizen is Erik Jonkers in dienst als groundsman. Hij doet dat nu ruim een jaar, sinds maart 2017. Eens per twee weken brengt Jonkers MO5 aan op de vier banen, zo vertelt hij. 'Per baan duurt het ongeveer een kwartiertje om te bespuiten. Het werkt eigenlijk heel makkelijk. Daarnaast borstel ik wekelijks om de baan wat losser te houden, en zorg ik dat de banen dagelijks vrij van blad blijven. Daar hebben we namelijk hier aan de bosrand veel last van.' Per baan gebruikt hij ongeveer een à anderhalve liter MO5, veel minder vaak dan op hockeyvelden. 'Dat

Jonkers borstelt het veld eens per week.

komt door de berekening die je bij hockey hebt; die leidt tot uitspoeling', legt Van de Wetering uit. 'Afgelopen najaar was de algendruk in Nederland zeer hoog, maar bij TV Beekhuizen was er niets van te merken. Het probleem bestond gewoon niet.'

Jonkers leert als nieuweling in het vak steeds beter hoe alles werkt. 'Met MO5 hebben we in een jaar tijd veel progressie geboekt. Ik zie duidelijk een stijgende lijn; hoe vaker je bespuit, des te beter het werkt.' Over de effectiviteit van MO5 twijfelt hij niet. 'Bij iedere nieuwe baan zou ik aanraden om vanaf de aanleg met MO5 te beginnen. Je kan dan namelijk preventief werken om overlast te voorkomen. Op het moment dat je overlast hebt, ben je natuurlijk al te laat. Als je vanaf het begin spuit, is een lage dosering al voldoende. Je kan zo een hoop ellende voorkomen.' Van de Wetering vult aan: 'Als je algen onder controle hebt, kan je de levensduur van een baan aanzienlijk verlengen, doordat al het andere onderhoud minder intensief wordt.'

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27488/iedere-nieuwe-tennisbaan-zou-mo5-moeten-gebruiken

SNOEIHARD DE BESTE

→ 175 MX

→ 235 MX

ACTIE

Nu bij aanschaf van een Schliesing houtversnipperaar de Power Control overbelastingsbeveiliging voor de helft van de prijs!

Kijk op mechangroep.nl/merken/schliesing

Deze actie is geldig tot 15-12-2018.

MechanCultuurtechniek

Distributeur voor Nederland.

schliesing[®]

ADVIESBURO R.I.E.T.

RUIMTELIJKE INRICHTING EN TECHNIEK

ADVISEURS VOOR UW
BUITENSPORTACCOMMODATIE

ADVIES
PLANNEN
TECHNIEK

WWW.ADVIESBURORIET.NL

FOTO: PAULIEN VARKEVISSER

De Intelligent One in actie

ADVERTORIAL

bij De Wereld Draait Door

Deze zomer introduceerden wij vol trots 's werelds eerste en enige volledig gps-gestuurde robot die zelfstandig lijnmarkering op sportvelden aanbrengt: de Intelligent One. De lijnmarkeringsrobot was op dinsdagavond 9 oktober in actie te zien tijdens de uitzending van De Wereld Draait Door. Met de Intelligent One werd een afbeelding van Johan Cruijff op het veld van Sportpark Oostenburg in Oosterwolde gemaakt.

De Wereld Draait Door (DWDD) brengt in een serie uitzendingen een documentaire over de legendarische Johan Cruijff. In hun zoektocht naar iets of iemand die zijn afbeelding op een voetbalveld kon aanbrengen, stuitten zij op een filmpje van het Deense Intelligent Marking, de ontwikkelaar van de Intelligent One. In dit filmpje is te zien hoe de Intelligent One het logo van een goed doel op een Deens voetbalveld aanbrengt. Uiteindelijk kwamen de programmamakers uit bij Milati: of we wilden meewerken aan het realiseren van hun idee!

Maandagmorgen 1 oktober 2018 reden eigenaar Arjen Spek, zoon Tim en communicatieadviseur Dimphi van Amen in alle vroegte naar het Friese Oosterwolde. Het was niet eenvoudig een club te vinden waar nog geen belijning op de velden stond, en bovendien een veld dat een paar weken niet gespeeld hoefde te worden. Cruijff op de middenstip is natuurlijk fantastisch, maar dat geldt officieel niet als middenstip. De ochtend werd gebruikt om het ontwerp te testen; om 13.00 uur ging de filmploeg van DWDD draaien. Tijdens de uitzending van DWDD op dinsdagavond 9 oktober 2018 was te zien hoe met onze Intelligent One een afbeelding van Johan Cruijff, ontworpen door BNN-VARA, op het Friese sportveld werd aangebracht. Stefan Thilemann van het Deense Intelligent Marking maakte van het ontwerp een projectie voor de software van de markeringsrobot. Het resultaat was een haarscherpe afbeelding van Johan Cruijff op de middenstip.

Intelligent One: kostenbesparend en nauwkeurig

De oprichters van Intelligent Marking, Andreas Ydesen en Anders Sørensen, hebben jaren gewerkt aan het perfectioneren van de Intelligent One. Tijdens de grootste beurs voor *turf management* in Europa, de Saltex 2017, won het Deense bedrijf met dit product de innovatieprijs. Sinds juni heeft Milati al een groot aantal demonstraties gegeven door heel Nederland. Aannemers en gemeentes zijn geïnteresseerd in de mogelijkheden en voordelen die de Intelligent One biedt. Verschillende gemeentes overwegen om gezamenlijk de lijnmarkeringsrobot aan te schaffen of een leasecontract af te sluiten. Daarmee besparen ze kosten, tijd en mankracht. De sportwereld wachtte hierop. Operators kunnen veel efficiënter werken. Wanneer de robot draait, kunnen zij andere taken uitvoeren. Zo voltooit de Intelligent One bijvoorbeeld de eerste markering van een heel voetbalveld in slechts 30 minuten! Dit kan zo'n 800 uur op jaarbasis schelen; dat is bij een Nederlandse profvoetbalclub uitgerekend. Door die tijdsbesparing zijn er minder vrijwilligers nodig, die clubs toch al tekortkomen. Onder andere daarom is dit product een uitkomst voor clubs en jeugdorganisaties.

Ook voor kleinere budgets

Het is niet per se noodzakelijk het veld voor iedere wedstrijd opnieuw met de Intelligent One te belijnen. Een club kan er ook voor kiezen een blauwdruk te laten maken. Het is dan voldoende om de

robot tweemaal per jaar een belijningsontwerp op het veld te laten zetten. De club kan de lijnen vervolgens zelf met handmachines bijhouden. Spek ziet daarin kansen voor kleinere clubs, voor wie de aanschaf van de robot niet direct in het budget past. Clubs kunnen de machines huren via aannemers die bij Milati zijn aangesloten.

Lijnmarkering is de toekomst

Opnieuw markeren is nog nooit zo eenvoudig geweest. De Intelligent One onthoudt alle coördinaten en levert iedere keer een strak resultaat. Daarnaast is de capaciteit van zowel de batterij als het belijningsmateriaal groot.

De Intelligent One is bestuurbaar via een Samsung Galaxy Active-tablet die speciaal is behandeld tegen binnendringend stof en water. Hierdoor is de tablet tijdens alle weersomstandigheden te gebruiken.

MILATI verzorgt demonstraties op aanvraag.

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27502/s-werelds-eerste-lijnmarkeringsrobot-in-actie-te-zien-bij-de-wereld-draait-door

*Beton is
natuurlijk
mooi*

BETONPLATEN SPORTVELDEN

Zwaagstra Beton produceert voor kunstgras sportvelden speciale betonplaten die het wegspoelen van de infill voorkomen.

In diverse uitvoeringen en afmetingen leverbaar.

Lindberghstraat 18 • 7903 BN Hoogeveen • T. 0528 - 28 70 07 • E. info@zwaagstrabeton.nl • I. www.zwaagstrabeton.nl

CCGrass
www.ccgrass.com

Grootste kunstgrasleverancier ter wereld
Op zoek naar een optimale sportbeleving

Sportvelden in **100** landen

>100 Kunstgrasvoetbalsystemen de FIFA-standaard

Jaarproductie van **40 miljoen m²**

CCGrass houdt zich al meer dan 15 jaar bezig met de productie en de ontwikkeling van kunstgras en staat wereldwijd bekend als de grootste leverancier van kunstgras. Jaarlijks produceert CCGrass meer dan 40 miljoen m² kunstgras. Dat maakt dat CCGrass de grootste aanbieder is op de wereldmarkt.

In het streven naar steeds hogere prestaties van zijn kunstgrassystemen heeft CCGrass zijn R&D-afdeling versterkt. Op dit moment kan CCGrass meer dan honderd verschillende systemen aanbieden.

Als FIFA Preferred Producer kan CCGrass kunstgrasoplossingen aanbieden voor alle mogelijk toepassingen, van grote voetbalevents tot kleinere voetbalclubs. Chelsea club, FIFA U-17, Homeless World Cup, Summer Universiade; zij kozen allemaal voor CCGrass.

TRUSTED BY *The World*

TOP GREEN

2 NIEUWE
SPORTVELDMENGSELS
MET
4turf®
by DLF

TOP BALANCE

TOEPASSING

- Sportvelden met extra speeldruk

EIGENSCHAPPEN

- Snelle vestiging
- Meer veldbeemd in de mat
- Bevat graszaadcoating

ProNitro®

TOEPASSING

- Sportvelden / plantsoenen / campingterreinen / parken
- Herstellen speelschade

EIGENSCHAPPEN

- Sterk sportveld / gazon
- Geeft zowel zomer als winter een mooie kleur
- Bevat traaggroeiende grassen

GRASZADEN VOOR PROFESSIONEEL GEBRUIK

Verkrijgbaar bij:

mertens

wpa - Robertus
zeker & vast

Jeuk aan mijn ballen

Veel clubs missen een duidelijk visie
op de ontwikkeling van hun
vereniging

Ik ben niet jaloers op de lezers van deze tennis-special van Fieldmanager. Het zou je maar gebeuren dat je een nieuwe baan uit moet kiezen voor jouw club. Dat is een *hell-of-a-job*. Je zou er bijna jeuk aan je tennisballen van krijgen. Ik sprak recent met de voorzitter van een Brabantse tennisvereniging. Hij vatte kort samen hoe complex dit proces is, ook binnen een vereniging en het bestuur van die vereniging. In het kort kwam het hier op neer:

**Wij praten veel, en over heel veel
verschillende onderwerpen,
maar slechts zelden over de juiste dingen**

'Wij praten veel en over heel veel verschillende onderwerpen, maar slechts zelden over de juiste dingen. We kunnen lange avonden doorzagen over de voor- en nadelen van de verschillende soorten ballen. Beginners zouden daarbij andere ballen moeten krijgen dan de meer gevorderde spelers. Totale onzin natuurlijk. Als je niet kunt tennissen, kun je niet tennissen. Punt. Dat verandert echt niet als je andere ballen hebt. Als iets niet lukt ligt het ook wel eens gewoon aan jezelf en niet aan het je racket, je ballen of de baan.' Oorzaak van deze verwarrende discussie- aldus deze voorzitter- is dat veel clubs een duidelijke visie missen op de ontwikkeling van hun vereniging. Waar gaat het nu werkelijk over? Hoe kun je zorgen dat er meer leden bij jouw vereniging

komen? Dat lukt niet met andere ballen, maar wel met een doordacht beleid, waarbij jouw leden centraal staan.

Welke constructie u daarvoor nodig hebt? Ik weet het niet. Hopelijk kunt u met de artikelen in deze uitgave van Fieldmanager sturing geven aan de discussies bij u op de baan.

Met vriendelijk groet,
Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Hoofdredacteur

Be social

Scan of ga naar:

www.fieldmanager.nl/article/27575/column-van-de-hoofdredacteur-jeuk-aan-mijn-ballen

De partners van

Fieldmanager

ADVIESBURO R.I.E.T.
RUIMTELIJKE INRICHTING EN TECHNIEK

MANTIS ULV®
SPRAYER SYSTEMS

ASPEN
Tool for professionals

SNOEK
PUUR GROEN

SmitsRinsma
Kwaliteit groenverzekering en landschap

FieldTurf®
A Tarkett Sports Company

NLadviseurs

DLF
EEDS & SCIENCE

ADVANTA

AGRICULT

HH
VAN DER HAEGHE B.V.

BOOMKWEKERIJ
UDENHOUT
MORE THAN EXCELLENT TREES

anteagroup

SIGHT
LANDSCAPING

AQUACO
Specialist in H₂O

MACHINES
GREEN
EFFECTIVE IN GREEN

BARENBRUG

boom

GEBR. EZENDAM B.V.
www.nursery-machines.com

de Enk
GROEN & GOLF

normeco
ECOLOGIC SOLUTIONS

BELROBOTICS
THE GRASS MASTERS

TON DE ROOIJ
turf & golf

Batouwe
boomkwekerij

Van Weert Rondhout B.V.

GKB
turf & golf

VOS
Vos Capelle

KWH holland
turf & golf

GREENMAX
connecting green and infrastructure

FLIEP OUD
GROENBEHEER

Eijkelboom

M. van den Oever
TREE & PLANT NURSERY SINCE 1791

GRIFFIOEN
GREEN TO COLOR.COM

Helicon
SPORTS

Feedtuber

HOFMEIJER
CIVIEL- EN CULTUURTECHNIEK B.V.

EXPO-LINE
MULTIMEDIAAL DOMEIN

AICL
Where needs take us
Specialty Fertilizers

Loochhorst
FERTILIZERS

IPC
GROENE RUIMTE
Natuurlijke Plantenreizen

ITS
its for trees

CSCsport
business solutions

KYBYS
turf & golf

LOZEMAN
turf & golf

J&E SPORTS
www.j&esports.com

hofstede - timmerman
turf & golf

HEALTHUIS
turf & golf

meclean

Nationale Bomenbank

EuroGarden
since 1877

POLS
GROEP

nophADRAIN®
SMART GREEN ROOF SYSTEMS

NATIONALE
DEMODAG
HOVENHUIS

Denkwijzer
TENDERS PROJECT MANAGEMENT

RAMM

rovero

SILICANOVA

STIERMAN
De Leeuw

TELERMAAT
leverancier van gras

heicom
op goede gronden een gezonde groei

Haifa

GRAS
ADVIES
GROEN RECREATIE SPORT

tree-o-logic
Boortechisch onderzoek & advies

RootBarrier BV

De Groene
Sector
Vakbeurs

Groeneveldt Griepers BV

VERHEIJ
Integrale
groenbouw

Algavelan

Plantarium
GROWING
Together

VOTEX

WeedControl
Specialist in giftig onkruidbeheer

DEN OUDEN

BSI
BOMENSERVICE

AHA de Man
uw golfbaan op zijn best

AT
CLEANING SYSTEMS

Cobra
adviseurs

poel

AAA-LUX®
TRIPLE A LIGHTING

Lano
SPORTS

Boomrooierij
Weijtmans
www.boomrooierijweijtmans.nl

eurofins
Agro

kiwa

INFOGROEN
GROENE AUTOMATISERING

tielbürger

GTJ
turf & golf

OBB
speelruimte
specialisten

FIELDRAIN

lyschman
vaste planten

TORO
Count on it.

ZUMAN
ZWAMMERDAM
turf & golf

Re-Match
TURF RECYCLING

BRAS FIJNAART
GROENVORZIENING & CULTUURTECHNIEK

innogreen

De Ridder
GOLF-, SPORT- EN GROENVORZIENINGEN

smits

Husqvarna

Milati

SGS

degroenmakers
SPORT EN GROEN

Jos Scholman

CCGrass

ahvrij
turf & golf

horticontact
goringhem

BUITER BETON

EMPAS
ONKRUIDKOKEN

HEMOS
Machinebouw bv

TGS
turf & golf

STIHL

Rots
turf & golf

W&H
SPORTS

WIM VAN BREDEN
GELDERMALSEN

DCM

VOETS
SERVICE SINCE 1988

JOHN DEERE

Hako
Clean ahead

Antoon
Rijnbeek

De lijstaanvoerder van 2018!

EURODIAMOND

- ✓ Standvastigheid 8,3*
- ✓ Herstellingsvermogen 8,2*
- ✓ Bepelingstolerantie 7,9*

* Tabel Grsgids® 2018 Engels raaigras Sport

IN 2018: MINIMAAL
5% EURODIAMOND IN ALLE
EUROGRASS SPORTMENGSELS

Fieldmanagers opgelet!

Van de laatste elf edities stond DSV zaden maar liefst zeven keer op nummer 1 in de Grsgids®. En ook in 2018 hebben we met het ras **EURODIAMOND** de lijstaanvoerder in huis. **EURODIAMOND** zorgt voor veel spelluren per veld dankzij de combinatie van zeer goede bepelingstolerantie en standvastigheid. Daar zijn we natuurlijk trots op! Om dit te vieren hebben we **EURODIAMOND** in 2018 toegevoegd aan alle topmengsels van DSV zaden.

Meer informatie over de sportmengsels van DSV zaden vindt u op www.dsv-zaden.nl. Onze grasspecialisten geven u graag advies op maat over de keuze van het juiste sportmengsel.